

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE

URAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA PREPREČEVANJE PRANJA DENARJA

POROČILO O DELU
URADA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA
PREPREČEVANJE PRANJA DENARJA
ZA LETO 2023

September 2024

1	UVOD	5
1.1	PRAVNA PODLAGA ZA DELO URADA.....	5
1.2	ORGANIZACIJSKA SHEMA URADA	7
2	GOTOVINSKE TRANSAKCIJE, NAKAZILA, POVEZANA S TRETJIMI DRŽAVAMI, IN PRENOS GOTOVINE ČEZ MEJO EVROPSKE UNIJE	9
2.1	GOTOVINSKE TRANSAKCIJE NAD 15.000 EVROV	9
2.2	NAKAZILA V VREDNOSTI NAD 15.000 EVROV, POVEZANA S TVEGANIMI DRŽAVAMI.....	10
2.2.1	Nakazila na račune tujih pravnih oseb s sedežem v tveganih državah	11
2.2.2	Nakazila na račune tujih pravnih oseb na račune, odprte v tveganih državah	12
2.3	PRENOSI GOTOVINE V VREDNOSTI 10.000 EVROV ALI VEČ ČEZ MEJO EVROPSKE UNIJE	13
3	SPREMLJANJE SUMLJIVIH TRANSAKCIJ	14
3.1	ZADEVE, PRI KATERIH OBSTAJA SUM PRANJA DENARJA ALI FINANCIRANJA TERORIZMA	14
3.1.1	Prijavitelji	15
3.1.2	Število in dinamika odprtih in zaključenih zadev.....	17
3.1.3	Zadeve, poslane UKP MNZ in/ali državnemu tožilstvu zaradi razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1.....	19
3.1.3.1	Izvajanje pooblastila za začasno ustavitev izvršitve transakcij	20
3.1.3.2	Vrednost začasno zavarovanega premoženja v zadevah s področja pranja denarja	20
3.1.3.3	Vrednost odvzetega premoženja v zadevah s področja pranja denarja.....	20
3.1.3.4	Tipologija sumljivih transakcij	21
3.1.4	Zadeve, poslane UKP MNZ in/ali državnemu tožilstvu zaradi razlogov za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po 109. členu KZ-1	23
3.1.5	Zadeve, poslane UKP MNZ in drugim pristojnim državnim organom zaradi razlogov za sum storitve drugih kaznivih dejanj	24
3.1.5.1	Analiza informacij, poslanih Finančni upravi Republike Slovenije (FURS).....	25
3.1.5.2	Analiza drugih informacij, sporočenih pristojnim organom	25
3.2	ŠTEVILO DRUGIH ZADEV, ODPLOJENIH V OBRAVNAVO PRISTOJNIM ORGANOM	26
4	SODELOVANJE Z DRUGIMI DRŽAVNIMI ORGANI PRI ODKRIVANJU, PREISKOVANJU IN PREGONU PRANJA DENARJA	27
4.1	KAZNIVA DEJANJA IN IZVAJANJE 132. ČLENA ZPPDFT-2.....	27
4.1.1	Statistični podatki Policije o kaznivih dejanjih pranja denarja	28
4.1.2	Statistični podatki tožilstev o kaznivih dejanjih pranja denarja	28
4.1.3	Kazenske ovadbe in postopki, povezani s pranjem denarja, glede na izvor začetnega podatka	29
4.1.4	Statistični podatki o predkazenskih in kazenskih postopkih za kaznivo dejanje pranja denarja	32
4.1.5	Podatki o izrečenih pravnomočnih sodbah zaradi storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1 in 252. členu KZ	34

4.2	PREDLOGI UKREPOV	34
5	ZAKONODAJA IN DRUGE PRAVNE ZADEVE.....	36
5.1	ZAKONODAJA IN POMOČ PRI NJENEM IZVAJANJU	36
5.1.1	Podzakonski predpisi	37
5.1.2	Pisna mnenja in stališča v zvezi z izvajanjem ZPPDFT-2	37
5.1.3	Register ponudnikov storitev virtualnih valut	38
5.1.4	Ocenjevanje OECD.....	38
5.1.5	Ocenjevanje EBA.....	38
5.2	OBVEŠČANJE JAVNOSTI V MEDIJIH IN NA SPLETNI STRANI URADA.....	38
5.3	INFORMACIJE JAVNEGA ZNAČAJA	39
6	INŠPEKCIJA.....	40
6.1	INŠPEKCIJSKI POSTOPKI	40
6.2	URAD KOT PREKRŠKOVNI ORGAN	41
6.3	ZAZNANE KRŠITVE	42
6.4	DRUGI NADZORNI ORGANI.....	42
7	MEDNARODNO SODELOVANJE	43
7.1	VEČSTRANSKO SODELOVANJE	43
7.1.1	Mednarodna skupina EGMONT.....	43
7.1.2	Svet Evrope.....	44
7.1.2.1	Odbor strokovnjakov Sveta Evrope za ocenjevanje ukrepov s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (MONEYVAL).....	45
7.1.2.2	Konvencija Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in o financiranju terorizma	46
7.1.3	Evropska unija.....	47
7.1.3.1	Svet Evropske unije in Evropska komisija	47
7.1.3.2	Skupina strokovnjakov za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma – EGMLTF	48
7.1.3.3	Platforma FIU (Financial Intelligence Unit)	48
7.1.3.4	Odbor za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma za povezovanje registrov dejanskih lastnikov – BORIS	49
7.1.3.5	Odbor za preprečevanje pranja denarja in financiranja pri EBA (AMLSC).....	50
7.2	DVOSTRANSKO SODELOVANJE.....	51
7.2.1	Mednarodno sodelovanje na podlagi določil Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma	51
7.2.2	Podpisana pisma o izmenjavi podatkov.....	53
7.2.3	Druge oblike dvostranskega sodelovanja (dvostranska tehnična pomoč Severni Makedoniji).....	53
7.2.4	Mednarodno sodelovanje na podlagi Konvencije Sveta Evrope št. 198.....	53
8	PREVENTIVA	54
8.1	STROKOVNO USPOSABLJANJE.....	54
8.1.1	Strokovna usposabljanja in predavanja v Sloveniji.....	54
8.1.2	Strokovna usposabljanja in predavanja v tujini.....	55

9	LOGISTIKA IN INFORMATIKA	56
9.1	ORGANIZACIJSKO-KADROVSKE ZADEVE	56
9.1.1	Gibanje in struktura kadrov	56
9.2	FINANČNO-MATERIALNO POSLOVANJE	56
9.3	INFORMATIKA	57
9.3.1	Vzdrževanje IT-sistemov notranjega omrežja	57
9.3.2	Vzdrževanje podatkovne zbirke in evidenčnega sistema urada	57
9.3.3	Zbiranje, shranjevanje in objava podatkov o gotovinskih transakcijah in nakazilih v tvegane države	57
9.3.4	Administriranje in vzdrževanje notranjih strežnikov urada	57
9.3.5	Arhiviranje prejetih podatkov	58
9.3.6	Izobraževanje uporabnikov in namestitvev opreme	58
9.3.7	Aktivnosti za zagotovitev nemotenega delovanja IT-tehnologije za potrebe dela od doma	58
10	POVZETEK	59
10.1	GOTOVINSKE TRANSAKCIJE, NAKAZILA, POVEZANA S TVEGANIMI DRŽAVAMI, IN PRENOSI GOTOVINE ČEZ MEJO EVROPSKE UNIJE	59
10.2	SUMLJIVE TRANSAKCIJE	59
10.3	FAZE POSTOPKOV V PREDKAZENSKIH IN KAZENSKIH ZADEVAH ZARADI PRANJA DENARJA	60
10.4	ZAKONODAJA IN DRUGE PRAVNE ZADEVE	60
10.5	INŠPEKCIJA	61
10.6	MEDNARODNO SODELOVANJE	61
10.7	PREVENTIVA	62
10.8	INFORMATIKA	62
10.9	KADROVSKE ZADEVE	62
10.10	FINANČNO-MATERIALNO POSLOVANJE	63

Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 48/22 in 145/22; ZPPDFT-2) v 130. členu določa, da mora **Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja** (v nadaljevanju: urad), ki je **osrednji državni organ za sprejemanje, analiziranje in obveščanje pristojnih organov o sumljivih transakcijah in drugih morebitnih podatkih o pranju denarja ali financiranju terorizma**, najmanj enkrat letno o svojem delu poročati Vladi Republike Slovenije.

Poročilo o delu urada za leto 2023 je **osemindvajseto poročilo Vladi Republike Slovenije**, nanaša pa se na obdobje od **1. januarja 2023 do 31. decembra 2023**. Navedeno obdobje je glede statističnih in drugih številčnih podatkov prikazano posebej, zaradi primerjav med leti pa so v poročilu navedeni tudi nekateri podatki iz prejšnjih obdobj.

1.1 PRAVNA PODLAGA ZA DELO URADA

Urad je bil ustanovljen z Zakonom o organizaciji in delovnem področju ministrstev (Uradni list RS, št. 71/94) kot organ v sestavi ministrstva za finance, kar je ostal vse do danes, in je formalno začel delo 1. januarja 1995.

Vsebinska in formalna podlaga za delovanje urada v obravnavanem obdobju so še ti zakonski in podzakonski akti ter predpisi EU:

- Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 48/22 in 145/22; ZPPDFT-2),
- Uredba o izvzemu prirediteljev klasičnih iger na srečo iz izvajanja ukrepov za odkrivanje in preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 12/23),
- Uredba o seznamu funkcij, ki se v Republiki Sloveniji štejejo kot vidni javni položaj (Uradni list RS, št. 71/23),
- Pravilnik o dejavnih neznatnega in povečanega tveganja za pranje denarja ali financiranje terorizma (Uradni list RS, št. 23/23),
- Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov, strokovnem usposabljanju ter upravljanju evidenc pri zavezancih (Uradni list RS, št. 14/23),
- Pravilnik o načinu hrambe in vračilu zasežene gotovine (Uradni list RS, št. 14/23),
- Pravilnik o načinu sporočanja podatkov Uradu RS za preprečevanje pranja denarja (Uradni list RS, št. 32/17 in 48/22 – ZPPDFT-2),
- Pravilnik o registru ponudnikov storitev virtualnih valut (Uradni list RS, št. 14/23),
- Pravilnik o službeni izkaznici inšpektorjev za preprečevanje pranja denarja (Uradni list RS, št. 30/17 in 48/22 – ZPPDFT-2),
- Pravilnik o tehničnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati sefi in videoelektronska identifikacijska sredstva oziroma sredstva, ki omogočajo ugotavljanje istovetnosti stranke na podlagi biometričnih značilnosti (Uradni list RS, št. 58/23),
- Pravilnik o tehničnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati varni daljinsko upravljani ali elektronski postopki in sredstva za identifikacijo (Uradni list RS, št. 46/23),
- Pravilnik o tehničnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati videoelektronska identifikacijska sredstva (Uradni list RS, št. 58/23),
- Pravilnik o vzpostavitvi, vzdrževanju in upravljanju Registra dejanskih lastnikov (Uradni list RS, št. 66/17 in 48/22 – ZPPDFT-2);
- Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNŠPP),
- Zakon o bančništvu (Uradni list RS, št. 92/21 in 123/21 – ZBNIP),

- Zakon o deviznem poslovanju (Uradni list RS, št. 16/08, 85/09, 109/12 in 145/22 – ZPPDFT-2A),
- Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 96/22 – odl. US),
- Zakon o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja (Uradni list RS, št. 98/04-UPB1, 65/08 in 57/12 – ZOPOKD),
- Zakon o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (Uradni list RS, št. 91/11, 25/14, 53/18 – odl. US – ZOPNI),
- Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (Uradni list RS, št. 7/18, 9/18 – popr. in 102/20 – ZPlaSSIED),
- Zakon o ratifikaciji Kazenskopravne konvencije Sveta Evrope o korupciji (Uradni list RS, št. 26/00 – Mednarodne pogodbe, št. 7 /00) in Zakon o ratifikaciji Dodatnega protokola h Kazenskopravni konvenciji o korupciji (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 17/04),
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o boju proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju (Uradni list RS – MP, št. 1/01),
- Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in o financiranju terorizma (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 4/10),
- Zakon o ratifikaciji Konvencije Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 14/04),
- Zakon o ratifikaciji Konvencije Združenih narodov zoper nezakonit promet mamil in psihotropnih snovi (Uradni list SFRJ, MP, št. 14/90),
- Zakon o ratifikaciji Mednarodne konvencije o zatiranju financiranja terorizma (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 21/04),
- Zakon o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 108/10 – uradno prečiščeno besedilo, 78/11, 55/12, 105/12 – ZBan-1J, 63/13 – ZS-K, 30/16, 9/17, 77/18 – ZTFI-1, 66/19 – ZTFI-1A in 123/21 – ZTFI-1B),
- Direktiva (EU) 2018/843 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o spremembi Direktive (EU) 2015/849 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma ter o spremembi direktiv 2009/138/ES in 2013/36/EU (UL L 156 z dne 19. 6. 2018),
- Direktiva (EU) 2019/1153 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o določitvi pravil za lažjo uporabo finančnih in drugih informacij za namene preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja ali pregona nekaterih kaznivih dejanj ter o razveljavitvi Sklepa Sveta 2000/642/PNZ (UL L št. 186 z dne 11. 7. 2019) – glede izmenjave finančnih analiz in finančnih informacij med pristojnimi organi iz drugega odstavka 3. člena Direktive 2019/1153/EU, finančnimi obveščevalnimi enotami drugih držav članic, Europolom in uradom,
- Direktiva (EU) 2019/2177 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2019 o spremembi Direktive 2009/138/ES o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II), Direktive 2014/65/EU o trgih finančnih instrumentov in Direktive (EU) 2015/849 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma (Besedilo velja za EGP) (UL L št. 334 z dne 27. 12. 2019),
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2015/849 z dne 20. maja 2015 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma, spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2005/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive Komisije 2006/70/ES (UL L št. 141 z dne 5. 6. 2015),
- Okvirni sklep Sveta št. 2001/500/PNZ z dne 26. junija 2001 o pranju denarja, identifikaciji, sledenju, zamrznitvi, zasegu in odvzemu predmetov in premoženjske koristi, ki izvirajo iz kaznivih dejanj (UL L št. 182 z dne 5. 7. 2001),
- Uredba (EU) 2015/847 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o informacijah, ki spremljajo prenose sredstev, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1781/2006 (UL L št. 141 z dne 5. 6. 2015),
- Uredba (EU) 2018/1672 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o kontroli gotovine, ki se vnaša v Unijo ali iznaša iz nje, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1889/2005 (UL L št.

284 z dne 12. 11. 2018) glede evidenc podatkov, pridobljenih na podlagi 3. in 4. člena, tretjega odstavka 5. člena ter 6. člena Uredbe 2018/1672/EU, ter izmenjave podatkov med finančnimi obveščevalnimi enotami na podlagi 9. člena Uredbe 2018/1672/EU.

Urad je pri delu upošteval tudi mednarodne dokumente, ki formalno niso sestavni del pravnega reda Republike Slovenije, vendar pa se je Slovenija zaradi članstva v določenih mednarodnih organizacijah zavezala, da bo svojo zakonodajo uskladila s temi dokumenti (priporočila FATF¹).

1.2 ORGANIZACIJSKA SHEMA URADA

Sistem odkrivanja pranja denarja in financiranja terorizma je z uveljavitvijo preventivnih zakonov o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma ter z ustanovitvijo uradov za preprečevanje pranja denarja, ki so po svetu nastali pred devetindvajsetimi leti, namenil pomembno vlogo tudi zavezancem (finančnim in nefinančnim institucijam)² in uradom za preprečevanje pranja denarja. Mednarodno uveljavljeni izraz za te urade je **Financial Intelligence Unit – FIU oziroma v prevodu finančna obveščevalna enota**, kar poenostavljeno pomeni, da so med njegovimi nalogami med drugim sprejemanje, analiziranje in pošiljanje finančnih in drugih obveščevalnih podatkov pristojnim organom. Ta naloga urada je razvidna tudi iz opredelitve projektne skupine za finančno ukrepanje – FATF, po kateri so uradi za preprečevanje pranja denarja »**osrednji državni organ za sprejemanje, analiziranje in obveščanje pristojnih organov o sumljivih transakcijah in drugih morebitnih podatkih o pranju denarja ali financiranju terorizma**«.

Glede na organizacijsko obliko se uradi po svetu delijo na upravne, policijske, tožilske/sodne in hibridne vrste, največ je prvih (v skoraj polovici držav članic EU). Tudi naša država se je odločila za upravni urad, ki nima policijskih pooblastil, s čimer je poleg odkrivanja poudarjena tudi njegova vloga pri preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma.³ Prednost takih uradov je v možnosti razvijanja sodelovanja urada z zavezanci, zlasti bankami.

Urad je **upravni organ v sestavi Ministrstva za finance Republike Slovenije** in deluje v vlogi posrednika med institucijami finančnega sistema na eni ter organi odkrivanja in pregona kaznivih dejanj na drugi strani. V skladu s pooblastili analizira sporočene sumljive transakcije, ki mu jih sporočajo zavezanci ali drugi upravičeni predlagatelji. Če pri tem ugotovi razloge za sum pranja denarja ali financiranja terorizma ali drugih kaznivih dejanj, zbrane podatke kot obvestilo ali informacijo pošlje v nadaljnjo obravnavo pristojnim organom (Policija, tožilstvo, FURS, SOVA). Obvestila, ki jih urad pošlje Policiji in tožilstvu, so obveščevalni podatki, katerih del je opravljena analiza finančnih in drugih podatkov. Takšno obvestilo se ne šteje za kazensko ovadbo po Zakonu o kazenskem postopku.

¹ Projektna skupina za finančno ukrepanje (Financial Action Task Force – FATF) je vodilno mednarodno telo za boj proti pranju denarja in financiranju terorizma, ki postavlja mednarodne standarde na tem področju (40 priporočil FATF iz februarja 2012). Deluje pod okriljem OECD, vendar ni njegovo telo. Slovenija ni članica te skupine predvsem zaradi strateške odločitve FATF, da za stalne članice sprejme le še redke države (ob upoštevanju največje možne velikosti FATF, enakomerne geografske zastopanosti držav članic in pomembnosti oziroma moči posameznega gospodarstva).

² Zavezanci so opredeljeni v 4. členu ZPPDFT-2 in se delijo na finančne (banke, borznoposredniške hiše in podobno) in nefinančne (odvetniki, notarji, davčni svetovalci, ponudniki virtualnih valut, nepremičninariji in podobno).

³ Naloga urada v zvezi s preprečevanjem pranja denarja in financiranja terorizma so predlaganje sprememb predpisov, pripravljane smernic za zavezance, sodelovanje pri pripravi seznama indikatorjev za prepoznavanje sumljivih transakcij, sodelovanje pri strokovnem usposabljanju zavezancev, spremljanje tipologij in trendov.

Organizacijska shema urada se v primerjavi z letom 2022 ni spremenila.

Organizacijska shema urada:

Urad sestavlja poleg vodstva še pet organizacijskih enot:

- **Sektor za splošne zadeve in IT-podporo,**
- **Sektor za mednarodno sodelovanje,**
- **Inšpekcija,**
- **Sektor za pravne zadeve in preventivo ter**
- **Sektor za sumljive transakcije.**

2 GOTOVINSKE TRANSAKCIJE, NAKAZILA, POVEZANA S TRETJIMI DRŽAVAMI, IN PRENOS GOTOVINE ČEZ MEJO EVROPSKE UNIJE

Urad od zavezancev iz 4. člena ZPPDFT-2 in Finančne uprave Republike Slovenije prejema podatke o vseh transakcijah nad določenim zneskom, in sicer: ⁴

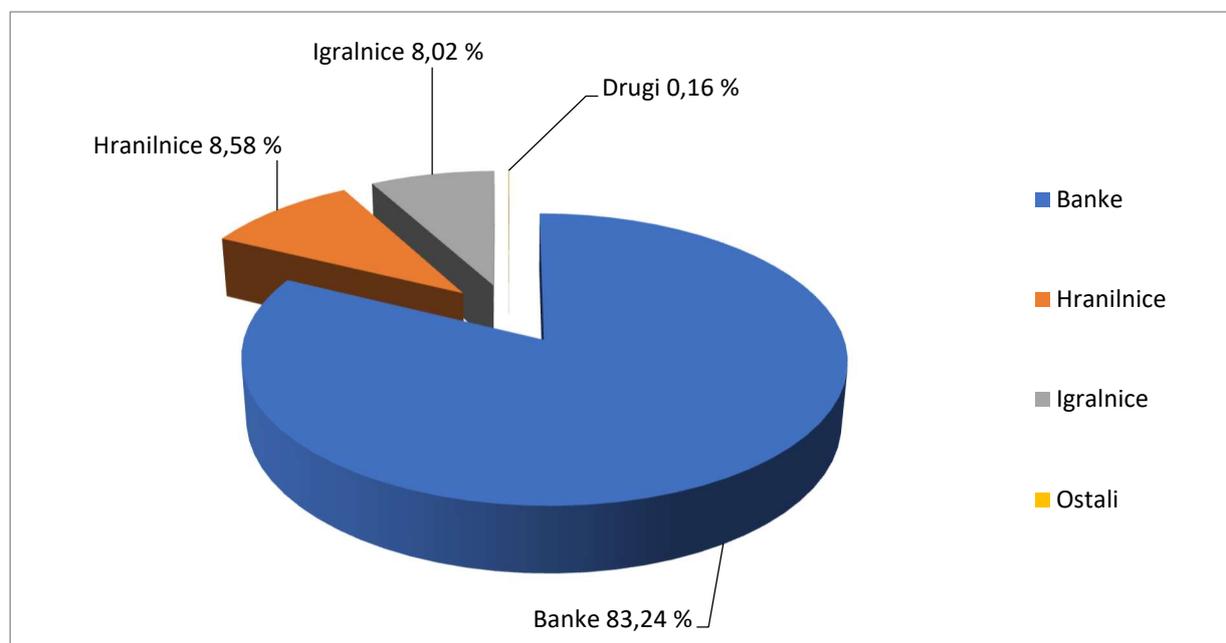
- o vseh gotovinskih transakcijah nad 15.000 evrov (gotovinske transakcije),
- o vseh nakazilih nad 15.000 evrov, ki so bila na zahtevo stranke izvršena na račune v države oziroma na račune fizičnih in pravnih oseb s prebivališčem oziroma sedežem v državah, ki so uvrščene na seznam visoko tveganih držav ali v zvezi z njimi obstaja povečano tveganje za pranje denarja ali financiranje terorizma (nakazila, povezana s tveganimi državami), in
- o prenosih gotovine v vrednosti 10.000 evrov ali več čez slovenski del meje Evropske unije na podlagi Uredbe (EU) 2018/1672 o kontroli gotovine, ki se vnaša v Unijo ali iznaša iz nje (prenosi gotovine čez mejo Skupnosti).

2.1 GOTOVINSKE TRANSAKCIJE NAD 15.000 EVROV

Zavezanci morajo uradu v skladu s 75. členom ZPPDFT-2 poročati o vseh gotovinskih transakcijah nad 15.000 evrov.⁵ Od 1. septembra 2017, ko je začel veljati Pravilnik o načinu sporočanja podatkov Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja (Uradni list RS, št. 32/17), vsi zavezanci pošljejo podatke o gotovinskih transakcijah po zaščiteni elektronski povezavi.

V letu 2023 je urad po zaščiteni elektronski poti od zavezancev prejel podatke o **48.053 gotovinskih obrazcih⁶ nad 15.000 evrov v skupnem znesku 1.744.560.420 evrov.**

Graf 1: Struktura prijaviteljev gotovinskih transakcij nad 15.000 evrov v letu 2023

⁴ Ta obveznost velja od 19. novembra 2016, ko je začel veljati ZPPDFT-1.

⁵ Ta obveznost velja od 19. novembra 2016, ko je začel veljati ZPPDFT-1.

⁶ Zavezanci sporočajo podatke o transakcijah na obrazcih, pri čemer je lahko na obrazcu tudi več transakcij, katerih seštevek presega znesek 15.000 evrov.

Delež sporočenih gotovinskih transakcij po sektorjih je podoben kakor v prejšnjih letih, medtem ko se je v primerjavi z letom 2022 število vseh sporočenih obrazcev zmanjšalo za sedem odstotkov in skupni znesek prijavljenih transakcij za deset odstotkov. Povprečni znesek gotovine na sporočeni obrazec se je glede na prejšnje leto zmanjšal za tri odstotke.

Preglednica 1: Število in delež gotovinskih obrazcev nad 15.000 evrov v obdobju 2021–2023 po prijaviteljih

Zavezanci	2021		2022		2023	
	Število	Delež	Število	Delež	Število	Delež
Banke	35.358	82,27 %	43.451	84,26 %	39.998	83,24 %
Hranilnice	4.195	9,76 %	4.169	8,08 %	4.122	8,58 %
Igralnice	3.410	7,93 %	3.875	7,51 %	3.856	8,02 %
Drugi	17	0,03 %	72	0,14 %	77	0,16 %
Skupaj gotovinske transakcije	42.980		51.570		48.053	
Skupni znesek	1.536.055.994		1.918.830.127		1.744.560.420	
Znesek/obrazec	35.739		37.208		36.305	

Iz triletno primerjave izhaja, da največ gotovinskih transakcij tako kot že vsa leta prej uradu sporočijo zavezanci iz bančnega sektorja, sektorja hranilnic in igralnic oziroma igralnih salonov, medtem ko drugi zavezanci iz ZPPDFT-2 (izdajatelji elektronskega denarja, menjalnice, odvetniki, notarji in podobno) sporočijo manj kot 100 gotovinskih transakcij letno.

2.2 NAKAZILA V VREDNOSTI NAD 15.000 EVROV, POVEZANA S TVEGANIMI DRŽAVAMI

V skladu s 75. členom ZPPDFT-2 morajo zavezanci najpozneje v treh delovnih dneh uradu sporočiti podatke o vsakem nakazilu nad 15.000 evrov, ki je bilo na zahtevo stranke izvršeno:⁷

- na račune fizičnih ali pravnih oseb s stalnim ali začasnim prebivališčem ali sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja visoko ali povečano tveganje za pranje denarja ali financiranje terorizma, ali
- na račune v državi iz prejšnje alineje.⁸

Seznam držav, v zvezi s katerimi obstaja visoko ali povečano tveganje za pranje denarja ali financiranje terorizma, se je v letu 2023 spremenil sedemkrat in je skupno zajemal okoli 80 držav. Urad sezname tveganih držav javno objavlja na spletnih straneh.

V obdobju od 1. januarja 2023 do 31. decembra 2023 so zavezanci uradu sporočili podatke o **35.548** transakcijah v skupnem znesku 3.467.651.821 evrov, 431.558.018 ameriških dolarjev, 83.913.233 turških lir in 427.145 južnoafriških randov (skupaj **3.861.955.811 evrov** po tečaju evra na dan 29. december 2023), ki so bile izvršene osebam s sedežem v tvegani državi ali na bančne račune, odprte v tvegani državi.

Skupno število izvršenih transakcij, povezanih s tveganimi državami, kakor tudi njihov skupni znesek sta se v letu 2023 občutno povečala (prejšnje leto **9.299** obrazcev v skupnem znesku **832.217.361**

⁷ Ta obveznost velja od 19. novembra 2016, ko je začel veljati ZPPDFT-1.

⁸ V nadaljevanju poročila so te transakcije imenovane »nakazila, povezana s tveganimi državami«.

evrov), in sicer predvsem zaradi uvrstitve Hrvaške na seznam držav FATF s strateškimi pomanjkljivostmi (objava na spletnih straneh urada 26. junija 2023).

Skoraj vsa nakazila, povezana s tveganimi državami, so bila izvršena za račune pravnih oseb, pri katerih je prejemnik prav tako pravna oseba.

Podatki o izvršenih transakcijah v imenu in za račun pravnih oseb in na bančne račune pravnih oseb so objavljeni tudi na spletnih straneh urada, medtem ko transakcije za račune in na račune fizičnih oseb pomenijo manj kot deset odstotkov vseh teh transakcij.

V nadaljevanju so podrobneje obravnavana nakazila, povezana s tveganimi državami, kjer so bile nalagodajalke in prejemnice pravne osebe, in sicer po obeh zakonsko določenih merilih ločeno, tj. najprej nakazila glede na sedež prejemnika, nato pa še nakazila, izvršena na račun v tvegani državi, in to samo v evrih in ameriških dolarjih, ki pomenijo 99 odstotkov vseh nakazil v tvegane države.

Transakcije, povezane s tveganimi državami, je izvedlo skupaj 3.877 različnih domačih pravnih oseb in le 61 tujih (polovica od njih ima sedež na Hrvaškem), pri čemer so domača podjetja izvršila 90 odstotkov skupnega zneska teh transakcij.

2.2.1 Nakazila na račune tujih pravnih oseb s sedežem v tveganih državah

Pravnim osebam s sedežem v tveganih državah je bilo v letu 2023 skupno izvedenih **30.125 transakcij**, in sicer v valuti evro **28.270 transakcij v skupnem znesku 3.009.592.799 evrov** in v valuti ameriški dolar **1.855 transakcij v skupnem znesku 391.409.191 ameriških dolarjev**. V spodnji preglednici je prikazan seznam tveganih držav, v katerih imajo družbe prejemnice svoje sedeže, in sicer samo tiste države sedeža prejemnika, ki so skupno prejele več kot deset milijonov evrov oziroma ameriških dolarjev.

Preglednica 2: Nakazila nad 15.000 evrov tujim podjetjem s sedežem v tveganih državah od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023 v EUR in USD

DRŽAVA SEDEŽA PREJEMNIKA	Znesek v EUR	Število transakcij	Znesek USD	Število transakcij
Hrvaška	2.361.839.607	20520	22.763.728	149
Turčija	305.252.451	4844	19.288.116	311
Alžirija	98.811	3	197.615.851	11
Bolgarija	104.493.327	569	250.000	3
Egipt	31.879.516	379	72.434.203	404
Albanija	80.737.691	319	984.501	14
Ukrajina	35.426.450	670	5.379.891	67
Združeni arabski emirati	19.951.422	244	15.945.830	148
Lihtenštajn	31.310.313	292	-	-
Tunizija	6.776.777	115	7.859.135	9
Indonezija	9.930.722	80	1.735.512	43
Maroko	11.094.867	64	72.485	3

Skoraj 70 odstotkov vseh transakcij je bilo izvršenih pravnim osebam s sedežem na Hrvaškem oziroma kar 78 odstotkov skupnega zneska vseh transakcij je bilo pravnim osebam s sedežem v tvegani državi izvedenih v evrih.

Med drugimi nakazili družbam, ki imajo sedež v tveganih državah, po skupnem znesku nakazil izstopajo še nakazila prejemnikom s sedežem v Turčiji, Alžiriji in Bolgariji, ki so večinoma povezana s plačilom elektrike in drugih energentov, medtem ko so nakazila v Egipt večinoma povezana s plačili za logistiko.

2.2.2 Nakazila na račune tujih pravnih oseb na račune, odprte v tveganih državah

Družbam z odprtimi bančnimi računi v tveganih državah je bilo v letu 2023 nakazanih skupno **29.045 transakcij**, od tega v valuti evro **27.377 transakcij v skupnem znesku 2.950.204.036 evrov** in v valuti ameriški dolar **1.668 transakcij v skupnem znesku 372.825.137 ameriških dolarjev**. V spodnji preglednici je prikazan seznam tveganih držav, v katerih imajo družbe prejemnice odprte bančne račune, in sicer samo tiste države, v katerih so družbe prejele skupno več kot 10 milijonov evrov oziroma ameriških dolarjev.

Preglednica 3: Nakazila nad 15.000 evrov tujim podjetjem na račune v tvegane države od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023 v EUR in USD

NAKAZILO V DRŽAVO	Znesek EUR	Število transakcij	Znesek USD	Število transakcij
Hrvaška	2.325.032.734	20075	7.212.007	55
Turčija	316.029.631	4747	19.161.780	308
Alžirija	70.000	2	197.615.851	11
Bolgarija	102.796.218	538	250.000	3
Egipt	27.934.106	296	54.653.161	349
Albanija	79.018.432	314	984.501	14
Združeni arabski Emirati	17.119.596	201	34.137.125	229
Ukrajina	34.560.415	660	5.379.891	67
Tunizija	4.891.989	107	7.859.135	9
Indonezija	9.930.722	80	1.735.512	43
Maroko	10.583.292	56	72.485	3

Podobno kot v prejšnjem poglavju je bilo tudi po merilu števila nakazil družbam z bančnimi računi v tveganih državah največ nakazil oziroma skoraj 70 odstotkov vseh nakazil, izvršenih na Hrvaško, kar pomeni 78 odstotkov celotnega zneska transakcij, izvedenih v evrih.

Med drugimi nakazili v tvegane države po skupnem znesku nakazil izstopajo še nakazila prejemnikom s sedežem v Turčiji, Alžiriji in Bolgariji, ki so večinoma povezane s plačilom elektrike in drugih energentov, medtem ko so nakazila v Egipt večinoma povezana s plačili za logistiko.

2.3 PRENOSI GOTOVINE V VREDNOSTI 10.000 EVROV ALI VEČ ČEZ MEJO EVROPSKE UNIJE

V skladu s 131. členom ZPPDFT-2 morajo carinski organi najpozneje v treh dneh uradu sporočiti podatke o prijavi vnosa ali iznosa gotovine v vrednosti 10.000 evrov ali več pri vstopu v Evropsko unijo ali pri izstopu iz nje. V letu 2023 je bilo na slovenskem delu meje Evropske unije skupno prijavljenih 74 **prenosov gotovine čez mejo**, kar je skoraj 30 odstotkov več prenosov kot prejšnje leto, ko je carina ugotovila 57 prenosov. Od tega se je 32 prenosov nanašalo na iznos gotovine in 42 na vnos. V letu 2023 ni bilo ugotovljenih neprijavljenih prenosov gotovine čez mejo Evropske unije.

Skupna vrednost prenosov je znašala **2.040.777 evrov, 507.441 ameriških dolarjev, 146.060 švicarskih frankov, 306.800 avstralskih dolarjev, 10.370.000 jenov, 2.828.000 rubljev, 25.940 kanadskih dolarjev in 10.000 angleških funtov**. Največ prenosov ali 68 odstotkov je bilo izvršenih v valuti evro in 20 odstotkov v valuti ameriški dolar, medtem ko so bili drugi prenosi gotovina v valutah avstralskih dolarjih, švicarskih frankih, rubljih, kanadskih dolarjih, angleških funtih in jeni.

Gotovina je bila po namenu prenosa deklarirana kot:

- sredstva za osebno porabo 33 odstotkov,
- naložbe 23 odstotkov,
- nakup ali vzdrževanje nepremičnine 18 odstotkov,
- menjava bankovcev, plačilo šolnine, stroški počitnic, polog na bančni račun in podobno 26 odstotkov.

3 SPREMLJANJE SUMLJIVIH TRANSAKCIJ

Urad je v letu 2023 od zavezancev, navedenih v 4. členu ZPPDFT-2, prejemal podatke o sumljivih transakcijah ne glede na znesek ter podatke o osebah, sredstvih in premoženju, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma. V skladu z Uredbo o omejevalnih ukrepih proti Demokratični ljudski republiki Koreji (Uradni list RS, št. 18/2017) je urad pristojen tudi za sprejemanje prijav o sumljivih transakcijah, povezanih s prepovedanim razvojem in širjenjem jedrskega orožja (prolifracija), vendar v letu 2023 ni prejel nobene take prijave.

Urad lahko začne zadeve obravnavati tudi na podlagi pobud državnih in inšpekcijskih organov, navedenih v 108. členu ZPPDFT-2, ter na podlagi sporočenih dejstev nadzornih organov, navedenih v 152. členu ZPPDFT-2. Poleg tega urad na podlagi 114. člena ZPPDFT-2 prejema določene podatke od sorodnih organov iz tujine in preverja evidenco gotovinskih transakcij, evidenco prenosov gotovine čez meje Evropske unije ter evidenco nakazil, povezanih z državami s povečanim ali visokim tveganjem za pranje denarja in financiranje terorizma, ki so prav tako lahko podlaga za začetek zbiranja podatkov o sumljivih transakcijah, premoženju ali osebah.

ZPPDFT-2 v drugem odstavku 94. člena določa, da urad sprejema, zbira, sporoča in analizira podatke in informacije, v 110. in 111. členu ZPPDFT-2 pa pooblašča urad, da v primerih, ko presodi, da pri transakcijah obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma ali drugih uradno pregonljivih kaznivih dejanj, za katera je predpisana zaporna kazen, o tem obvesti pristojne organe.

3.1 ZADEVE, PRI KATERIH OBSTAJA SUM PRANJA DENARJA ALI FINANCIRANJA TERORIZMA

Urad je v letu 2023 v skladu z določili ZPPDFT-2 prejel **1.340 prijav sumljivih transakcij ali aktivnosti, in sicer 1.311 zaradi razlogov za sum pranja denarja, 24 prijav zaradi razlogov za sum financiranja terorizma, medtem ko je 5 prijav poslalo tožilstvo v zvezi z ZOPNI.**

Na podlagi vseh prijav je urad odprl **1.340 zadev** in jih obravnaval v skladu z ZPPDFT-2. Obravnavane prijave so skupaj s primerjalnimi podatki za obdobje 2020–2023 v poročilu razvrščene glede na:

- prijavitelje,
- število in dinamiko odprtih in zaključenih zadev,
- zadeve, poslane Upravi kriminalistične policije pri Ministrstvu za notranje zadeve Republike Slovenije (v nadaljevanju: UKP MNZ) zaradi razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja,
- zadeve, poslane UKP MNZ zaradi razlogov za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma,
- zadeve, poslane UKP MNZ in drugim pristojnim državnim organom zaradi razlogov za sum storitve določenih drugih kaznivih dejanj,
- izvajanje pooblastila za začasno ustavitev izvršitve transakcije,
- vrednost začasno zaseženega umazanega denarja in premoženja,
- tipologijo sumljivih transakcij.

3.1.1 Prijavitelji

Podrobnejši podatki o prijaviteljih sumljivih transakcij in osebah, na podlagi katerih so bile v uradu leta 2023 odprte in obravnavane posamezne prijave, so prikazani v nadaljevanju, kjer so zaradi medletne primerjave navedeni tudi podatki o prijavah od leta 2020. V spodnji preglednici so zajeti prijavitelji, ki so izrecno določeni v ZPPDFT-2, saj lahko urad samo na podlagi takih zaznav obravnava določeno zadevo in izvaja svoja pooblastila.

Preglednica 4: Število in delež zadev po prijaviteljih v obdobju 2020–2023

	2020		2021		2022		2023	
	PD	FT	PD	FT	PD	FT	PD	FT
1. PRIJAVE ZAVEZANCEV	893	51	860	19	840	34	944	19
	82,38 %	96,23 %	80,00 %	67,86 %	74,79 %	89,47 %	71,44 %	4,54 %
Banke	737	5	732	6	776	4	762	2
Hranilnice	87	1	57				102	1
Pošta	17		4		1		1	
BPH in DZU	4		3		1			
Lizing	1		1		3		1	
Revizorji in računovodje			1				3	
Igralnice	1						1	
Drugi prireditelji iger na srečo	1				3		6	
Zlatarji			1		4		2	
Nepremičninske agencije					1			
Zavarovalnice	1							
Virtualne valute			6					
Izvajalci plačilnega prometa	38	45	23	13	32	30	32	16
Drugi zavezanci	4		29		17		32	
Notarji	1		1		1		2	
Odvetniki	1		2		1			
2. POBUDE DRŽAVNIH ORGANOV	115	1	128	5	167	1	318	
	10,61 %	1,89 %	11,91 %	17,86 %	14,87 %	2,63 %	24,39 %	0,00 %
Ministrstvo za notranje zadeve, UKP	70		99	3	142		289	2
Državno tožilstvo	17		9		6		6	
Ministrstvo za finance, FURS			4					
Sodišče	3		4		2		11	
Komisija za preprečevanje korupcije	1		1		1		2	
SOVA	24	1	11	2	16	1	10	2
MORS-OVS								
3. SPOROČILA DEJSTEV NADZORNIKOV	16		14		17		10	
	1,48 %	0,00 %	1,30 %	0,00 %	1,51 %	0,00 %	0,75 %	0,00 %
ATVP	1							
Ministrstvo za finance, FURS	1							
Tržni inšpektorat			1					
Banka Slovenije	13		13		17		10	
Agencija za zavarovalni nadzor	1							

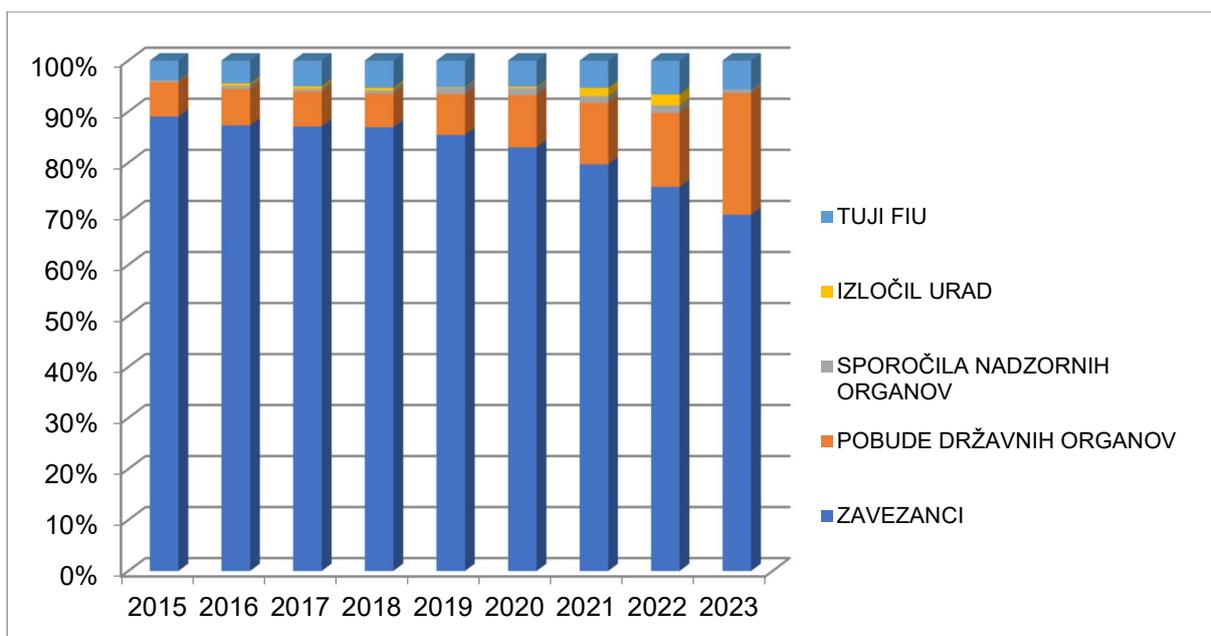
4. URAD NA LASTNO POBUDO ALI DRUG NAČIN	2	1	18		25			
	0,18 %	1,89 %	1,67 %	0,00 %	2,23 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
5. URADI DRUGIH DRŽAV	58		55	4	74	3	44	1
	5,35 %	0,00 %	5,12 %	14,29 %	6,59 %	7,89 %	3,40 %	95,45 %
SKUPAJ	1084	53	1075	28	1123	38	1316	24

V letu 2023 je bilo na podlagi sporočenih sumljivih transakcij prijaviteljev in drugih podatkov **odprtih 1.340 zadev**, in sicer:

- **944** zadev na podlagi **sporočenih sumljivih transakcij zavezancev**,
- **318** zadev na podlagi **pobud državnih organov**,
- **10** zadev na podlagi **dejstev, prejetih od nadzornih organov**,
- **76** zadev na podlagi **podatkov iz zaprosil tujih sorodnih uradov s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma**.

V nadaljevanju so v grafu na podlagi zgoraj navedenih podatkov prikazani deleži prijav posameznih prijaviteljev v obdobju 2015–2023.

Graf 2: Delež posameznih prijaviteljev v skupnem številu prijav v obdobju 2015–2023

Iz preglednice 4 in grafa 2 je razvidno, da so največ prijav sumljivih transakcij uradu poslali zavezanci (finančne in nefinančne institucije), med katerimi po številu poslanih prijav izstopajo banke, ki uradu vsako leto pošljejo največje število prijav, v zvezi s katerimi naj bi po njihovi oceni obstajali razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma. Tak trend je bil zaznan tudi v letu 2023, saj je bilo od vseh 1.340 zadev kar 864 odprtih na podlagi podatkov iz prijav bank in hranilnic, kar pomeni 65,65-odstotni delež vseh odprtih zadev. Hkrati velja ugotovitev, da se vse od leta 2015 povečuje število pobud, ki jih urad prejme od državnih organov, med katerimi največ pobud pošlje Policija. Število pobud Policije, na podlagi katerih je urad odprl zadeve, se je v letu 2023 glede na leto 2022 podvojilo.

3.1.2 Število in dinamika odprtih in zaključenih zadev

V nadaljevanju je v spodnji preglednici prikazano število odprtih in zaključenih zadev v obdobju 2012–2023, torej prirast in zaključevanje zadev, ki jih je urad obravnaval zaradi razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja ali financiranja terorizma.

Preglednica 5: Pregled odprtih in zaključenih zadev v uradu v obdobju 2012–2023

LETO	PREJETO	OBVESTILA	INFORMACIJE	ZAKLJUČENO V URADU	ZAKLJUČENO SKUPAJ	ŠTEVILO POSILNIH PISNIH IZDELKOV ⁹ OBVESTILA/ INFORMACIJE
2012	559	175	73	130	378	132/64
2013	600	170	109	156	435	135/83
2014	480	190	124	207	521	157/111
2015	521	259	107	206	572	190/95
2016	449	245	151	136	531	185/128
2017	558	243	117	75	435	181/92
2018	787	328	149	82	559	253/129
2019	1.069	351	243	187	781	259/170
2020	1.137	450	486	298	1.234	362/354
2021	1.103	493	872	516	1.931	434/801
2022	1.161	314	418	339	1.071	285/401
2023	1.340	599	258	303	1.160	499/238

Iz preglednice je razvidno, da je leta 2023 urad **odprl 1.340 zadev** in v istem obdobju **zaključil 1.160 zadev**.

V letu 2023 so bile zadeve zaključene na te načine:

- 593 zadev je bilo v obliki **496 pisnih obvestil** o razlogih za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja odstopljenih v nadaljnjo obravnavo UKP MNZ ter v nekaterih primerih tudi državnemu tožilstvu in drugim pristojnim institucijam, kar je **51,12 odstotka** vseh v letu 2023 zaključenih zadev,
- šest zadev je bilo v obliki **treh pisnih obvestil** poslanih pristojnim organom zaradi razlogov za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma,
- 258 zadev je bilo zaključenih z **240 pisnimi informacijami**, saj je bilo ugotovljeno, da pri njih obstajajo nekateri razlogi za sum storitve drugih kaznivih dejanj iz 111. člena ZPPDFT-2, zato so bile poslane pristojnim organom (UKP MNZ, FURS in drugim). Z informacijami je bilo tako v letu 2023 zaključenih **22,24 odstotka** vseh v tem letu zaključenih zadev,
- **303 zadeve so bile zaključene in arhivirane na uradu**, saj pri njih ni bilo ugotovljenih razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja, financiranja terorizma ali kakšnega drugega uradno pregonljivega kaznivega dejanja, kar pomeni **26,12 odstotka** vseh v uradu zaključenih zadev v letu 2023.

⁹ Podatki v tem stolpcu pomenijo število pisnih obvestil ali informacij urada pristojnim organom, ki je manjše od števila obravnavanih zadev, saj lahko urad v enem pisnem izdelku, ki ga pošlje pristojnim organom, obravnava več zadev.

Kot je bilo navedeno v lanskoletnem poročilu, je urad v letih 2021 in 2022 uvedel več novih načinov zaključevanja zadev (odstop prijav drugemu organu v reševanje, ugotovitveni sklep in zaključevanje zadev s sporočanjem spontane informacije tujim sorodnim finančnim obveščevalnim enotam), ki so bile vsebinsko zajete med informacijami (odstop prijav drugemu organu v reševanje), ter zadevami, zaključenimi na uradu (ugotovitveni sklepi). Urad v letu 2023 na takšne načine, ki niso opredeljeni v ZPPDFT-2, in brez opravljenih analiz, ni zaključeval zadev, prav tako na tovrstne načine zadev ne bo zaključeval v prihodnje.

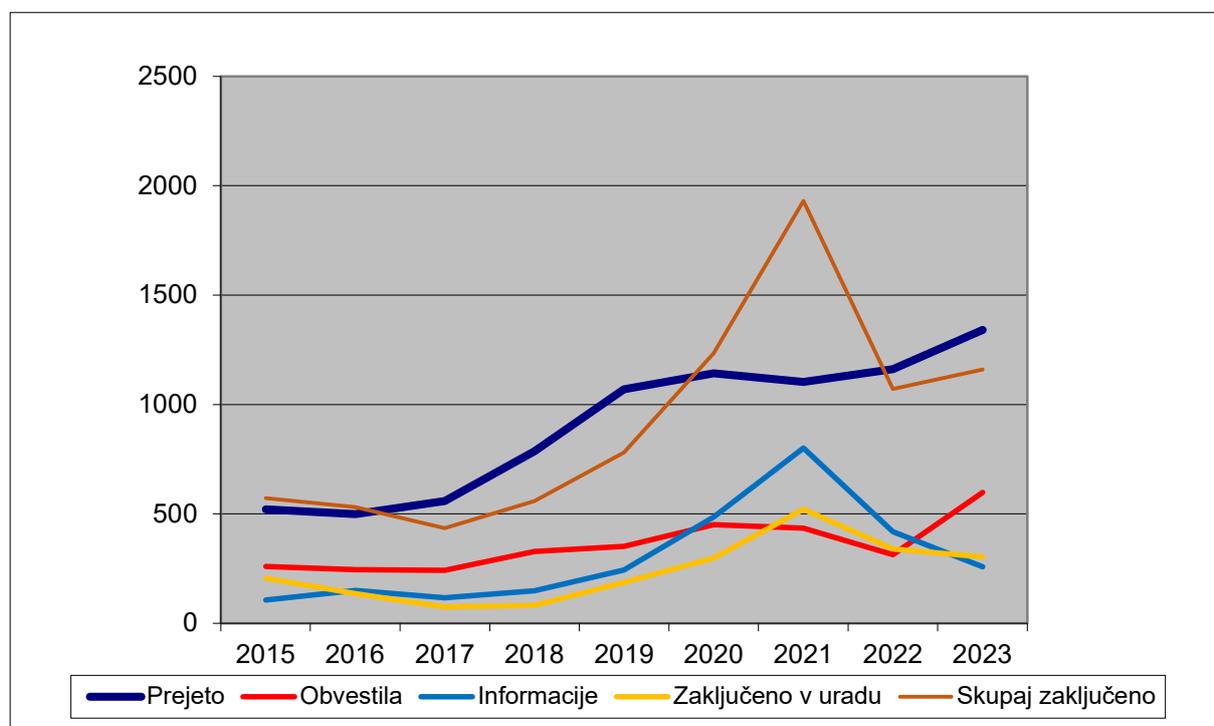
Kljub navedenemu je urad v letu 2023 z obvestili, v katerih so bili ugotovljeni razlogi za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja, zaključil kar **599 zadev**, kar je največ na tak način zaključenih zadev, odkar obstaja urad, oziroma 90 odstotkov več kot leta 2022.

Število zaključenih zadev z informacijami se je močno zmanjšalo, in sicer znaša 43 odstotkov zadev glede na povprečje obdobja 2020–2022, ki je bilo na ta način zaključenih 592 zadev letno. V zvezi s tem je bilo že zgoraj navedeno, da urad v letu 2023 ni več pošiljal prijav drugim organom brez opravljene predhodne analize.

Število zadev, zaključenih na uradu, se je v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšalo le za 10 odstotkov, kar glede na to, da je bilo hkrati skupno zaključenih 10 odstotkov več zadev kot prejšnje leto, pomeni, da je manjše število na tak način zaključenih zadev posledica večjega števila zadev, zaključenih z obvestilom.

V spodnjem grafu so po letih prikazani podatki o številu prejetih zadev v razmerju do števila rešenih zadev, podanih obvestil o sumljivih transakcijah (*podrobneje glej točki 3.1.3 in 3.1.4 tega poročila*) in informacij (*podrobneje glej točko 3.1.5 tega poročila*) v obdobju 2015–2023.

Graf 3: Prikaz števila vseh odprtih zadev in poslanih obvestil o sumljivih transakcijah in informacij v obdobju 2015–2023

Glede na podatke iz prejšnjih let se je **število prejetih prijav** oziroma na njihovi podlagi odprtih zadev v letu 2023 glede na leto 2022 **povečalo za 15 odstotkov**, glede na povprečje zadnjih petih let (1052

letno) pa **za dobrih 27 odstotkov**. Povprečje števila prijav v obdobju 2018–2022 znaša 1052 letno, kar je primerljivo z letnim povprečjem števila prijav na prebivalca drugih držav.

V nadaljevanju poročila so navedeni podatki o zadevah, ki so bile v obliki obvestil o ugotovljenih razlogih za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja ali kaznivega dejanja financiranja terorizma in informacij o drugih kaznivih dejanjih poslane v nadaljnjo obravnavo pristojnim organom.

3.1.3 Zadeve, poslane UKP MNZ in/ali državnemu tožilstvu zaradi razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1

Med zaključenimi zadevami so bile tiste zadeve, pri katerih je bilo z dodatnim zbiranjem in analizo podatkov ugotovljeno, da obstajajo nekateri razlogi za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja, skupaj z dokumentacijo na podlagi 110. člena ZPPDFT-2, odstopljene v nadaljnjo obravnavo UKP MNZ, v nekaterih primerih pa tudi pristojnemu državnemu tožilstvu.

Leta 2023 so bili **pri analiziranju 593 zadev ugotovljeni razlogi za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja**, zato so bile te zadeve v obliki **496 pisnih obvestil** (obvestila, vezana na sume kaznivega dejanja financiranja terorizma, prikazujemo v točki 3.1.4) poslane na UKP MNZ in/ali na državno tožilstvo. Razlog, da je število zadev večje od števila poslanih obvestil, je v tem, da so nekatera obvestila vsebovala več medsebojno povezanih zadev. Poleg teh obvestil o sumljivih transakcijah je bilo leta 2023 na UKP MNZ in/ali državnemu tožilstvu poslanih tudi **97 dopolnitev** že podanih obvestil o sumljivih transakcijah.

Urad je v 66 odstotkih obvestil kot najverjetneje predhodno kaznivo dejanje navedel kaznivo dejanje goljufije po 211. členu KZ-1, kazniva dejanja, storjena v tujini, v 6,5 odstotka vseh zadev ter kaznivo dejanje davčne zatajitve po 249. členu KZ-1 v 3 odstotkih vseh zadev.

V nadaljevanju je v preglednici 6 za leti 2022 in 2023 prikazano število obravnavanih domačih in tujih fizičnih in pravnih oseb ter skupni zneski izvršenih transakcij, pri katerih so bili ugotovljeni razlogi za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja.

Preglednica 6: Struktura udeleženih oseb v zadevah, ki so bile v letih 2022 in 2023 poslane UKP MNZ in/ali državnemu tožilstvu zaradi razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja

VRSTA PODATKA	2022	2023
Št. domačih fizičnih oseb	301	717
Št. tujih fizičnih oseb	205	311
Št. domačih pravnih oseb	150	214
Št. tujih pravnih oseb	88	82
VALUTA	ZNESEK	ZNESEK
EUR	173.350.624	127.571.625
USD	22.400	27.540

Iz podatkov v preglednici je razvidno, da je urad v obvestilih o sumljivih transakcijah zaradi razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja v letu 2023 **obravnaval 931 domačih fizičnih in pravnih oseb ter 393 tujih fizičnih in pravnih oseb**. Glede na prejšnje leto je bilo skupno obravnavanih okoli 77 odstotkov več oseb kot prejšnje leto, pri čemer pa se je povprečno število oseb na obvestilo glede na prejšnje leto le malenkost povečalo, in sicer z 2,6 na 2,65 osebe na obvestilo. Trend zmanjševanja števila obravnavanih tujih oseb (leta 2020 54 odstotkov vseh oseb, leta 2021 42 odstotkov in leta 2022 39 odstotkov) se je v letu 2023 umiril, saj je delež tujcev znašal 42 odstotkov, kar je toliko kot leta 2021.

Med tujimi osebami podobno kot prejšnja leta prevladujejo osebe iz Italije, ki zajemajo 7-odstotni delež vseh tujih oseb, državljani Nemčije (5 odstotkov) in Slovaške (3 odstotki).

Znesek denarja, v zvezi s katerim so bili ugotovljeni razlogi za sum storitve kaznivega dejanja, se je v letu 2023 glede na prejšnje leto zmanjšal za 27 odstotkov, še bolj pa se je zmanjšal **povprečno obravnavani znesek na zadevo, ki je prejšnje leto znašal 608.000 evrov na zadevo, v letu 2023 pa 255.654 evrov.**

3.1.3.1 Izvajanje pooblastila začasno ustavitve izvršitve transakcij

ZPPDFT-2 v 105. členu določa, da lahko urad, če oceni, da obstaja utemeljen razlog za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja, odredi začasno ustavitve izvršitve transakcije, vendar največ za tri delovne dni. Urad je navedeno pooblastilo v letu 2023 uporabil **v 37 zadevah, ko je v breme 46 bančnih računov in ene elektronske denarnice v Sloveniji ter dveh bančnih računov v tujini ustavil transakcije v skupnem znesku 1.763.798 evrov.** V delu teh primerov je tožilstvo pred potekomčasne ustavitve transakcije predlagalo začasno prepoved razpolaganja z vsemi sredstvi na računih, sodišča pa so na predlog tožilstva izdala odredbe o začasnem zavarovanju sredstev na računu.

3.1.3.2 Vrednost začasno zavarovanega premoženja v zadevah s področja pranja denarja

S sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 145/22 – ZPPDFT-2A) je bil črtan tretji odstavek 132. člena ZPPDFT-2, v skladu s katerim so državna tožilstva in sodišča uradu sporočala podatke o ovadenih oziroma obdolženih osebah ter predkazenskih oziroma kazenskih postopkih zoper njih.

Zaradi navedenega v nadaljevanju v preglednici 9 prikazujemo samo skupni znesek začasno zavarovanega premoženja na dan 31. december 2023, ki ga je v skladu s 147. členom ZPPDFT-2 sporočilo Vrhovno sodišče Republike Slovenije.

Preglednica 7: Znesek začasno zaseženega premoženja v Sloveniji in tujini na dan 31. december 2023

ZNESEK	VALUTA
134.006.362,46	EUR
10,4995	BTC

S primerjavo podatkov o začasno zavarovanem premoženju v letu 2022 (134.326.247,19 evra in 30.822,80 ameriškega dolarja) je razvidno, da se skupni **znesek začasno zavarovanega premoženja ni bistveno spremenil.**

3.1.3.3 Vrednost odvzetega premoženja v zadevah s področja pranja denarja

Sodišča so v letu 2023 v **petih pravnomočnih obsodilnih sodbah** zaradi storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1 odredila poleg zapornih kazni tudi odvzem in vrnitev premoženja, ki izvira iz kaznivih dejanj, ter hkrati izrekla tudi stranske denarne kazni. V tem poglavju so navedeni le podatki o sodbah, izrečenih v letu 2023, medtem ko so **podatki iz vseh pravnomočnih sodb prikazani v poglavju 4.1.5.**

S sodbami, izrečenimi v letu 2023, je bila eni osebi izrečena zaporna kazen deset mesecev, medtem ko so bile petim osebam izrečene pogojne zaporne kazni v povprečnem trajanju 17 mesecev. Zoper dve osebi sta bili izrečeni kazni odvzema premoženja v skupni vrednosti 53.225 evrov, zoper štiri osebe je bilo odrejeno vračilo sredstev v skupni višini 124.376 evrov, hkrati pa so bile zoper tri osebe izrečene še stranske denarne kazni v skupni višini 306.800 evrov.

Skupno so sodišča do konca leta 2023 v vseh pravnomočnih obsodilnih sodbah zaradi storitve kaznivega dejanja pranja denarja, skupaj z zadevami, ki se niso končale s pravnomočno sodbo, vendar pa je bilo v njih premoženje odvzeto na podlagi 498.a člena ZKP, odvzela 5.783.401 evro, odredila vrnitev 32.876.903 evrov protipravno pridobljene koristi in izrekla za 1.702.489 evrov stranskih denarnih kazni.

Kljub zadovoljivemu skupnemu številu sodb in odvzetih sredstev urad opaža **precejšnji razkorak med višino začasno zaseženih sredstev na letni ravni in med zneskom odvzetega premoženja**. Hkrati ugotavlja tudi, da v nekaterih sodbah ni izrekov o odvzemu sredstev, čeprav so bile v teh zadevah izdane odredbe o začasnem zavarovanju sredstev.

3.1.3.4 Tipologija sumljivih transakcij

Na podlagi opravljene analize obvestil o sumljivih transakcijah (zadev), ki so bile poslani pristojnim organom (Policija oziroma tožilstvo), je bilo ugotovljeno, da se tipologija obravnavanih sumljivih transakcij v primerjavi s prejšnjim letom ni bistveno spremenila. Med pojavnimi oblikami in tehnikami pranja denarja so bile pri večini obravnavanih zadev še vedno uporabljene nekatere klasične tehnike, ki so značilne za prvo in drugo fazo pranja denarja, v nekaterih primerih pa so bile uporabljene vse tri faze pranja denarja.

O določeni **tipologiji** pranja denarja govorimo takrat, ko zaznamo **vzorec ali serijo podobnih postopkov (metod) prikrivanja nezakonitega izvora denarja ali drugega premoženja**, ki vključujejo te osnovne elemente tipologije:

- **mehanizem pranja denarja** je okolje oziroma sistem, kjer se delno ali v celoti izvajajo aktivnosti pranja denarja in so predvsem: finančne institucije (banke, hranilnice, borzno-posredniške družbe, lizinške hiše), notarji, odvetniki, fizične osebe, pravne osebe (domače in tuje družbe, slamnate in offshore družbe, samostojni podjetniki, društva), sistemi za prenos denarja (Western Union, MoneyGram), trgovina s plemenitimi kovinami, igralnice in casinoji, menjalne platforme za virtualne valute in podobno,
- **tehnika pranja denarja** je način izvajanja aktivnosti pranja denarja, ki so predvsem: dvigi gotovine, pologi gotovine, elektronski prenosi sredstev med računi, uporaba sistemov za prenos sredstev, prenosi sredstev med državami, prenosi gotovine čez državno mejo, menjava valut, drobljenje zneskov, prikrivanje prek tretjih oseb, uporaba računov v tujini in podobno,
- **instrument pranja denarja** je nosilec vrednosti, ki se uporablja za aktivnosti pranja denarja in so predvsem: denar (gotovina in druge oblike), čeki, menice, vrednostni papirji, naložbeno zlato ali plemenite kovine, nepremičnine, vozila in plovila, podjetja, virtualne valute in podobno.

Za razumevanje navedenih tipologij pranja denarja in z njimi povezanih osnovnih elementov je pomembno razumeti, da lahko v posamezni zadevi obstaja več osnovnih elementov tipologije, zato njihov seštevek ne pomeni tudi skupnega števila zadev, saj je v posamezni zadevi lahko ugotovljenih več osnovnih elementov tipologije. Glede na prisotnost posameznih osnovnih elementov tipologij pranja denarja v letu 2023 je bilo ugotovljeno:

Najpogosteje uporabljeni **mehanizmi pranja denarja** v letu 2023 so bili:

- **finančne institucije** (banke in hranilnice): **v 421 zadevah** je bil uporabljen finančni (bančni) sistem. Med storitvami finančnih (bančnih) institucij oziroma finančnega sistema so bili

večinoma **uporabljeni računi fizičnih oseb (63 odstotkov primerov) in družb (37 odstotkov primerov) oseb pri bankah**, od tega so bili v najmanj 109 zadevah uporabljeni računi v tujini, kar pomeni, da so tuje pravne ali fizične osebe uporabljale račune v Sloveniji ali pa so slovenske pravne in fizične osebe uporabljale račune v tujini,

- **fizične osebe** so bile uporabljene v **374 zadevah**. Način uporabe je bil različen, bodisi kot lastno pranje, kadar fizična oseba izvrši tako predhodno kaznivo dejanje kakor tudi kaznivo dejanje pranja denarja, bodisi uporaba fizičnih oseb kot pooblaščenec ali tretjih oseb, prek katerih so se izvrševale aktivnosti pranja denarja,
- **pravne osebe** so bile uporabljene v **220 zadevah**, od tega so bile v najmanj 15 zadevah uporabljene slamnate družbe,
- **ponudniki storitev virtualnih valut** so bili uporabljeni v **32 zadevah**,
- **sistemi za prenos sredstev** (MoneyGram in Western Union) so bili uporabljeni v **petih zadevah**.

Glede na prejšnje leto se je med mehanizmi pranja denarja močno povečal delež zadev, v katerih so bili uporabljeni ponudniki virtualnih storitev.

V letu 2023 so bile med najpogosteje zaznanimi **tehnikami** pranja denarja (ugotovljene v več kot v eni zadevi):

- **uporaba računov fizičnih oseb** (ugotovljeno v približno **17 odstotkih** primerov),
- **prenosi sredstev med računi** (ugotovljeno v približno **16 odstotkih** primerov),
- **prenosi sredstev med državami** (ugotovljeno v približno **11 odstotkih** primerov),
- **uporaba računov družb** (ugotovljeno v približno **11 odstotkih** primerov),
- **internetno bančništvo** (ugotovljeno v približno **šestih odstotkih** primerov),
- **uporaba računov v tujini** (ugotovljeno v približno **šestih odstotkih** primerov),
- **dvigi gotovine** (ugotovljeno v približno **petih odstotkih** primerov),
- **goljufije** (ugotovljeno v približno **šestih odstotkih** primerov),
- **prenos sredstev čez mejo** (ugotovljeno v približno **štirih odstotkih** primerov),
- **pologi gotovine** (ugotovljeno v približno **treh odstotkih** primerov),
- **drobljenje zneskov** (ugotovljeno v približno **dveh odstotkih** primerov),
- **uporaba virtualnih valut** (ugotovljeno v približno **dveh odstotkih** primerov).

Kot največkrat uporabljeni **instrument** pranja denarja, ki je bil ugotovljen pri skoraj vseh obravnavanih zadevah, v katerih smo ugotovili razloge za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja v letu 2023, je ponovno **denar**. Poleg denarja je bila v posameznih zadevah zaznana še uporaba **virtualnih valut in športnih stav**, pri čemer se je precej povečal delež uporabe virtualnih valut, ki je v letu 2023 znašal 10 odstotkov.

Kot že rečeno, je bila analiza navedenih tipologij izdelana na podlagi ugotovitev urada v zadevah, ki so bile zaradi nekaterih razlogov za sum pranja denarja poslane v nadaljnjo obravnavo Policiji ali tožilstvu, kar pa ne pomeni, da Policija je ali bo v zadevi potrdila sum urada in na tožilstvo podala kazensko ovadbo za pranje denarja. Upoštevati je treba, da lahko kriminalistična preiskava, ki jo izvede Policija, tudi ovrže razloge za sum urada. V posamezni zadevi gre običajno za več različnih tehnik oziroma različne kombinacije zgoraj navedenih tehnik pranja denarja, ki jih pogosto uporabljajo med seboj povezane pravne in fizične osebe.

Skupne značilnosti obravnavanih sumljivih transakcij (tipologije), ki so bile z obvestili urada o sumljivih transakcijah leta 2023 sporočene Policiji oziroma tožilstvu, je mogoče razvrstiti po teh področjih:

- **zloraba oziroma uporaba bančnih računov fizičnih oseb** (ugotovljeno v približno 63 odstotkih vseh zadev),

- **zloraba/uporaba bančnih računov pravnih oseb** (ugotovljeno v približno 37 odstotkih vseh zadev), od tega:
 - **zloraba/uporaba računov slamnatih družb** (ugotovljeno v približno 3,5 odstotka vseh zadev),
- **goljufije in tatvine, povezane z zlorabo internetnega bančništva, elektronske pošte ali interneta** (ugotovljeno v približno 60 odstotkih vseh zadev),
- **zloraba oziroma uporaba računov družb in fizičnih oseb v povezavi s sredstvi in družbami iz tujih držav** (ugotovljeno v približno 46 odstotkih vseh zadev),
- **uporaba oziroma zloraba ponudnikov virtualnih valut** (ugotovljeno v približno 12 odstotkih zadev).

V zvezi s tipologijami velja splošna ugotovitev, da se njihove glavne značilnosti v krajšem obdobju bistveno ne spreminjajo, vendar velja za leto 2023 poudariti, da se je močno povečalo število primerov, kjer je bila zaznana tipologija uporabe oziroma zlorabe ponudnikov virtualnih valut, ter primerov, kjer je bila kot tipologija zaznana goljufija.

3.1.4 Zadeve, poslane UKP MNZ in/ali državnemu tožilstvu zaradi razlogov za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po 109. členu KZ-1

Urad je v letu 2023 prejel tudi **24 prijav**, v katerih so prijavitelji ugotovili transakcije, ki bi lahko bile **povezane s financiranjem terorizma**. Tako kot v prejšnjih letih so največ prijav, povezanih s financiranjem terorizma, poslali zavezanci iz sektorja izvajalcev plačilnega prometa.

Pri analiziranju teh prijav so bili v šestih primerih ugotovljeni razlogi za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po 109. členu KZ-1, zato so bili v obliki **treh obvestil** poslani pristojnim organom. V teh obvestilih so bile obravnavane tri osebe, od tega dve tuji.

Preglednica 8: Struktura udeleženih oseb v zadevah, ki so bile v letih 2022 in 2023 poslane UKP MNZ in/ali državnemu tožilstvu zaradi razlogov za sum financiranja terorizma

VRSTA PODATKA	2022	2023
Št. domačih fizičnih oseb	0	1
Št. tujih fizičnih oseb	9	2
Št. domačih pravnih oseb	2	0
Št. tujih pravnih oseb	2	0
VALUTA	ZNESEK	ZNESEK
EUR / USD	56.121 EUR	3.444 EUR

V zvezi z zadevami, ki se nanašajo na razloge za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po 109. členu KZ-1, ugotavljamo, da se je število prijav v letu 2023 zmanjšalo. V letu 2023 se je število prijav s strani zavezancev zmanjšalo predvsem zaradi drugačnega načina sporočanja prijav sektorja izvajalci plačilnega prometa, ki je v letu 2023 namesto financiranja terorizma poročal o pranju denarja.

V večjem delu prijav, prejetih zaradi suma financiranja terorizma, je urad ugotovil razloge za sum storitve kaznivega dejanja prepovedanega prehoda čez državno mejo po 308. členu KZ-1, kršitve omejevalnih ukrepov po 374.a členu KZ-1 ter novačenja in usposabljanja za terorizem po 111. členu KZ-1, o čemer so bili pristojni organi obveščeni v obliki informacij.

V zvezi s preprečevanjem financiranja terorizma se za vse osebe, v zvezi s katerimi urad odpre zadevo, (ne glede na to, ali je bil razlog prijave sum pranja denarja ali sum financiranja terorizma), izvaja tudi

sprotne redne preglede seznama oseb in organizacij s seznama EU in OZN, zoper katere na podlagi direktiv EU in resolucij Združenih narodov veljajo določene finančne sankcije (konsolidirani seznam oseb, skupin in subjektov, za katere veljajo finančne sankcije EU). Z uvedbo novega sistema poročanja sumljivih transakcij se ti pregledi opravljajo takoj ob prejemu prijave. Pri teh pregledih v letu 2023 ni bilo ugotovljeno, da bi katera oseba s tega seznama opravila finančne transakcije ali bi bila povezana s finančnimi transakcijami v Sloveniji.

3.1.5 Zadeve, poslane UKP MNZ in drugim pristojnim državnim organom zaradi razlogov za sum storitve drugih kaznivih dejanj¹⁰

Leta 2023 je urad na podlagi 102. člena ZPPDFT-2 v **258** zadevah, pri katerih je bil ugotovljen razlog za sum storitve drugih kaznivih dejanj, poslal pristojnim organom **238 pisnih informacij**. Glede na vrsto ugotovljenih kaznivih dejanj so bile informacije poslane tem pristojnim državnim organom:

- FURS (117 zadev v 105 informacijah)
- MNZ (103 zadev v 101 informaciji)
- MNZ, FURS (26 zadev v 23 informacijah)
- MNZ, FURS in SOVA, MZZ, KPK (9 zadev v 12 informacijah)

Največ, 240 informacij oziroma 60 odstotkov se je nanašalo na razloge za sum storitve kaznivega dejanja davčne zatajitve po 249. členu KZ-1, 41 na razloge za sum storitve kaznivega dejanja goljufije po 211. členu KZ-1, 17 na razloge za sum storitve kaznivega dejanja prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države po 308. členu KZ-1 ter 10 na razloge za sum storitve kaznivega dejanja kršitve omejevalnih ukrepov po 374.a členu KZ-1. V posameznih primerih so bili navedeni še razlogi za sum storitve nekaterih drugih kaznivih dejanj, medtem ko v 85 primerih kaznivo dejanje ni bilo navedeno.

Struktura transakcij in udeleženih oseb v zadevah v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 je razvidna iz spodnje preglednice.

Preglednica 9: Struktura transakcij in udeleženih oseb v zadevah, ki so bile v letih 2022 in 2023 poslane pristojnim organom zaradi razlogov za sum storitve drugih kaznivih dejanj

VRSTA PODATKA	2022	2023
Št. domačih fizičnih oseb	403	293
Št. tujih fizičnih oseb	168	140
Št. domačih pravnih oseb	295	166
Št. tujih pravnih oseb	43	27
VALUTA	ZNESEK	ZNESEK
EUR	203.257.442	171.239.609
USD	1.330.399	

Iz medletne primerjave števila udeleženih oseb, v zvezi s katerimi je obstajal razlog za sum storitve zgoraj navedenih kaznivih dejanj, izhaja, da se je glede na prejšnje leto število obravnavanih oseb zmanjšalo za skoraj 32 odstotkov, in sicer v vseh skupinah, najbolj pa pri domačih pravnih osebah za

¹⁰ Navedene so samo tiste zadeve, ki so bile pristojnim organom poslane samo kot informacije zaradi razlogov za suma storitve drugih kaznivih dejanj. Informacije, ki so bile poslane FURS, hkrati pa tudi kot obvestila Policiji, so statistično že zajeta med obvestili v točki 3.1.3.

44 odstotkov. Kljub navedenemu pa je število obravnavanih pravnih oseb, tako domačih kot tudi tujih, na ravni leta 2021, medtem ko se je število fizičnih oseb, tako domačih kot tudi tujih, zmanjšalo za 25 odstotkov.

Skupni znesek, ki je bil naveden v informacijah, se je glede na prejšnje leto zmanjšal za 16 odstotkov. Navedeno zmanjšanje gre pripisati manjšemu številu informacij, sporočenih pristojnim organom, saj se je povprečni znesek na informacijo povečal za 36 odstotkov (is 486.261 evrov na 663.719 evrov), kakor tudi povprečno število oseb na informacijo za 11 odstotkov (z 2,17 na 2,42). V nadaljevanju so podrobneje predstavljene te informacije.

3.1.5.1 Analiza informacij, poslanih Finančni upravi Republike Slovenije (FURS)

Urad v primerih, ko na podlagi zbranih podatkov presodi, ali v zvezi z neko transakcijo, sredstvi ali osebo obstaja razlog za sum storitve kaznivega dejanja davčne zatajitve po 249. členu KZ-1, o tem v skladu s 111. členom ZPPDFT-2 pošlje pisno informacijo FURS in Policiji. Kot je navedeno v prejšnjem poglavju, je bilo od vseh informacij največ informacij ali 60 odstotkov povezanih prav z razlogi za sum storitve kaznivega dejanja davčne zatajitve po 249. členu KZ-1.

Urad je v letu 2023 v zvezi z ugotovljenimi razlogi za sum storitve kaznivega dejanja davčne zatajitve po 249. členu KZ-1 oziroma storitve uradno pregonljivih kaznivih dejanj s področja davčne zakonodaje FURS poslal **140 pisnih informacij**.

V zvezi s sporočenimi informacijami tako v letu 2023 kot tudi prejšnjih letih je FURS v letu 2023 zaključil prekrškovne postopke zoper **189** domačih in tujih fizičnih ter pravnih oseb.

V postopkih je FURS ugotovil kršitve Zakona o davčnem postopku, Zakona o davčnem potrjevanju računov, Zakona o davku na dodano vrednost, Zakona o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi, Zakona o finančni upravi, Zakona o izvajanju carinske zakonodaje Evropske unije, Zakona o nadzoru izvoza blaga z dvojno rabo, Zakona o omejevalnih ukrepih, ki jih Republika Slovenija uvede ali izvaja skladno s pravnimi akti in odločitvami, sprejetimi v okviru mednarodnih organizacij ter Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Pri tem je FURS izvedel 127 nadzorov, 126 prekrškovnih postopov ter izdal 109 plačilnih nalogov in 23 odločb. Skupno je FURS izrekel tri opomine ter globe v skupni višini 276.450 evrov. Z nadzori so bili ugotovljeni povečanje davčnih obveznosti v skupni višini 12.037.791 evrov in posredni davčni učinki v višini 450.396 evrov. V 17 primerih je FURS zaradi suma storitve kaznivih dejanj davčne zatajitve po 249. členu KZ-1 ter ponareditve ali uničenja poslovnih listin po 235. členu KZ-1 podal kazenske ovadbe na Policijo.

V prekrškovnih postopkih je FURS največ nepravilnosti oziroma v kar v 63 odstotkih postopkov ugotovil kršitve Zakona o davčnem postopku in Zakona o finančni upravi.

Urad ima tako poleg temeljne vloge odkrivanja in preprečevanja kaznivega dejanja pranja denarja pomembno vlogo tudi pri odkrivanju in preprečevanju drugih kaznivih dejanj, med drugim tudi davčnih zatajitev. Sodelovanje urada s FURS se ocenjuje kot zgledno in učinkovito.

3.1.5.2 Analiza drugih informacij, sporočenih pristojnim organom

Poleg informacij, ki jih je urad poslal FURS zaradi razlogov suma storitve kaznivega dejanja davčne zatajitve po 245. členu KZ-1, so bile ugotovljene nekatere skupne značilnosti več informacij, ki pomenijo neobičajno ravnanje obravnavanih pravnih ali fizičnih oseb in vsebujejo razloge za sum storitve kaznivih dejanj, zaradi katerih se odločimo za sporočanje informacije pristojnim organom (FURS, Policija). Najpogosteje ugotovljene **skupne značilnosti** so:

Goljufije in poskusi goljufij in zlorabe se izvršujejo na izredno različne načine. Pogosti so primeri goljufij, povezani z napadi na informacijske sisteme družb in s pošiljanjem lažnih elektronskih sporočil

(direktorske goljufije, BEC goljufije), nato primeri goljufij, povezani z lažno prodajo blaga in storitev, redkeje pa primeri tako imenovanih »nigerijskih goljufij« in primeri organiziranja denarnih verig in nedovoljenih iger na srečo. V zadnjem času so pogosti tudi primeri tako imenovanih »ljubezenskih goljufij«, kjer storilci po elektronskih sporočilih ali na socialnih omrežjih zavedejo oškodovance, da jim ti neupravičeno nakažejo sredstva.

Transakcije, povezane s prepovedanim preходом meje ali ozemlja države, je skupna značilnost, kjer iz primerov transakcij fizičnih ali pravnih oseb izhaja, da bi lahko bile povezane s plačevanjem organizacije in izvedbe prepovedanih prehodov meje ali ozemlja države. V teh primerih se pogosto zazna izvrševanje transakcij prek sistemov za prenos sredstev, redkeje pa na bančnih računih.

Kršitev omejevalnih ukrepov je skupna značilnost v informacijah, kjer so zaznane transakcije, povezane z državami ali subjekti, zoper katere veljajo mednarodne gospodarske sankcije ali omejevalni ukrepi, ali z državami, prek katerih bi se lahko zaobšlo poslovanje z državami ali subjekti, za katere veljajo mednarodne gospodarske sankcije ali omejevalni ukrepi. Z omejevalnimi ukrepi želi mednarodna skupnost na miren način doseči, da države ali drugi subjekti, ki ogrožajo mednarodni mir ali varnost, s tem prenehajo. Najpogosteje se kot gospodarske sankcije uporabljajo finančne sankcije, embargo oziroma prepoved prodaje in nakupa orožja in druge opreme ter »potovalni« embargo. S temi ukrepi se preprečita ali močno otežita gospodarsko sodelovanje in poslovanje z državami in subjekti, zoper katere veljajo omejevalni ukrepi.

3.2 ŠTEVILO DRUGIH ZADEV, ODSTOPLJENIH V OBRAVNAVO PRISTOJNIM ORGANOM

Poleg zadev, povezanih s sumom pranja denarja, je urad leta 2023 prejel tudi 22 prijav, v katerih so prijavitelji, ki niso zavezanci po ZPPDFT-2, sporočili sum storitve različnih kaznivih dejanj, hkrati pa iz njih niso izhajali razlogi za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1, financiranja terorizma po 109. členu KZ-1 ali širjenja jedrskega orožja (proliferacija). Vse te prijave je urad na podlagi 145. člena Zakona o kazenskem postopku odstopil v nadaljnjo obravnavo UKP MNZ in/ali drugim pristojnim organom.

4 SODELOVANJE Z DRUGIMI DRŽAVNIMI ORGANI PRI ODKRIVANJU, PREISKOVANJU IN PREGONU PRANJA DENARJA

Urad je v obravnavanem obdobju pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj pranja denarja aktivno sodeloval predvsem z UKP MNZ, Specializiranim državnim tožilstvom, FURS in SOVO. V konkretnih zadevah je sodeloval tudi s kriminalisti iz več policijskih uprav ter celo policijskih postaj in drugimi državnimi tožilci. Sodelovanje z navedenimi državnimi organi je potekalo tako na ravni predstojnikov kot tudi na operativni ravni med pooblaščenimi predstavniki organov.

V letu 2023 so tožilstva na podlagi 160.a člena ZKP in 10. člena ZOPNI ustanovila **pet specializiranih preiskovalnih skupin**, v katerih je sodeloval tudi urad. Od ustanovitve urada do konca leta 2023 je urad skupno sodeloval v 78 specializiranih skupinah, od katerih jih je bilo 60 ustanovljenih kot finančno preiskovalne skupine v skladu z ZOPNI. Sodelovanje s Policijo se ocenjuje kot dobro, saj je potekalo tako na ravni konkretnih zadev kot tudi na ravni medsebojnega usposabljanja in skupnega usposabljanja zavezancev po ZPPDFT-2.

V letu 2023 so se začeli postopki v **88** zadevah, v katerih so se v predkazenskem ali kazenskem postopku obravnavali sumi storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1. Od tega se je v 66 primerih predkazenski postopek začel na podlagi ovadbe Policije, medtem ko je v 22 primerih postopek začelo tožilstvo samostojno.

V obdobju 1995–2023 so bili zaradi utemeljenih sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja začeti predkazenski ali kazenski postopki v 885 zadevah.

V nadaljevanju je podrobnejša ocena delovanja tistega dela boja proti pranju denarja, ki se nanaša na Policijo, državno tožilstvo in pravosodje.

4.1 KAZNIVA DEJANJA IN IZVAJANJE 132. ČLENA ZPPDFT-2

ZPPDFT-2 v 132. členu določa, da morajo zaradi centralizacije in analize vseh podatkov s področja pranja denarja sodišča, državna tožilstva in drugi državni organi uradu sporočiti podatke o kaznivih dejanjih pranja denarja in kršitvah ZPPDFT-2. Državni organi morajo na podlagi tega člena uradu določene podatke sporočiti sproti in enkrat letno urad obvestiti o ugotovitvah v zvezi s prejetimi obvestili in informacijami, državna tožilstva in sodišča pa o osebah in postopkih, zoper katere teče predkazenski ali kazenski postopek ali postopek o prekršku.

Policija in tožilstvo sta v okviru svojih pooblastil v letu 2023 podala kazenske ovadbe ali začela kazenski postopek v 88 zadevah.

V letu 2023 se je število na novo uvedenih predkazenskih in kazenskih postopkov glede na prejšnje leto **povečalo z 68 na 88 postopkov**, kar je največje število novih postopkov na letni ravni.

V zadnjih petih letih se je tako začelo 35 odstotkov vseh postopkov zaradi kaznivega dejanja pranja denarja od leta 1995.

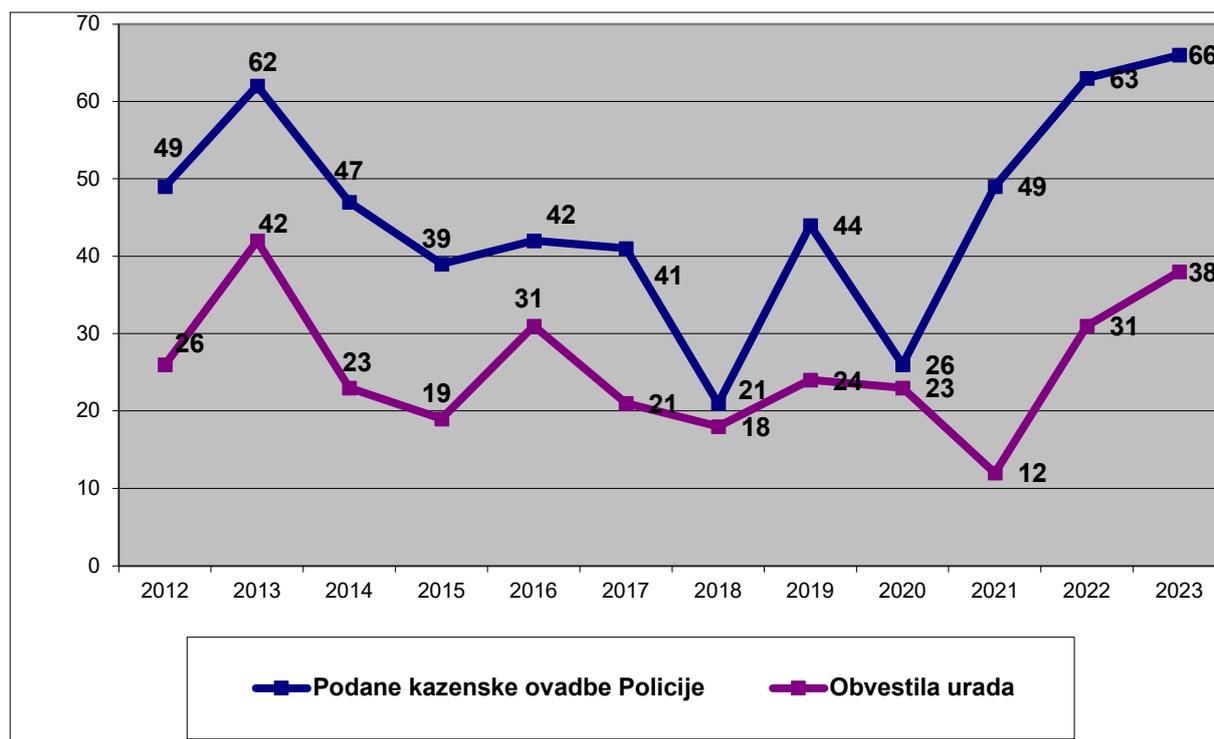
V nadaljevanju so ločeno prikazani podatki o vloženih kazenskih ovadbah Policije in samostojno začelih postopkih tožilstva ter je pojasnjeno sodelovanje urada v teh zadevah.

4.1.1 Statistični podatki Policije o kaznivih dejanjih pranja denarja

Na podlagi podatkov o podanih kazenskih ovadbah, ki jih mora Policija sproti sporočiti uradu, je bilo ugotovljeno, da je Policija v letu 2023 podala **66 kazenskih ovadb** za kaznivo dejanje pranja denarja, od katerih jih je **36 vsebovalo podatke, ki jih je Policiji v svojih izdelkih sporočil urad**.

V obdobju 2012–2023 je Policija skupno podala že več kot **549 kazenskih ovadb** zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja pranja denarja. Število podanih kazenskih ovadb Policije zaradi utemeljenih razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja v posameznem letu za obdobje 2012–2023 je prikazano v naslednjem grafu.

Graf 4: Število podanih kazenskih ovadb Policije za kaznivo dejanje pranja denarja v obdobju 2012–2023

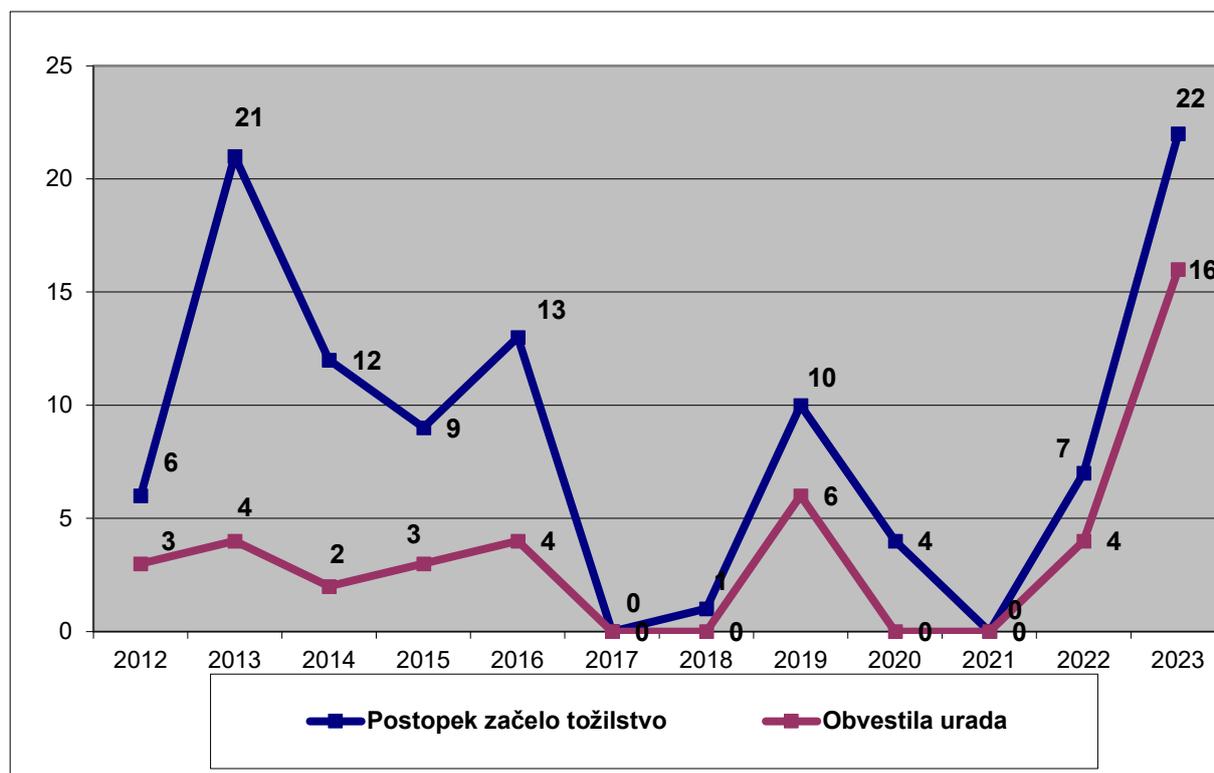
Policija je v letu 2023 podala skupno 66 kazenskih ovadb zaradi utemeljenih sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja, kar je največje število podanih kazenskih ovadb na letni ravni doslej. Iz grafa je razvidno, da je v obdobju 2012–2020 približno 60 odstotkov vseh kazenskih ovadb zaradi utemeljenih sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja temeljilo na obvestilih urada. V zadnjih treh letih se je delež ovadb na podlagi obvestil urada zmanjšal na okrog 40 odstotkov, in sicer največ zaradi velikega deleža ovadb, ki jih je podala Policija brez predhodnega obvestila urada v letu 2021.

4.1.2 Statistični podatki tožilcev o kaznivih dejanjih pranja denarja

Tožilstvo v predkazenskem postopku pri odkrivanju kaznivih dejanj usmerja delo Policije, kot organ pregona pa na podlagi kazenskih ovadb Policije preiskovalnemu sodniku predlaga uvedbo sodne preiskave ali pa zoper osumljence vlaga neposredne obtožnice. Tožilstvo tako sodeluje v vseh fazah predkazenskega in kazenskega postopka, kot je razvidno iz točke 4.1.4, v kateri so opisane faze postopkov v zadevah, povezanih s kaznivim dejanjem pranja denarja. V nadaljevanju so navedeni le podatki, ko so tožilstva sama začela postopek brez predhodne kazenske ovadbe Policije zaradi pranja denarja.

Iz podatkov tožilstva, poslanih uradu, je razvidno, da so **tožilstva v letu 2023 sama, brez predhodne kazenske ovadbe Policije, začela 22 novih predkazenskih ali kazenskih postopkov, od tega jih je 14 vsebovalo tudi podatke urada**. Tožilstva so v obdobju 2012–2023 brez predhodne ovadbe Policije sama začela postopke v **105 zadevah**, kar prikazujemo po posameznih letih v naslednjem grafu.

Graf 5: Število samostojno začelih postopkov tožilstva za kaznivo dejanje pranja denarja (brez predhodno podane kazenske ovadbe Policije zaradi pranja denarja) v obdobju 2012–2023

Tožilstvo je v obdobju 2012–2016 samostojno (brez ovadb Policije) začelo pregon kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1 v povprečno v 12 zadevah letno, medtem ko je v obdobju 2017–2021 zaznati občutno zmanjšanje tega števila, saj je v tem obdobju začelo postopke v povprečno štirih zadevah letno. V zadnjih dveh letih je tožilstvo v povprečju samostojno začelo kar 14 kazenskih postopkov letno. Kot je prikazano v poglavju 4.1.4, je tožilstvo hkrati povečalo število odločitev o nadaljevanju pregona v drugih fazah kazenskih postopkov.

4.1.3 Kazenske ovadbe in postopki, povezani s pranjem denarja, glede na izvor začetnega podatka

V skladu z Zakonom o kazenskem postopku je za odkrivanje kaznivih dejanj, med katerimi je tudi kaznivo dejanje pranja denarja, pristojna Policija, medtem ko je tožilstvo pristojno za pregon kaznivih dejanj. Kaznivo dejanje pranja denarja je bilo v Sloveniji prvič opredeljeno v Kazenskem zakoniku iz leta 1995. Istega leta je začel veljati tudi prvi Zakon o preprečevanju pranja denarja. Zakon o preprečevanju pranja denarja je v skladu z mednarodnimi standardi v Sloveniji uveljavil sistem boja proti pranju denarja, ki je določeno vlogo pri odkrivanju pranja denarja namenil tudi zavezancem (finančnim in nefinančnim institucijam), in sicer predvsem kot obveznost sporočanja sumljivih transakcij uradu. S tem se je obveznost zaznavanja razlogov za sum pranja denarja prenesla tudi na zavezance in urad. To pomeni, da je za učinkovito odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj pranja denarja pomembno dobro

sodelovanje zavezancev in urada na eni strani ter urada, Policije in tožilstva na drugi strani. V nadaljevanju so zato navedeni statistični podatki o številu in deležu zadev, pri katerih je z obvestili sodeloval tudi urad kot posrednik med zavezanci po ZPPDFT-2 ter organi odkrivanja in pregona (Policija, tožilstvo).

V preglednici 10 je prikazano število vseh začetih predkazenskih ali kazenskih postopkov v letu 2022 zaradi utemeljenega razloga za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja glede na izvor začetnega podatka o razlogih za sum pranja denarja, ki je sprožil preiskovanje Policije in pregon tožilstva za dokazovanje storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1.

Preglednica 10: Število vseh začetih postopkov zaradi utemeljenih sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja v letu 2023 glede na izvor podatkov (zaznave razlogov za sum)

Vir podatkov	Prijavitelj uradu	Število zadev	Delež
Obvestila in informacije urada	Zavezanci	21	23,86 %
	Zavezanci in pobuda Policije	12	13,64 %
	Tuji FIU	2	2,27 %
Policija samostojno	Pobuda Policije	19	21,59 %
		28	31,82 %
Tožilstvo samostojno		6	6,82 %
SKUPAJ		88	100,00 %

Iz preglednice je razvidno, da je **54 zadev (ali 60 odstotkov)** od skupno 88 novih zadev v letu 2023 zaradi utemeljenih razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja **temeljilo na obvestilih in informacijah urada**. Od vseh zadev s področja pranja denarja v letu 2023 se jih je 21 začelo na podlagi sporočenih podatkov, ki so jih uradu v obliki sporočenih sumljivih transakcij poslali zavezanci iz ZPPDFT-2, v 21 zadevah so uradu podatke za začetek postopka hkrati sporočili tako zavezanci kot tudi Policija, dve zadevi je urad začel obravnavati na podlagi podatkov tuje finančno obveščevalne enote, medtem ko je bilo 19 zadev obravnavanih na pobudo organov pregona. Policija je v letu 2023 popolnoma samostojno (brez sodelovanja urada) začela predkazenski postopek zaradi pranja denarja v 28 zadevah, tožilstvo pa v šestih.

V spodnjem grafu je prikazan delež vseh začetih postopkov zaradi utemeljenih razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja v obdobju 2012–2023 glede na izvor podatkov, na podlagi katerih se je v tem obdobju začelo **654 predkazenskih ali kazenskih postopkov**. V grafu niso zajete zadeve, ki so nastale zaradi izločitve oseb iz posameznih kazenskih zadev, saj so se tudi te začele na podlagi navedenih virov. Hkrati število nastalih zadev z izločitvijo bistveno ne vpliva na celotno število kazenskih zadev, saj po drugi strani sodišča kazenske zadeve tudi združujejo.

Graf 6: Delež vseh začelih postopkov za kaznivo dejanje pranja denarja v obdobju 2012–2023 glede na državni organ izvora podatkov

Iz grafa je razvidno, da se je v obdobju 2012–2023 več kot polovica predkazenskih in kazenskih postopkov za kaznivo dejanje pranja denarja oziroma 53 odstotkov začela na podlagi obvestil ali informacij urada, poslanih pristojnim organom. Navedena struktura je v daljših obdobjih skoraj popolnoma enaka že več let, pri čemer lahko delež kazenskih zadev, ki temeljijo na podatkih iz obvestil ali informacij urada, v posameznih letih močno niha (v zadnjih treh letih med 25 in 55 odstotkov). V daljših obdobjih so nihanja manjša, tako je v obdobju 2012–2017 na izdelkih urada temeljilo 52 odstotkov vseh novo začelih predkazenskih zadev v tem obdobju, medtem ko je bilo v obdobju 2018–2023 takih zadev 55 odstotkov.

4.1.4 Statistični podatki o predkazenskih in kazenskih postopkih za kaznivo dejanje pranja denarja

Iz podatkov za leto 2023, ki jih je urad prejel od državnih tožilstev, je razvidno, da je bilo na dan 31. december 2023 **v različnih fazah pregona (od podane kazenske ovadbe do vključno končnih odločitev sodišč) 885 zadev zoper 1.364 fizičnih oseb in 181 pravnih oseb.**

V spodnji preglednici so prikazani število zadev v posamezni fazi ter število in tip osumljenih, obdolženih ali obsojenih oseb.

Preglednica 11: Faze postopkov, v katerih so bile na dan 31. december 2023 zadeve, povezane s storitvijo kaznivega dejanja pranja denarja

FAZE POSTOPKOV	Število zadev	Domače FO	Tuje FO	Domače PO	Tuje PO
Tožilstvo: Še ni odločitve	156	116	130	19	3
Tožilstvo: Ovadba zavržena	209	261	126	44	14
Tožilstvo: Odloženi pregon	1	1	-	-	-
Tožilstvo: Zahteva za preiskavo	82	129	68	30	4
Preiskovalni sodnik: Preiskava uvedena	12	29	2	1	1
Sodišče: Obtožnica	152	222	88	15	7
Sodišče: Obsodilna sodba	118	154	20	6	-
Sodišče: Pravnomočna oprostilna sodba	36	50	10	8	1
Tožilstvo: Odstop od pregona	27	37	7	2	-
Sodišče: Ustavitev kazenskega postopka	51	99	18	9	1
Sodišče: Odstop pregona v tujino	6	-	8	1	-
Prekvalifikacija kaznivega dejanja	7	13	-	-	-
Združitev postopkov	28	-	-	-	-
SKUPAJ	885	1111	477	135	31

Iz preglednice 11 izhaja, da so se do 31. decembra 2023 od 885 zadev, povezanih s kaznivim dejanjem pranja denarja, **pravnomočno končali postopki v 482 zadevah**, in sicer:

- v 209 zadevah je tožilstvo zavrglo kazensko ovadbo,
- v 36 zadevah je bila izrečena pravnomočna oprostilna sodba,
- 118 zadev se je končalo s pravnomočno obsodilno sodbo,
- v 78 zadevah je tožilstvo odstopilo od pregona ali pa je sodišče ustavilo kazenski pregon,
- 6 zadev je bilo v nadaljnje reševanje odstopljenih v tujino,
- 7 zadev se je končalo s prekvalifikacijo v drugo kaznivo dejanje,
- v 28 zadevah so tožilstva ali sodišča sklenila, da združijo predkazenske ali kazenske postopke.

V nadaljnjih **156 zadevah tožilstvo še ni sprejelo odločitve** o kazenskem pregonu in **v eni zadevi je odložilo pregon**, medtem ko je **v 246 zadevah tožilstvo že začelo predkazenske in kazenske postopke na sodišču**, ki so bili na dan 31. december 2023 v teh fazah:

- 82 zadev je bilo v fazi zahteve za preiskavo,
- 12 zadev je bilo v fazi preiskave,
- 152 zadev je bilo v fazi obtožnice.

V spodnji preglednici je prikazano število vseh zadev, v katerih potekajo kazenski postopki zaradi kaznivega dejanja pranja denarja na zadnji dan posameznega leta. Iz preglednice je razvidno, da so se v zadnjih desetih letih **povprečno na leto začeli predkazenski ali kazenski postopki v 53 novih zadevah**, povezanih s storitvijo kaznivega dejanja pranja denarja.

Preglednica 12: Primerjava števila zadev, povezanih s storitvijo kaznivega dejanja pranja denarja, po fazah postopkov na zadnji dan posameznega leta za obdobje 2014–2023

FAZE POSTOPKOV	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tožilstvo: Še ni odločitve	104	94	112	135	141	138	62	72	111	156
Tožilstvo: Ovadbav zavržena	55	65	74	82	87	103	176	184	195	209
Tožilstvo: Odloženi pregon	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tožilstvo: Zahteva za preiskavo	20	27	31	31	34	48	58	69	76	82
Preiskovalni sodnik: Preiskava uvedena	60	53	57	58	57	32	13	14	14	12
Sodišče: Obtožnica	60	73	77	74	78	102	125	132	134	152
Sodišče: Obsodilna sodba	42	60	68	78	83	93	101	107	113	118
Sodišče: Pravnomočna oprostilna sodba	16	19	22	26	27	28	32	35	35	36
Tožilstvo: Odstop od pregona	20	25	28	30	31	45	47	48	50	51
Sodišče: Ustavitev kazenskega postopka	13	17	20	21	21	24	26	27	27	27
Sodišče: Odstop pregona v tujino	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Prekvalifikacija kaznivega dejanja	5	5	5	5	5	5	7	7	7	7
Združitev postopkov	6	12	12	12	12	12	25	27	28	28
SKUPAJ	408	457	513	559	583	637	679	729	797	885

Tožilstva so v letu 2023 zavrgla 14 kazenskih ovadb, podanih zaradi sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja.

V fazah pregona (zahteva za preiskavo, preiskava ali obtožnica) je bilo konec leta 2023 246 zadev, kar je 20 zadev več kot lani in hkrati največ, odkar je pranje denarja inkriminirano kot kaznivo dejanje. **V letu 2023 so se pravnomočno zaključili postopki v petih zadevah, in sicer so bile v štirih zadevah izrečene pravnomočne obsodilne sodbe in v eni zadevi je bila izrečena pravnomočna oprostilna sodba.**

4.1.5 Podatki o izrečenih pravomočnih sodbah zaradi storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1 in 252. členu KZ

Do konca leta 2023 je bilo v 118 zadevah izrečenih 123 pravomočnih obsodilnih sodb zaradi storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1. V teh sodbah je bilo skupno obsojenih 174 oseb, in sicer 147 domačih fizičnih oseb, 21 tujih fizičnih oseb in šest domačih pravnih oseb. V 36 primerih so bile sodbe potrjene na višjih sodiščih in v osmih primerih tudi na vrhovnem sodišču. V nadaljevanju so sodbe podrobneje opisane, pri čemer so bili upoštevani samo tisti deli izrekov, ki se nanašajo na osebe, spoznane za krive storitve kaznivega dejanja pranja denarja, brez morebitnih izrekov, povezanih s predhodnimi kaznivimi dejanji.

V 123 pravomočnih sodbah so sodišča izrekla 82 zapornih kazni, pri čemer je bilo osem izrečenih zapornih kazni spremenjenih v delo v splošno korist ter 83 pogojnih zapornih kazni. Povprečna nepogojna kazen zapora je znašala skoraj 18 mesecev, pri čemer je bila najmanjša izrečena kazen zapora šest mesecev in najvišja pet let. Povprečna pogojna kazen zapora je znašala 11 mesecev pogojno na dve leti in pol. Kazni, izrečene pravnim osebam, so se nanašale na plačilo denarnih kazni, v enem primeru pa je sodišče celo izreklo kazen prenehanja pravne osebe.

V zvezi s pridobljeno protipravno premoženjsko koristjo so sodišča v 26 primerih izrekla odvzem premoženja v skupni vrednosti 3.857.782 evrov in 30.822 ameriških dolarjev, ki se je nanašalo na gotovino, sredstva na bančnih računih ter premično in nepremično premoženje. Hkrati s tem so sodišča izrekla 109 stranskih denarnih kazni v skupni višini 1.702.489 evrov in v 51 primerih odredila vračilo sredstev, ki so bila pridobljena s predhodnim kaznivim dejanjem, v skupni višini 68.327.379 evrov.

Del fizičnih oseb je bil v 90 izrekih sodb spoznan za krive storitve kaznivega dejanja pranja denarja, medtem ko so bili storilci predhodnih kaznivih dejanj druge osebe, v 80 sodbah so bile fizične osebe spoznane za krive storitve tako kaznivega dejanja pranja denarja kot tudi predhodnega kaznivega dejanja. Predhodna kazniva dejanja v sodbah so najpogosteje kazniva dejanja goljufije, poslovne goljufije ali goljufije v škodo EU, in sicer v 33 primerih, zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti v 31 primerih, velike tatvine v 29 primerih ter kaznivo dejanje davčne zatajitve v 12 primerih. V manj kot desetih primerih so v sodbah kot predhodna kazniva dejanja navedena kazniva dejanja nedovoljenega prometa z drogami (8), poneverbe (7), zlorabe uradnega položaja (7), ponarejanja in uporabe vrednotnic ali vrednostnih papirjev (5). V 12 primerih sodb zaradi storitve kaznivega dejanja pranja denarja predhodna kazniva dejanja sploh niso bila navedena oziroma so bili navedeni le objektivni znaki teh kaznivih dejanj.

Večji del pravomočnih sodb zaradi storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1 je bil izrečen od leta 2013. Do 31. decembra 2013 je bilo skupno izdanih 28 pravomočnih sodb, medtem ko je bilo v obdobju od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2023 izrečenih 78 pravomočnih sodb. Urad ugotavlja, da je k temu trendu največ prispeval kazenskopравни institut sporazuma o priznanju krivde, ki močno poenostavi kazenski postopek in izrek kazni, vključno z izrekom o odvzemu ali vrnitvi premoženja. Zaradi tega instituta je tudi čedalje več zadev, ki nastanejo zaradi izločitve posameznih oseb iz kazenskih postopkov, ki krivdo priznajo.

4.2 PREDLOGI UKREPOV

Glede na zgoraj navedene podatke urad ugotavlja, da je bilo stanje na področju odkrivanja in pregona kaznivih dejanj pranja denarja in financiranja terorizma vsaj po številu kazenskih ovadb in začelih kazenskih postopkov vse od leta 2013 do konca leta 2016 stabilno. V tem obdobju je Policija predlagala pregon ali je tožilstvo samostojno začelo pregon v povprečju za 62 zadev letno. V obdobju 2017–2018 se je število teh postopkov močno zmanjšalo, in sicer na letno povprečje 35 zadev. Od leta 2018 spet spremljajmo trend povečevanja letnega pripada zadev, ki v obdobju 2019–2023 znaša povprečno 60 zadev letno.

Hkrati urad ugotavlja, da se je v letu 2023 več kot 50 odstotkov predkazenskih in kazenskih zadev s področja pranja denarja začelo tudi na podlagi podatkov, ki so jih uradu v obliki prijav sumljivih transakcij sporočili zavezanci za izvajanje ZPPDFT-2. Sumljive transakcije, ki so jih sporočili zavezanci, tako še vedno prispevajo velik delež k obravnavanim zadevam Policije in tožilstva. Navedeno dokazuje, da je sistem boja proti pranju denarja na podlagi zaznavanja sumljivih transakcij v finančnem in nefinančnem sektorju učinkovit.

V zvezi z delovanjem tožilstev in sodišč urad ugotavlja, da se je število sodnih preiskav ali zahtev za preiskavo ter obtožnic v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 povečalo za skoraj 10 odstotkov in je konec leta znašalo 246 zadev.

Trend velikega števila obravnavanih tujcev se je v letu 2023 nekoliko umiril, še vedno pa znaša 42 odstotkov vseh obravnavanih oseb.

V letu 2023 je opaziti naraščajoči trend novih predkazenskih postopkov zaradi suma storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1, kar pa se še ne odraža v povečanem številu sodb in odvzetih sredstvih zaradi storitve kaznivega dejanja pranja denarja, zato je za izboljšanje stanja na področju boja proti pranju denarja in financiranju terorizma potrebna izvedba teh ukrepov:

- **zagotoviti prednostno obravnavo** kaznivih dejanj pranja denarja in financiranja terorizma pri organih odkrivanja kaznivih dejanj,
- **zagotoviti dodatno izobraževanje** policistov, kriminalistov, tožilcev in sodnikov s poudarkom na vsebinah, ki se nanašajo na izvajanje finančnih preiskav in odvzem premoženja nezakonitega izvora, ter izvajanje skupnih seminarjev, delavnic in izobraževanj,
- pravosodni organi, vključno z organi odkrivanja kaznivih dejanj, morajo **nameniti večjo pozornost odkrivanju, zavarovanju in odvzemu protipravne premoženjske koristi**, ki izvira iz kaznivih dejanj; zagotoviti je treba dosledno izvajanje in v daljšem obdobju tudi povečati število finančnih preiskav, ki bi morale potekati vzporedno s preiskovanjem kaznivih dejanj z namenom, da se odkrije, zavaruje in odvzame protipravna premoženjska korist in ugotovi, ali v zvezi z morebitnim prikrievanjem tega premoženja obstajajo tudi elementi kaznivega dejanja pranja denarja,
- **ustanoviti posebne strokovne skupine ali kontaktne točke za izmenjavo izkušenj** na področju preiskav, pregona in sojenja v zadevah pranja denarja in financiranja terorizma oziroma financiranja terorističnih aktivnosti,
- **s pritožbenimi postopki** je treba **doseči jasne in trdne dokazne standarde pri dokazovanju predhodnega kaznivega dejanja** v primerih avtonomnega pranja denarja, k čemur lahko s svojimi odločitvami prispevajo pritožbene instance, pri čemer je treba upoštevati posebno vlogo odločitev vrhovnega sodišča,
- treba je **okrepiti nadzor** predvsem nad gotovinskimi transakcijami, prenosi gotovine in transakcijami, ki so kakor koli povezane z visoko tveganimi državami in območji, navedenimi na seznamih, ki jih sestavljajo mednarodne organizacije in urad,
- **zagotoviti tekočo izmenjavo podatkov** med uradom in sodišči,
- uradu **zagotoviti sredstva**, ki mu bodo povečala analitične zmogljivosti, in sicer za zaposlitev dodatnih, novih analitikov kot tudi prenovo informacijskega sistema, ki bo analitikom omogočal hitrejše reševanje zadev, ter zagotoviti tudi sredstva, potrebna za prenos nove evropske zakonodaje.

5 ZAKONODAJA IN DRUGE PRAVNE ZADEVE

Delo urada na področju pravnih zadev je v letu 2023 obsegalo:

- pripravo mnenj in stališč v zvezi z izvajanjem ZPPDFT-2 in podzakonskih aktov, izdanih na njegovi podlagi,
- sodelovanje pri pripravi predlogov in sprejemanju podzakonskih aktov, izdanih na podlagi ZPPDFT-2,
- vodenje registra ponudnikov storitev virtualnih valut,
- pripravo odločb in odgovorov v zvezi z zahtevami za dostop do informacij javnega značaja v skladu z določbami Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15, 7/18 in 141/22; v nadaljevanju ZDIJZ),
- pripravo odgovorov in dokumentacije na vprašanja medijev, poslanska vprašanja ter vprašanja in zahteve preiskovalnih komisij Državnega zbora Republike Slovenije,
- sodelovanje pri pripravi in usklajevanju predpisov drugih pristojnih organov,
- tekoče urejanje spletne strani urada v skladu z usmeritvami Ministrstva za javno upravo Republike Slovenije ter Urada Vlade Republike Slovenije za komuniciranje,
- priprava in posodabljanje seznama visoko tveganih držav,
- sodelovanje pri ocenjevanju Slovenije s strani OECD na področju izpolnjevanja standarda samodejne izmenjave informacij o finančnih računih (AEOI Review),
- sodelovanje pri ocenjevanju nadzora nad izvajanjem ukrepov za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma v bančnem sektorju s strani Evropskega bančnega organa (EBA).

5.1 ZAKONODAJA IN POMOČ PRI NJENEM IZVAJANJU

Pomembna naloga urada oziroma Sektorja za pravne zadeve in preventivo je **priprava predlogov predpisov**, povezanih s področjem preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. Pri tem velja poudariti, da gre po eni strani za prenos evropskih direktiv, za katere velja načelo minimalne prilagoditve ob upoštevanju uveljavljenih mednarodnih standardov (t. i. priporočila FATF), po drugi strani pa se področje urejanja čedalje bolj širi iz prvotno ozkega delovnega področja finančnih obveščevalnih enot v področje čedalje več sektorjev zavezancev in njihovih nadzornikov. To zahteva pogosto dolgotrajno usklajevanje določb zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma z določbami predpisov, ki urejajo posamezne dejavnosti (na primer bančništvo, notarska služba in druge), pristojnosti posameznih nadzornih organov (ki delujejo na podlagi različnih postopkovnih zakonov) ali druga področja, ki so tesno povezana z delom urada (na primer področje tajnih podatkov, varstva osebnih podatkov in podobno). Tudi dinamika sprejemanja predpisov na ravni EU je v prejšnjih letih povzročala hitenje pri pripravi predlogov (še preden je potekel rok za prenos 4. direktive, je bila sprejeta že 5., v letu 2023 pa so potekale priprave za nove zakonodajne pobude na ravni EU), prav tako pa zaradi možnih različnih razlag določb direktiv in načela minimalne prilagoditve prihaja do naknadno sporočenih pomislekov Evropske komisije, tudi v obliki uradnih opominov.

Na področju zakonodaje so v letu 2023 potekale številne aktivnosti, od nadaljevanja sodelovanja pri sprejemanju nove evropske zakonodaje¹¹ do sodelovanja urada pri pripravi in sprejetju desetih novih podzakonskih aktov, sprejetih na podlagi ZPPDFT-2.

¹¹ Podrobnejše sodelovanje urada pri sprejemanju evropske zakonodaje je opisano v točki 7.1.3.1.

5.1.1 Podzakonski predpisi

Urad je že v letu 2022 začel sodelovati pri pripravi predlogov novih podzakonskih aktov, ki jih je bilo treba sprejeti zaradi sprejetja ZPPDFT-2. Te aktivnosti je nadaljeval tudi v letu 2023, ko so bili dokončno sprejeti ti podzakonski predpisi:

- Pravilnik o tehničnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati varni daljinsko upravljani ali elektronski postopki in sredstva za identifikacijo,
- Uredba o seznamu funkcij, ki se v Republiki Sloveniji štejejo kot vidni javni položaj,
- Pravilnik o tehničnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati videoelektronska identifikacijska sredstva,
- Pravilnik o tehničnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati sefi in videoelektronska identifikacijska sredstva oziroma sredstva, ki omogočajo ugotavljanje istovetnosti stranke na podlagi biometričnih značilnosti,
- Pravilnik o dejavnih neznatnega in povečanega tveganja za pranje denarja ali financiranje terorizma,
- Uredba o dejavnostih neznatnega tveganja pranja denarja ali financiranja terorizma,
- Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov, strokovnem usposabljanju ter upravljanju evidenc pri zavezancih,
- Pravilnik o registru ponudnikov storitev virtualnih valut,
- Pravilnik o načinu hrambe in vračilu zasežene gotovine,
- Uredba o izvzemu prirediteljev klasičnih iger na srečo iz izvajanja ukrepov za odkrivanje in preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma.

5.1.2 Pisna mnenja in stališča v zvezi z izvajanjem ZPPDFT-2

V letu 2023 je urad pripravil pisna mnenja in stališča v zvezi z izvajanjem določb ZPPDFT-1 v **94 zadevah**.

V nekaterih primerih je bilo treba predhodno uskladiti stališče v zvezi z izvajanjem zakona v okviru sodelovanja med nadzornimi organi. Na splošno je prepoznano, da so postavljena vprašanja oziroma zaprosila za pomoč pri izvajanju zakonskih določb čedalje bolj zahtevna in kompleksna, kar na eni strani zahteva vključevanje več področij v okviru urada, na drugi strani pa to kaže na kakovostni razvoj vsaj v nekaterih skupinah zavezancev pri izvajanju ukrepov za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma v okviru njihovih poslovnih procesov.

Vsebinska področja, ki so bila posebej poudarjena pri izdaji mnenj in stališč v zvezi z izvajanjem ZPPDFT-2, so se nanašala na:

- ugotavljanje dejanskega lastnika,
- register ponudnikov virtualnih valut in obveznost vpisa vanj,
- izvajanje ukrepov pregleda stranke,
- pregled stranke s sredstvi elektronske identifikacije,
- ugotavljanje politične izpostavljenosti,
- razlaga pojma državno podjetje,
- uvrstitev posameznih držav na seznam tveganih držav,
- ugotavljanje izvora premoženja,
- obveznosti odvetnikov in notarjev,
- sporočanje sumljivih transakcij,
- status zavezanca ponudnikov množičnega financiranja,

- usposabljanje zaposlenih pri zavezancu,
- dopustno uporabo podatkov o nakazilih v tvegane države,
- status častnih konzulov.

5.1.3 Register ponudnikov storitev virtualnih valut

V letu 2023 je urad prejel 13 zahtev za vpis v register, na podlagi katerih je izdal **13 odločb o vpisu v register**. Poleg tega je urad v istem letu od enega od vpisanih ponudnikov prejel obvestilo o prenehanju opravljanja navedenih storitev. Na podlagi navedenega obvestila je urad ponudnika v skladu z 2. točko prvega odstavka 6. člena ZPPDFT-2 izbrisal iz registra. Urad je po uradni dolžnosti uvedel tudi dva postopka o spremembi podatkov v registru. V eni zadevi je izdal odločbo o spremembi podatkov v registru, v drugi zadevi pa je postopek ustavil s sklepom, saj je po uvedbi tega postopka ponudnik poslal obvestilo o prenehanju opravljanja storitev, na podlagi česar je urad ponudnika tudi izbrisal iz registra.

5.1.4 Ocenjevanje OECD

V letu 2022 je urad sodeloval pri drugem krogu ocenjevanja Slovenije s strani OECD glede izvajanja standarda izmenjave informacij na zahtevo za davčne namene (EOIR Peer Review), v letu 2023 pa je bila Slovenija s strani OECD ocenjevana tudi na področju izpolnjevanja standarda samodejne izmenjave informacij o finančnih računih (AEOI Peer Review). Sodelovanje urada se je nanašalo na sodelovanje z drugimi državnimi organi na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma.

Končnega poročila ocenjevalcev Slovenija še ni prejela.

5.1.5 Ocenjevanje EBA

V letu 2023 je Evropski bančni organ (EBA) začel ocenjevanje nadzora nad izvajanjem ukrepov preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v slovenskem bančnem sektorju. V skladu z ZPPDFT-2 imajo nadzorniške pristojnosti v bančnem sektorju Agencija za trg vrednostnih papirjev, Banka Slovenije in urad. EBA je ocenjeval način izvajanja nadzora s strani teh organov ter medsebojno sodelovanje.

EBA v svojem poročilu priporoča, naj urad svojo koordinacijsko vlogo še poglobi in z drugima dvema nadzornikoma vzpostavi učinkovitejšo izmenjavo informacij v zvezi z opravljanjem nadzora v finančnem sektorju. Predlagajo, da urad pripravi ločena navodila za izvajanje nadzora v finančnem sektorju in izvedbo dodatnega, najboljše skupnega, izobraževanja inšpektorjev urada, Banke Slovenije in Agencije za trg vrednostnih papirjev. EBA je poleg tega predlagala izboljšavo postopka priprave in vsebine nacionalne ocene tveganja za finančni sektor.

5.2 OBVEŠČANJE JAVNOSTI V MEDIJIH IN NA SPLETNI STRANI URADA

Urad obvešča javnost oziroma komunicira z mediji prek Službe za odnose z javnostmi Ministrstva za finance Republike Slovenije. Urad je v letu 2023 prejel **25 novinarskih vprašanj** različnih domačih in tujih TV-postaj, dnevnikov, tednikov in drugih. Vprašanja so se nanašala na:

- razkritje premoženja zakonitih zastopnikov družb v večinski lasti države,
- prijavo sumljivih transakcij, povezanih z Ukrajino in Rusijo,
- anonimne prijave,
- delovanje in pristojnosti urada,

- pridobivanje in obdelavo podatkov na uradu,
- pridobivanja podatkov iz tujine,
- uvrstitev Hrvaške na seznam tveganih držav,
- spletne prevare,
- oddaljeni način identifikacije strank in drugo.

Urad je v letu 2023 prejel tudi vprašanja, ki so se nanašala na konkretne primere, vendar je v zvezi z njimi lahko le pojasnil, da ne more razkrivati podatkov o konkretnih zadevah, ki so označene z ustrezno stopnjo tajnosti po Zakonu o tajnih podatkih.

O pomembnih novostih na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma je urad javnost obveščal tudi na svoji spletni strani v rubriki »Novice«.

5.3 INFORMACIJE JAVNEGA ZNAČAJA

V skladu s 4. členom ZDIJZ je informacija javnega značaja vsaka informacija, ki izvira z delovnega področja organa in je v obliki dokumenta, zadeve, dosjeja, registra, evidence ali drugega dokumentarnega gradiva, ki ga je organ izdelal sam, v sodelovanju z drugim organom ali pridobil od drugih oseb.

Na podlagi 5. člena ZDIJZ so informacije javnega značaja prosto dostopne pravnim in fizičnim osebam, pri čemer ima vsak prosilec na svojo zahtevo pravico pridobiti od organa informacijo javnega značaja tako, da jo pridobi na vpogled, ali pa pridobi njen prepis, fotokopijo ali elektronski zapis. Organ lahko v skladu z določbo 26. člena ZDIJZ v celoti ali delno zavrne zahtevo prosilca, če ugotovi, da zahtevani podatek oziroma dokument pomeni izjemo iz 5.a ali 6. člena ZDIJZ, razen če je javni interes glede razkritja informacije močnejši od javnega interesa ali interesa drugih oseb za omejitev dostopa do zahtevane informacije.

V skladu s 37. členom ZDIJZ in 27. členom Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 24/16 in 146/22) ima urad do konca januarja tekočega leta dolžnost pripraviti letno poročilo o izvajanju ZDIJZ za prejšnje leto.

Urad je v letu 2023 obravnaval **eno zahtevo** za informacijo javnega značaja, v zvezi s katero je bila na podlagi ZDIJZ izdana **ena odločba**.

6 INŠPEKCIJA

6.1 INŠPEKCIJSKI POSTOPKI

V uradu je organiziran samostojni sektor Inšpekcija, katerega primarna naloga sta izvajanje inšpekcijskega nadzora in sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi organi, pristojnimi za izvajanje nadzora po ZPPDFT-2 (Banka Slovenije, Agencija za trg vrednostnih papirjev, Agencija za zavarovalni nadzor, Finančna uprava Republike Slovenije, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, Odvetniška zbornica Slovenije in Notarska zbornica Slovenije). **Urad ima kot osrednji državni organ za področje preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma nadzorne pristojnosti nad vsemi zavezanci iz 4. člena ZPPDFT-2**, za posamezne zavezanke pa so poleg urada pristojni tudi drugi inšpekcijski organi. V letu 2023 je bil tako nadzor urada osredotočen predvsem na zavezanke, za katere drugi inšpekcijski organi niso pristojni in jih je urad določil v skladu s strateškimi usmeritvami in prednostnimi nalogami Inšpekcije.

V skladu z ZPPDFT-2 (tudi prej po ZPPDFT-1) imajo zavezanci iz finančnega in nefinančnega sektorja posebne zadolžitve pri odkrivanju in preprečevanja pranja denarja. Ti zavezanci morajo v procese izvajanja svojih dejavnosti vgraditi predpisane preventivne ukrepe, s katerimi zmanjšajo možnost tveganja za pranje denarja ali financiranje terorizma. Obvezne naloge, ki jih morajo izvajati zavezanci zaradi odkrivanja ter preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, zajemajo:

- izdelavo ocene tveganja za pranje denarja in financiranje terorizma,
- vzpostavitev politik, kontrol in postopkov za učinkovito ublažitev in obvladovanje tveganj za pranje denarja in financiranje terorizma,
- izvajanje ukrepov za poznavanje stranke, vključno z dejanskim lastništvom (v nadaljnjem besedilu: pregled stranke),
- sporočanje predpisanih in zahtevanih podatkov ter predložitve dokumentacije uradu;
- imenovanje pooblaščenca in namestnikov pooblaščenca ter zagotovitev pogojev za njihovo delo,
- skrb za redno strokovno usposabljanje zaposlenih ter zagotovitev redne notranje kontrole nad opravljanjem nalog,
- pripravo seznama indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma,
- zagotovitev varstva in hrambe podatkov ter upravljanje z zakonom predpisanih evidenc,
- izvajanje politik in postopkov skupine ter ukrepov odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v lastnih podružnicah in hčerinskih družbah v večinski lasti v državah članicah in tretjih državah.

Ker imajo zavezanci pomembno vlogo pri odkrivanju in preprečevanju pranja denarja, je treba njihovo dejavnost skrbno spremljati in nadzorovati ter jih ob tem tudi usposabljati. Ocena tveganja in dobro poznavanje stranke in njenih namenov sta ključna v sistemu odkrivanja in preprečevanja pranja denarja. Zavezanec s pregledom stranke verodostojno ugotovi in potrdi identiteto stranke ter spozna namen transakcije oziroma predvideno naravo poslovnega razmerja. Zavezanec s predpisanim pregledom stranke zmanjšuje tveganje pri poslovanju s stranko, ki bi njegove storitve skušala izrabiti za pranje denarja ali financiranje terorizma. V okviru pregleda stranke se izvajata tudi ugotavljanje dejanskega lastnika in ugotavljanje politično izpostavljenih oseb. Kadar zavezanec oceni, da je poslovanje stranke povezano s pranjem denarja ali financiranjem terorizma, mora o tem obvestiti urad in izvesti druge predpisane postopke. Zavezanci morajo zagotoviti, da s svojo dejavnostjo ne omogočajo vnosa sredstev, ki izvirajo iz kriminala, v zakoniti finančni sistem, saj ne smejo opravljati transakcij, ki so povezane s pranjem denarja ali financiranjem terorizma. S skrbnim evidentiranjem vseh transakcij pa zagotovijo ohranitev dokazov, ki so potrebni pri morebitnem dokazovanju kaznivega dejanja pranja denarja in financiranja terorizma.

V letu 2023 je urad v skladu s sprejetimi strateškimi usmeritvami in prednostnimi nalogami inšpekcijskega nadzora **izvajal okrepljene inšpekcijske nadzore pri zavezancih, ki opravljajo računovodske storitve, storitve davčnega svetovanja ter podjetniške ali fiduciarne storitve**. Ta skupina poklicev spada med zavezance že od začetka vzpostavitve sistema preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, vendar nadzorne pristojnosti nad njimi dolgo niso bile določene, zaradi česar tudi nadzor nad njimi ni bil zadostno izveden. Za to skupino zavezancev je značilno, da imajo podroben vpogled v poslovanje svojih strank ter imajo s tega vidika pomembno vlogo pri odkrivanju in preprečevanju pranja denarja, vendar se pogosto zaradi neobveščenosti tega ne zavedajo.

Urad je pristojen tudi za **nadzor nad vpisom dejanskih lastnikov poslovnih subjektov v register dejanskih lastnikov**. Kriminalne strukture pri pranju denarja pogosto uporabljajo "družbe nabiralnike" in "slamnate lastnike" ter se na druge načine izogibajo pojavnosti lastnega imena oziroma identitete v lastniški strukturi družbe, vse z namenom prikrievanja izvora s kaznivimi dejanji pridobljenega premoženja in pravega ekonomskega lastnika tega premoženja. Zaradi preprečevanja tovrstnih ravnanj je bila sprejeta ureditev, ki določa obveznost vpisa podatkov o dejanskih lastnikih v register dejanskih lastnikov in so bili določeni postopki za preverjanje teh podatkov.

V letu 2023 je urad izvedel 441 samostojnih nadzorov po posameznih področjih, in sicer 252 nadzorov v zvezi z dejanskim lastništvom, 187 samostojnih inšpekcijskih nadzorov na terenu glede izpolnjevanja obveznosti po ZPPDFT-2 ter dva posredna nadzora, večinoma pri zgoraj navedenih skupinah zavezancev, ter dva nadzora pri zavezancih iz finančnega sektorja.

6.2 URAD KOT PREKRŠKOVNI ORGAN

ZPPDFT-2 vsebuje podrobno opredeljene kršitve zakona, pri čemer je krog oseb, katerih ravnanja so sankcionirana, natančno določen (kršitve zavezancev, kršitve poslovnih subjektov v zvezi s podatki o dejanskem lastniku, kršitve dejanskih lastnikov, posebne kršitve računovodskih in revizijskih družb ter družb s področja davčnega svetovanja, kršitve odvetnikov in notarjev, kršitve ponudnikov storitev virtualnih valut in podobno). Višina najnižjih glob se je v primerjavi z določbami ZPPDFT-1 nekoliko znižala, in sicer so kršitve ZPPDFT-2 razvrščene glede na težo prekrška na:

- najtežje (zagrožena globa za pravno osebo je od 6.000 do 120.000 evrov, za odgovorno osebo je od 400 do 4.000 evrov, za samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, pa je od 1.000 do 40.000 evrov),
- težje (zagrožena globa za pravno osebo je od 3.000 do 60.000 evrov, za odgovorno osebo je od 200 do 2.000 evrov, za samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, pa je od 500 do 20.000 evrov),
- in lažje kršitve (zagrožena globa za pravno osebo je od 1.500 do 30.000 evrov, za odgovorno osebo je od 100 do 1.000 evrov, za samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, pa je od 250 do 10.000 evrov).

V skladu z evropsko direktivo so zagrožene sankcije pri najtežjih kršitvah v določenih okoliščinah oziroma za določene skupine zavezancev v ZPPDFT-2 določene še višje. Posebej so izpostavljeni posebej hudi prekrški ali tisti, ki so povzročili izrazito veliko škodo oziroma protipravno pridobljeno premoženjsko korist, ali ki so posebni zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, ali zaradi ponavljanja ali sistematičnosti njegove storitve prekrška. Ob ugotovitvi tovrstnih okoliščin je pravna oseba lahko kaznovana z globo do 1.000.000 evrov (samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, pa z globo do 500.000 evrov) ali do dvakratnega zneska premoženjske koristi. Višje globe so določene tudi za odgovorne osebe (do 250.000 evrov).

Če je v teh primerih storilec prekrška pravna oseba, ki je kreditna ali finančna institucija, je zagrožena kazen še višja, in sicer znaša do 5.000.000 evrov ali deset odstotkov skupnega letnega prometa v prejšnjem poslovnem letu, če je ta znesek višji. Dodatna sankcija je poleg izreka globe tudi trajni ali začasni umik dovoljenja za opravljanje dejavnosti in zoper odgovorno osebo tudi začasna prepoved opravljanja vodstvenih nalog.

Naloge inšpekcijskega nadzora urada opravljajo uradne osebe, inšpektorji za preprečevanje pranja denarja, ki samostojno opravljajo naloge nadzora po ZPPDFT-2, vodijo postopke ter izdajajo odločbe in sklepe v upravnem ter prekrškovnem postopku. Dodatna pooblastila inšpektorjev, poleg tistih, ki izhajajo iz zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor, so opredeljena v 159. členu ZPPDFT-2.

Skupno je na podlagi ugotovljenih kršitev urad uvedel **devet prekrškovnih postopkov**.

6.3 ZAZNANE KRŠITVE

V zvezi z registrom dejanskih lastnikov je urad leta 2023 pri poslovnih subjektih opravil, večinoma na podlagi obvestil bank in drugih zavezancev, **252 tovrstnih inšpekcijskih nadzorov, pri čemer so bile ugotovljene kršitve v 212 primerih**. Zoper slednje, razen v treh primerih (ko kršitelji sprva niso sporočili podatkov o dejanskih lastnikih), niso bili uvedeni prekrškovni postopki, saj so bile nepravilnosti, tudi glede na njihovo naravo in prizadevanje zavezancev, da pomanjkljivosti odpravijo, vselej odpravljene z uporabo t. i. "mehkih veščin" inšpektorjev.

V zvezi z izpolnjevanjem obveznosti zavezancev po ZPPDFT-2 je urad **izvedel 189 inšpekcijskih nadzorov in v približno 90 odstotkih primerov ugotovil vsaj eno kršitev**. Kršitve oziroma pomanjkljivosti so bile najpogosteje zaznane pri izvajanju ukrepov, povezanih s pregledom strank, izobraževanjem zaposlenih in izvajanjem notranje kontrole. Urad je v teh primerih izdal ureditvene odločbe, s katerimi je zavezancem naložil odpravo kršitev v določenem roku.

6.4 DRUGI NADZORNI ORGANI

V skladu z ZPPDFT-2 urad ni edini nadzornik nad izvajanjem določil zakona pri zavezancih, ampak so nadzorniki tudi organi, ki izvajajo t. i. primarni nadzor na podlagi področne zakonodaje posameznih skupin zavezancev. Drugi nadzorni organi so Banka Slovenije, Agencija za trg vrednostnih papirjev, Agencija za zavarovalni nadzor, Finančna uprava Republike Slovenije, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Agencija za javno revidiranje, Odvetniška zbornica Slovenije in Notarska zbornica Slovenije, ki v skladu s svojimi pooblastili nadzirajo poslovanje in ustrezno izvajanje določil ZPPDFT-2 pri posameznem segmentu zavezancev. Nadzorniki imajo pristojnost, da pri ugotovljenih kršitvah zakonodaje s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma odredijo ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti, pri čemer lahko izvedejo tudi prekrškovni postopek, in morajo o vseh svojih ukrepih s področja ZPPDFT-2 obvestiti urad. **Urad je v letu 2023 od drugih pristojnih nadzornih organov prejel podatke o opravljenih 19 nadzorih po ZPPDFT-2.**

7 MEDNARODNO SODELOVANJE

Pravna podlaga za mednarodno delovanje urada je določena v 114., 115. in 117. členu ZPPDFT-2, ki pooblašča urad, da izmenjuje podatke s tujimi organi, pristojnimi za preprečevanje pranja denarja in financiranje terorizma. Poglavje tega zakona, ki se nanaša na mednarodno sodelovanje, tudi določa pogoje, pod katerimi lahko urad začasno ustavi transakcijo na pobudo tujega organa, oziroma mu omogoča, da v okviru svojih nalog preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma pošlje pisno pobudo tujemu organu za ustavitev transakcije ob utemeljenem sumu pranja denarja ali financiranja terorizma.

Urad ima določene pristojnosti tudi na podlagi Konvencije Sveta Evrope št. 198 o pranju, odkrivanju, zasegu in odvzemu premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in o financiranju terorizma, ki jo je Slovenija podpisala 28. marca 2007, ratificirala 26. aprila 2010, veljati pa je začela 1. avgusta 2010. Urad je v konvenciji predviden kot osrednji organ, prek katerega naj bi šli vsa zaprosila in zahtevki, ki se nanašajo na pranje denarja, odkrivanje, zaseg in odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem pranja denarja in financiranjem terorizma.

V nadaljevanju so prikazane aktivnosti urada na področju mednarodnega sodelovanja, in sicer ločeno za področje večstranskega in dvostranskega sodelovanja.

7.1 VEČSTRANSKO SODELOVANJE

V tem delu so navedene aktivnosti urada, ki so se leta 2023 (kot tudi v prejšnjih letih) nanašale predvsem na sodelovanje v mednarodni skupini EGMONT, Svetu Evrope in telesih Evropske unije.

7.1.1 Mednarodna skupina EGMONT

V letu 2023 je bilo od 30. januarja do 3. februarja 2023 v Senegalu srečanje delovnih skupin ter od 3. julija do 7. julija 2023 v Združenih arabskih emiratih plenarno zasedanje skupine EGMONT, predstavniki urada so oba dogodka spremljali virtualno.

V Senegalu so bili imenovani podpredsedniki delovnih skupin, in sicer Carine Charlette Katinic (predstavnica urada z Mavricija) ter Andrej Banyai (predstavnik madžarskega urada) v delovni skupini za izmenjavo informacij in Philip Hunkin (predstavnik urada Isle of Man) v delovni skupini za pomoč in izobraževanje.

Elzbieta Frankow Jaskiewicz, predsedujoča skupini EGMONT, je poudarila prednostne naloge v strateškem načrtu za obdobje 2022–2027, ki so: okrepitev javno-zasebnega partnerstva; uporaba informacij ter sodelovanje z organi odkrivanja in pregona ter tožilci; širitev članstva skupine EGMONT z uradi iz Afrike in Bližnjega vzhoda ter samostojnost in neodvisnost uradov.

Veliko pozornosti je bilo namenjene vojni v Ukrajini in ukrepom skupine EGMONT proti Ruski federaciji.

V Združenih arabskih emiratih je razprava potekala o uporabi naprednih tehnologij za povečevanje učinkovitosti delovanja uradov, o posodobitvi zaščitene računalniške mreže (EGMONT Secure Web) ter koristnosti sodelovanja skupine EGMONT z zasebnim sektorjem. Pozornost je bila namenjena tudi financiranju aktivnosti skupine EGMONT in višini letnih članarin posameznih uradov.

Komite skupine EGMONT je podprl obstoječi model srečanj delovnih skupin in plenarnih zasedanj, in sicer bodo še naprej potekala v hibridni obliki.

Delovna skupina za izmenjavo informacij je razpravljala o projektih, ki se nanašajo na podporo dvostranski in večstranski izmenjavi informacij, zviševanje ravni znanja in razumevanja ključnih tveganj pranja denarja, financiranja terorizma ter groženj državni varnosti. Posamezni uradi so opisali konkretne primere s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, ki so se nanašali na

korporacijska tveganja, tihotapljenje drog, nove tipologije ter trende pranja denarja in financiranja terorizma.

Delovna skupina za podporo članstvu in skladnost je potrdila, da uradi iz Iraka, Lesota, Zimbabveja in Laosa izpolnjujejo vsa merila za članstvo v skupini EGMONT. Poleg tega je ta delovna skupina sprejela delovni načrt svojih aktivnosti za obdobje 2023–2024.

Delovna skupina za politike in postopke skupine EGMONT je razpravljala o: tekočih aktivnostih v zvezi z odpravljanjem ovir pri dvostranski in večstranski izmenjavi informacij med uradi z ozaveščanjem slednjih s pravili izmenjave informacij; podpori ter skladnosti; razvoju novih smernic za aktivnosti ter izmenjavi informacij med uradi.

Delovna skupina za tehnično pomoč in izobraževanje je razpravljala o poslovnem načrtu za obdobje 2023–2024, o možnostih za večjo učinkovitost uradov ter izboljšanje sposobnosti in znanja z usposabljanji in izobraževanji. Dogovorjeno je bilo, da se bo ta skupina v zgoraj navedenem obdobju med drugim osredotočila na odpravljanje ovir pri dvostranski in večstranski izmenjavi informacij med uradi ter na analizo v zvezi s povrnitvijo in zasegom virtualnih valut.

Regionalne skupine so razpravljale predvsem o: vprašalniku EGMONT Biennial Census; prednostnih nalogah predsedujoče skupine EGMONT v obdobju 2023–2024 in kako jo lahko regionalne skupine pri tem podprejo; posodobitvi IT-sistema, vključno z ESW, ter ključnih mehanizmi delovanja strateškega načrta skupine EGMONT.

Regionalna skupina Europe I, katere članica je tudi Slovenija, se je izven sestanka delovnih skupin ter plenarnega zasedanja v letu 2023 sestala še dvakrat, in sicer 10. maja in 15. junija. Ključna vsebina se je nanašala na zagotavljanje prvostopenjske podpore za novi ESW, ki je del celotnega podpornega koncepta ob uvedbi novega ESW, zajet v projektu »EG IT Renewal«. Obravnavan je bil predlagani model podpore z namenom priprave ključnih dokumentov za sprejetje na plenarnem zasedanju predstojnikov FIU-jev. Prvostopenjsko podporo bodo zagotavljale posamezne regijske skupine EGMONT. Poleg tega je bil obravnavan tudi izčrpani sveženj dokumentov, ki je omogočil bolj tehnično razpravo o projektu »IT Renewal«. Potekala je izmenjava mnenj v zvezi s sodbo Sodišča Evropske unije iz novembra 2022 glede dostopa javnosti do podatkov o dejanskih lastnikih, saj je transparentnost dejanskega lastništva pomemben del v sistemu preprečevanja pranja denarja. Glede izvedbe dvoletnega popisa statističnih podatkov (EGMONT Biennial Census) je bil podprt predlog, da se ta zamakne za eno leto zaradi hkratne izvedbe prenove ESW. Razloženo je bilo delo skupine za koordinacijo in podporo (Coordination and Support Mechanism), ki je usklajevala poglede različnih FIU-jev v zvezi s predlaganim zakonodajnim paketom Evropske komisije na področju preprečevanja pranja denarja, posebej je poudarila pomen novega organa AMLA in delovanja FIU-jev v njegovem okviru v prihodnjih letih. Prikazane so bile tudi aktivnosti glede pobud za ugotavljanje dejstev v zvezi delovanjem posameznih FIU-jev in prednostne naloge predsedstva EG na področju javno-zasebnega partnerstva, uporabe obveščevalnih podatkov ter sodelovanja z organi odkrivanja in pregona, prizadevanja za pridobivanje novih članov predvsem z afriške celine ter zagotavljanja avtonomije in neodvisnosti FIU-jev. Razprava je tekla tudi o izzivih sodelovanja s tujimi FIU-ji in izmenjave podatkov predvsem z vidika geopolitičnih kriznih žarišč. Na sestanku v okviru plenarnega zasedanja je bil za novega regionalnega predstavnika imenovan direktor latvijske finančne obveščevalne enote. Delo je prevzel od svoje nizozemske kolegice, medtem ko bo drugi regionalni predstavnici iz Nemčije mandat potekel prihodnje leto.

7.1.2 Svet Evrope

Delo urada je bilo v letu 2023 večinoma osredotočeno na delovanje odbora strokovnjakov Sveta Evrope za ocenjevanje učinkovitosti ukrepov preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (MONEYVAL).

7.1.2.1 Odbor strokovnjakov Sveta Evrope za ocenjevanje ukrepov s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (MONEYVAL)

Sekretariat odbora MONEYVAL je 25. aprila 2023 v Varšavi organiziral srečanje, na katerem so visoki predstavniki držav (ob prisotnosti njihovih delegacij v tem odboru), sprejeli deklaracijo kot zavezo boja proti pranju denarja ter financiranju terorizma in strategijo MONEYVAL-a za obdobje 2023–2027. Ključna vsebina deklaracije na visoki ravni je izraz zaveze mednarodnim in regionalnim prizadevanjem za boj proti pranju denarja, financiranju terorizma in financiranju širjenja orožja za množično uničevanje ter zaveze k vidnemu izboljšanju posamičnih in skupnih ukrepov za večjo skladnost z mednarodnimi standardi in za večjo učinkovitost v naslednjih petih letih.

V letu 2023 sta potekali 65. in 66. plenarno zasedanje odbora MONEYVAL, njuna vsebina je podrobneje prikazana v nadaljevanju:

Štiriinšestdeseto plenarno zasedanje je potekalo 22. in 26. maja 2023, na njem sta bili obravnavani in sprejeti poročili s 5. kroga ocenjevanja Severne Makedonije in Romunije. Albanija in Slovenija sta poročali o napredku v okviru 5. kroga ocenjevanja. Albanija bo morala o odpravi ugotovljenih pomanjkljivosti znova poročati čez dve leti, medtem ko je Sloveniji uspelo zvišati ocene še pri dveh priporočilih FATF, in sicer R15 in R32, tako da ji je ostala le še ena slabša ocena (»delno skladno«) pri ključnem priporočilu R5 (»inkriminacija terorizma«). Novela Kazenskega zakonika je bila sicer sprejeta na začetku leta 2023, vendar je ni bilo mogoče upoštevati pri poročilu o napredku naše države, ki ga je bilo treba oddati v novembru 2022. Sekretariat je sklenil, da Slovenija za zdaj ostane v prvi fazi strožjega postopka MONEYVAL in je o svojem napredku pri R5 poročala na plenarnem zasedanju decembra 2023.

Na zasedanju so razpravljali tudi o postopkovnih pravilih in pripravah na 6. krog ocenjevanja odbora MONEYVAL ter aktivnostih drugih mednarodnih organizacij (EAG, EBRD, IMF in druge) na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma.

Petinšestdeseto plenarno zasedanje je potekalo od 11. do 15. decembra 2023, na njem sta bili obravnavani in sprejeti poročili 5. kroga ocenjevanja Azerbajdžana in Črne gore. Poročili o napredku Hrvaške in Srbije sta bili sprejeti v okviru pisnega postopka in tako nista bili predmet razprave na tem plenarnem zasedanju. Sekretariat je poročal o ugotovitvah analize poročil Češke in Litve, ki sta bili zaradi nezadostnega napredka pri ključnem priporočilu R6 uvrščeni v 1. stopnjo strožjega postopka za zagotavljanje skladnosti odbora MONEYVAL.

Na tem plenarnem zasedanju je sekretariat poročal o ugotovitvah analize 6. poročila o napredku Slovenije, ki ji je uspelo zvišati oceno zadnjega priporočila s slabšo oceno (R5), s čimer je uspešno zaključila 5. krog ocenjevanja. Prav tako je bil proti naši državi ustavljen strožji postopek za zagotavljanje skladnosti.

Na zasedanju je FATF seznanil z univerzalnimi postopki za naslednji krog ocenjevanj, MONEYVAL pa na njihovi podlagi s postopki za 6. krog ocenjevanj. Obravnavana sta bila osnutka vprašalnikov za tehnično (zakonodajno) usklajenost (skupaj z njegovim sestavnim delom, ki vključuje statistične podatke) in učinkovitost ter predvideni vrstni red držav v naslednjem ocenjevalnem krogu.

Na tem plenarnem zasedanju je bil za predsedujočega odbora MONEYVAL izvoljen Nicola Muccioli (direktor urada San Marina), medtem ko volitve za druge funkcije niso bile potrebne, ker se je prijavilo ustrezno število kandidatov za zapolnitev mest. Podpredsednika sta tako postala Astghik Karamanukyan iz Armenije ter Matis Maeker (direktor estonskega urada), člana odbora pa Jennifer Palpacuer (direktorica monaškega urada) in Daniel Spaicu (direktor moldavskega urada).

7.1.2.2 Konvencija Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in o financiranju terorizma

V okviru Sveta Evrope sprejeta Konvencija o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in o financiranju terorizma (v nadaljevanju: konvencija SE 198), ki jo je Slovenija ratificirala leta 2010, je namenjena boju proti pranju denarja in financiranju terorizma. Vsebuje temeljno načelo, da morajo države podpisnice sprejeti take ukrepe, da se lahko odkrijejo, sledijo, prepoznajo, zamrznejo, zasežejo in odvzamejo predmeti, premoženjska korist ali premoženje nezakonitega izvora, ki se uporablja ali je v celoti ali delno in na kakršen koli način namenjeno za financiranje terorizma, ali premoženjska korist iz tega kaznivega dejanja, in da v ta namen zagotovi sodelovanje v najširšem možnem obsegu. Eno njenih temeljnih načel sta tudi podpora neposrednemu komuniciranju med državami pogodbenicami in njihovimi strokovnimi organi ter dolžnost obveščanja med sodelujočimi organi držav pogodbenic. V Sloveniji je osrednji organ, ki je odgovoren za pošiljanje zaprosil v okviru IV. poglavja (mednarodno sodelovanje) in odgovorov nanje, za izvršitev zaprosil ali njihovo pošiljanje organom, pristojnim za njihovo izvršitev, Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja.

V novembru 2023 je potekala redna 15. konferenca držav pogodbenic konvencije SE 198, na kateri sta sodelovala predstavnica UPPD in predstavnik Ministrstva za pravosodje Republike Slovenije.

Na konferenci sta prvič kot državi pogodbenici sodelovali Estonija in Maroko, predstavnica Evropske unije pa je poročala o načrtovanem procesu ratifikacije, ki naj bil končan do konca leta 2024.

Kot redna točka je potekala razprava o stanju izjav in pridržkov h konvenciji, ki se je sklenila s predlogom, da predsedstvo izrecno spodbudi države pogodbenice, da pregledajo svoje izjave in smiselnost ter potrebnost posameznih pridržkov, posebej glede tematskih poročil o spremljanju izvajanja konvencije. Zadržki ob ratifikaciji konvencije dejansko niso več potrebni. Posebno pismo bo zato poslano pristojnim organom Poljske, Slovenije, Ruske federacije in Ukrajine.

Azerbajdžan, Bosna in Hercegovina, Monako, Hrvaška, Romunija, Združeno kraljestvo, Ukrajina, Nizozemska, Moldavija in Ruska federacija so poročali o nedavnem razvoju zakonodaje, pomembnejših primerih sodelovanja med državami pogodbenicami, o usposabljanjih in dogodkih za ozaveščanje. V okviru tematskega spremljanja so preučili izvajanje konvencije v Estoniji, predmet nadaljnjega spremljanja pa bosta Kraljevina Maroko in država Aruba Kraljevine Nizozemske. Sprejeto je bilo poročilo o spremljanju 11., 25. in 14. člena, upoštevan pa je bil napredek Azerbajdžana in San Marina.

Ob upoštevanju ugotovitev poročil, ki zadevajo več držav pogodbenic (Armenija, Severna Makedonija, Črna gora, Ruska federacija, Srbija, Turčija) in ne izkazujejo zadovoljivega napredka, je bila sprejeta odločitev, da predsednik konference napiše pismo vodjem delegacij in stalnim predstavnikom pogodbenic v Svetu Evropa. Razprava v zvezi z izvajanjem 11. člena je pokazala potrebo po posodobitvi pojasnila k temu členu.

Znanstveni strokovnjak je prikazal primerjavo revidiranih standardov FATF o odvzemu premoženjske koristi in ustreznih določb konvencije. Razprava je potekala tudi o morebitnem vplivu na postopke spremljanja izvajanja konvencije in ocenjevanja organov FATF in MONEYVAL.

Obravnavani so bili načrti predsedstva in izvršnega sekretarja za oblikovanje standardov v okviru izdelave dodatnega protokola h konvenciji. Načrtuje se vzpostavitev odbora strokovnjakov za odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, ki bo deloval pod vodstvom Odbora ministrov in Evropskega odbora za vprašanja kriminalitete (CDPC), predvidoma v obdobju 2024–2026. Pričakuje se, da bo odbor tesno sodeloval s konferenco držav pogodbenic po Varšavski konvenciji.

Raznolikost sistemov upravljanja odvetnega premoženja je bila razvidna iz predstavitev predstavnikov Belgije, Hrvaške, Francije, Italije, Malte, Romunije in Združenega kraljestva.

Na tajnem glasovanju je bila Oxana Gisca iz Moldavije izvoljena za novo predsednico konference, potem ko je dosedanjemu predsedniku Ioannisu Androulakis iz Grčije potekel zadnji od dveh možnih

zaporednih mandatov. Za podpredsednico je bila izvoljena predstavnica Nizozemske, za člane predsedstva pa predstavniki Turčije, Azerbajdžana in Armenije.

7.1.3 Evropska unija

7.1.3.1 Svet Evropske unije in Evropska komisija

V skladu s sprejetim akcijskim načrtom iz maja 2020 je Evropska komisija julija 2021 objavila sveženj štirih zakonodajnih predlogov (sveženj AML) s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma na ravni EU, in sicer:

- **Uredbo o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma,**
- **Direktivo o mehanizmih, ki jih morajo vzpostaviti države članice za preprečevanje uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma,**
- **Uredbo o ustanovitvi organa za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma,**
- **Uredbo o informacijah, ki spremljajo prenose sredstev in nekaterih kriptosredstev (prenovitev).**

Predlogi temeljijo na več v prejšnjih letih sprejetih sklepih Sveta EU, na nadnacionalnih ocenah tveganj Evropske komisije, štirih posebnih poročilih Evropske komisije iz julija 2019 in na njenem akcijskem načrtu iz maja 2020. Akcijski načrt temelji na šestih stebrih, novi sveženj pa zajema neposredno tri od teh stebrov. Namen teh predlogov je predvsem poenotiti izvajanje ukrepov zavezancev na območju EU, vzpostaviti novega nadzornika EU in okrepiti sodelovanje med finančnimi obveščevalnimi enotami držav članic EU. Poenotenje pravil EU za področje preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma se namerava doseči s prenosom delov Direktive (EU) 2015/849 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma v neposredno uporabljivo uredbo in s tem vzpostaviti enake konkurenčne pogoje na skupnem trgu in zagotoviti enako uporabo določb po vsej EU glede usklajevanja pravil za zasebni sektor.

Predlagana nova uredba vključuje vse neposredno uporabljive zahteve za zavezance (pregled stranke, določbe v zvezi z ugotavljanjem dejanskih lastnikov, obveznost poročanja in podobno). Predlagana nova direktiva, ki bo že šesta, se nanaša na naloge in pristojnosti nadzornih organov in FIU-jev, pravila glede izmenjave informacij, javni nadzor samoregulativnih organov, pristojnosti preverjanja podatkov v registru dejanskih lastnikov in povezovanje registrov transakcijskih računov.

Pravila za vzpostavitev novega nadzornika za področje preprečevanja pranja denarja na ravni EU, ki bo osrednji del povezanega sistema in bo vključeval tudi nacionalne nadzornike, so določena v posebni uredbi. Novi nadzorni organ bo poleg neposrednega izvajanja nadzorov pri najbolj tveganih zavezancih s področja finančnega sektorja usklajeval in usmerjal delo nacionalnih nadzornih organov. Njegove glavne naloge so vzpostavitev skupnih nadzorniških metodologij, neposredni nadzor najbolj tveganih finančnih institucij ter podpora sodelovanju in skupnim analizam FIU-jev.

Del novega zakonodajnega svežnja je tudi sprememba veljavne Uredbe 2015/847/EU o informacijah, ki spremljajo prenose sredstev, v kateri so določena pravila o informacijah o plačnikih in prejemnikih plačil, ki spremljajo prenose sredstev. Ta namreč ne vključuje prenosov kryptoimetja, ki pomeni primerljivo tveganje za pranje denarja in financiranje terorizma kakor gotovina in elektronski denar. S tem bo zagotovljen tudi prenos revidiranega priporočila 15 standardov FATF v evropski pravni red.

Uslužbenci urada so bili v obravnavo svežnja AML vključeni zlasti z vidika priprave sestankov delovne skupine sveta za finančne storitve, v okviru katere so se začela in nadaljevala pogajanja pod slovenskim predsedovanjem Svetu EU, ko je bilo sprejeto splošno stališče Sveta EU glede uredbe o informacijah, ki spremljajo prenose sredstev in nekaterih kriptosredstev. V letu 2022 so se nadaljevala pogajanja o preostalih treh predlogih, glede katerih je bil prav tako dosežen splošni pristop Sveta EU, in sicer za Uredbo o ustanovitvi organa za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma v juniju 2022

(delno, brez določitve sedeža organa) ter za Uredbo o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma in za Direktivo o mehanizmih, ki jih morajo vzpostaviti države članice za preprečevanje uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma v decembru 2022.

V letu 2023 so se najprej pod švedskim, nato pa pod španskim predsedstvom Sveta EU nadaljevala pogajanja v okviru t. i. dialogov. Predstavniki urada so sodelovali pri oblikovanju stališč in podpori Stalnega predstavništva pri Evropski uniji. Tako je uspel politični dogovor za uredbo o ustanovitvi organa AMLA v decembru 2023, glede druge uredbe in direktive pa je bil dosežen velik napredek pri zblizevanju stališč Sveta EU in Evropskega parlamenta.

7.1.3.2 Skupina strokovnjakov za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma – EGMLTF

Predstavniki urada so se v letu 2023 udeležili treh zasedanj skupine strokovnjakov za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma (Expert Group on Money Laundering and Terrorist Financing – EGMLTF) pri Evropski komisiji, od tega je eden potekal v živo v Bruslju.

Obravnavane vsebine zasedanj so se nanašale na:

- pripravo končnega poročila Evropske komisije o učinkovitosti izvajanja AMLD4,
- pripravo konsolidiranega seznama politično izpostavljenih oseb v vseh državah članicah,
- pripravo regulatornih tehničnih standardov za delovanje zbirke podatkov glede preprečevanja pranja denarja pri EBA,
- spremljanje prenosa AMLD5 v nacionalne pravne rede,
- pripravo delovnih skupin FATF in plenarnega zasedanja tako glede obravnave posameznih poročil o ocenjevanju držav kakor tudi glede sodelovanja pri projektih in temah FATF (priprave na naslednji krog ocenjevanja, smernice k revidiranemu priporočilu R.24 v zvezi dejanskim lastništvom pravnih oseb, revizija priporočila R.25 v zvezi z dejanskim lastništvom pravnih ureditev, revizija priporočil R.4 in R.38 v zvezi z odvzemom premoženjske koristi, revizija priporočila R.8 glede preprečevanja zlorab neprofitnih organizacij za financiranje terorizma, projekt za preprečevanje neželenih posledic izvajanja standardov FATF, projekt o zlorabi umetnin za PD/FT, zloraba shem za pridobivanje državljanstva ali rezidentstva v zameno za investicije, učinkovitost pri IO.7 in izzivi pri preiskavi in pregonu pranja denarja, kontaktna skupina za virtualna sredstva, revizija R.16 v zvezi s sledljivostjo čezmejnih transakcij, skupinsko financiranje terorizma, sodelovanje mrež za odvzem premoženjske koristi, revizija smernic za izvedbo nacionalne ocene tveganja),
- ustanovitev podskupine za nefinančni sektor glede pripravljalnih aktivnosti za izvajanje nove AML-zakonodaje.

Vsebina, ki jo obravnava ta skupina, se večinoma nanaša na uresničevanje akcijskega načrta Evropske komisije za celovito politiko EU na področju pranja denarja in financiranja terorizma kot predlog za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti veljavnega zakonodajnega okvira.

7.1.3.3 Platforma FIU (Financial Intelligence Unit)

V okviru strokovne skupine platforme FIU so bili v letu 2023 izvedeni štiri sestanki (od tega dva v živo) predstavnikov finančnih obveščevalnih enot v organizaciji Evropske komisije, ki so se jih udeležili tudi predstavniki urada. Ključne obravnavane vsebine so se nanašale na:

- izvajanje delovnega načrta platforme FIU za obdobje 2022–2023 in spremljanje delovnih skupin za: (i) statistiko FIU.net-a, (ii) XBD/R, (iii) za vsebino in obliko izmenjave podatkov med

FIU-ji ter (iv) za vsebino in obliko prijav, predvsem z vidika priprave prenovitev funkcionalnosti FIU.net za boljšo podporo analizam,

- priprava celovitih podlag za prenovo poslovnih zahtev za FIU.net oziroma za pripravo njegove nadgradnje (next generation FIU.net),
- spremljanje dela svetovalne skupine FIU.net, poslovne izvedbene skupine in odbora za upravljanje sprememb (CMB),
- seznanitev z novostmi v pogajanjih o svežnju AML in dejavnostih delovne skupine za CSM (Coordination and Support Mechanism),
- predstavitev delovne skupine za vzpostavitev organa AMLA,
- predstavitev pobud Evropske komisije za preprečevanje korupcije,
- predstavitev akcijskega načrta proti nezakoniti trgovini z umetninami,
- predstavitev omejevalnih ukrepov proti Ruski federaciji,
- orodja in tehnologije za digitalno preobrazbo v podporo delu FIU-jev,
- predstavitev delovanja sistema EuReCa pri EBA,
- začetek projekta o uporabi izmenjanih podatkov in njihova nadaljnja uporaba v skladu z danim soglasjem,
- začetek projekta o varnosti in uporabi IT,
- mnenje EBA o tveganju za PD/FT v evropskem finančnem sektorju,
- nezaželeno tuje financiranje in izzivi pri preprečevanju nasilnega ekstremizma,
- analizo tveganja na področju korespondenčnega bančništva,
- varstvo osebnih podatkov in prepoved razkrivanja podatkov pri delu FIU-jev.

Na posebnih zaprtih sejah, ki so se jih udeležili le predstavniki FIU-jev brez opazovalcev, je bila v letu 2023 ključna tema vloga FIU-jev pri izvajanju omejevalnih ukrepov EU kot odgovora na krizo v Ukrajini. Razprava je pokazala pomen ključnega pogoja za izvajanje pooblastil FIU-jev, tj. sum pranja denarja, predhodnih kaznivih dejanj ali financiranja terorizma. Ugotovljeno je bilo, da imajo izmed vseh držav članic le v štirih FIU-ji posebne pristojnosti v zvezi z omejevalnimi ukrepi. Obravnavana je bila tudi izmenjava informacij s FIU-ji tretjih držav, predvsem z Rusko federacijo po napadu na Ukrajino in z Združenim kraljestvom po izstopu iz EU. Poleg tega so bila obravnavana tveganja v zvezi z zamenljivimi žetoni (NFT).

7.1.3.4 Odbor za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma za povezovanje registrov dejanskih lastnikov – BORIS

Predstavniki urada in Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence storitve (AJ PES) so se v letu 2023 udeležili treh zasedanj Odbora za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma za povezovanje registrov dejanskih lastnikov (CPMLTF – Committee on Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing – Interconnection of BO registers). Vsi sestanki so potekali na daljavo v obliki videokonference.

Prvega marca 2021 je bila sprejeta Izvedbena uredba Komisije (EU) 2021/369 o določitvi tehničnih specifikacij in postopkov, potrebnih za sistem povezovanja osrednjih registrov iz Direktive (EU) 2015/849 Evropskega parlamenta in Sveta. Besedilo uredbe določa načine komunikacije, komunikacijske protokole, varnostne standarde, podatke, ki se izmenjujejo v okviru sistema BORIS (Beneficial ownership register interconnection system – sistem povezovanja registrov dejanskega lastništva), strukturo standardne oblike za sporočila, podatke za platformo, načine delovanja sistema in storitev informacijske tehnologije, ki jih omogoča platforma, iskalna merila, načine plačila in spletno prijavo ter razpoložljivost storitev.

V okviru odbora je bila zelo aktivna podskupina za informacijsko tehnologijo, ki je bila državam članicam v pomoč pri vzpostavitvi povezav, potrebnih za delovanje BORIS-a. V letu 2023 se je dvanajst držav povežalo na komponente DIGIT. Dve državi članici sta bili že povezani v produkciji, dve državi pa sta bili pripravljene za povezavo v produkcijskem okolju. Dodatno so štiri države povezane in so preskušale okolji E2E in Acceptance. Komisija je potrdila, da so vse potrebne komponente za produkcijo različice BORIS v2 pripravljene, delovanje v živo je predvideno v novembru 2024.

Napredek na področju povezovanja nacionalnih registrov v BORIS je novembra 2022 ustavila sodba Sodišča Evropske unije z dne 22. novembra 2022 v združenih zadevah C-37/20 in C-601/20. Sodišče je v sodbi razsodilo, da je določba direktive o preprečevanju pranja denarja, s katero je določeno, da morajo države članice zagotoviti, da imajo do informacij o dejanskih lastnikih gospodarskih in drugih pravnih subjektov, ustanovljenih na njihovem ozemlju, vedno dostop vsi člani širše javnosti, neveljavna. Po mnenju Sodišča dostop širše javnosti do informacij o dejanskih lastnikih pomeni resno poseganje v temeljni pravici do spoštovanja zasebnega življenja in osebnih podatkov, določeni v 7. in 8. členu Listine EU o temeljnih pravicah (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, pravica do varstva osebnih podatkov). Tudi osebe, ki ne upoštevajo ciljev, določenih z zakonom, lahko prosto dostopajo do informacij v RDL, jih širijo in podobno. Namen določbe je bil upoštevati načelo transparentnosti, vendar pa gre za čezmerni poseg. Dostop do podatkov je omogočen s spletno prijavo, kar ne zadostuje, da bi se dokazalo uravnoteženje zastavljenih ciljev splošnega interesa in temeljnih pravic, določenih v 7. in 8. členu listine, niti obstoj zadostnih jamstev, ki bi osebam omogočala, da svoje osebne podatke učinkovito zaščitijo pred tveganjem za zlorabo.

Po Sodbi Sodišča Evropske unije z dne 22. novembra 2022 v združenih zadevah C-37/20 in C-601/20 so države članice na različne načine začele urejati to področje. Komisija je v letu 2023 preskusila dve vrsti dostopov za zavezance VIP1 (finančni sektor), in sicer eIDAS in EU Login. Veliko je bilo tudi razprav o javnem dostopu, predvsem glede na sodbo sodišča. Nekatere države članice so javni dostop začasno ukinile. Opisane so bile tudi prakse izkazovanja in preverjanja legitimnega interesa za dostop do podatkov v nekaterih državah članicah.

7.1.3.5 Odbor za preprečevanje pranja denarja in financiranja pri EBA (AMLSC)

Evropski bančni organ (EBA) ima poleg drugih nadzornih nalog v evropskem bančnem sektorju tudi pristojnosti na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. V okviru odbora za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma (AMLSC) sodeluje tudi urad kot eden od slovenskih nadzornikov finančnega sektorja na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. V odboru sodelujejo tudi drugi primarni nadzorniki finančnega sektorja: Banka Slovenije, Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor.

V okviru odbora AMLSC je bilo v letu 2023 izvedenih šest srečanj.

Ključne obravnavane vsebine so se nanašale na:

- sprejetje smernic o politikah in kontrolah za učinkovito obvladovanje tveganj pranja denarja in financiranja terorizma pri zagotavljanju dostopa do finančnih storitev,
- mnenje EBA o tveganjih za pranje denarja in financiranje terorizma, ki vplivajo na finančni sektor EU,
- prenos pristojnosti EBA na novi evropski nadzorni organ za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma (AMLA),
- izzive nadzornikov, vezane na ponudnike virtualnih valut,
- sodelovanje nadzornih organov iz posameznih držav EU v skupnih nadzornih kolegijih, ki se izvajajo pod okriljem EBA,
- delovanje sistema zbirke podatkov EuReCa, ki vsebuje informacije o tveganjih, ki so jim izpostavljene posamezne finančne institucije, o ugotovljenih pomanjkljivostih in izrečenih ukrepih za odpravo teh pomanjkljivosti.

7.2 DVOSTRANSKO SODELOVANJE

V skladu z dosedanja prakso so bili za dvostransko sodelovanje v letu 2023 prav tako značilni številni stiki med uradom in sorodnimi uradi iz drugih držav z namenom izmenjave podatkov v konkretnih zadevah, kot je navedeno v nadaljevanju.

7.2.1 Mednarodno sodelovanje na podlagi določil Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma

Leta 2023 je urad na podlagi 114. člena ZPPDFT-2 poslal 470 zaprosil uradom iz 55 držav (86 odstotkov več kot v letu 2022), poleg tega pa na podlagi 115. člena ZPPDFT-2 še 58 spontanij informacij uradom iz 28 držav (41 odstotkov manj kot v letu 2022).

Na podlagi 115. člena ZPPDFT-2 je urad v letu 2023 prejel 90 zaprosil iz 30 držav, vključno z dvema zaprosiloma iz Europol, kar je 17 odstotkov manj kot v letu 2022. Poleg tega je prejel še 71 spontanij informacij iz 14 držav, kar je 41 odstotkov manj kot v letu 2022.

V primerjavi z letom 2022 je prišlo do občutnega povečanja števila zaprosil tujim sorodnim uradom, medtem ko se je število poslanih spontanij informacij ter prejetih zaprosil in spontanij informacij zmanjšalo.

Preglednica 13: Število zaprosil oziroma spontanij informacij, ki jih je urad leta 2023 na podlagi določil ZPPDFT-2 poslal oziroma prejel po posameznih državah

Zap. št.	Država/organ	Skupno število POSLANIH zaprosil oziroma spontanij informacij v to državo	Število zadev	Skupno število PREJETIH zaprosil oziroma spontanij informacij iz te države	Število zadev
1	ALBANIJA	-	-	1	1
2	ANDORA	1	1	-	-
3	ARGENTINA	1	1	-	-
4	AVSTRALIJA	1	1	-	-
5	AVSTRIJA	11	11	10	10
6	BELGIJA	18	18	7	7
7	BELORUSIJA	1	1	-	-
8	BENIN	1	1	-	-
9	BOSNA IN HERCEGOVINA	12	10	18	17
10	BRITANSKI DEVIŠKI OTOKI	1	1	-	-
11	CIPER	10	10	1	1
12	ČEŠKA	5	5	-	-
13	ČILE	1	1	-	-
14	ČRNA GORA	6	6	3	3
15	DANSKA	6	3	3	3
16	EGIPT	1	1	-	-
17	ESTONIJA	11	8	-	-

18	EUROPOL	-	-	2	2
19	FRANCIJA	18	14	1	1
20	GIBRALTAR	6	6	-	-
21	GRUZIJA	-	-	1	1
22	HONGKONG	1	1	-	-
23	HRVAŠKA	36	33	9	9
24	IRSKA	14	14	-	-
25	ITALIJA	34	32	10	10
26	KAJMANSKI OTOKI	1	1	-	-
27	KAZAHSTAN	3	3	-	-
28	KITAJSKA	2	2	-	-
29	KOREJA	1	1	-	-
30	KOSOVO	1	1	1	1
31	LATVIJA	1	1	1	1
32	LIBANON	2	2	-	-
33	LIHTENŠTAJN	5	5	3	3
34	LITVA	56	47	4	4
35	LUKSEMBURG	8	5	3	3
36	MADŽARSKA	8	8	8	8
37	MALTA	3	3	23	23
38	MEHIKA	1	1	-	-
39	NEMČIJA	42	38	7	7
40	NIZOZEMSKA	12	9	-	-
41	NORVEŠKA	1	1	-	-
42	PARAGVAJ	-	-	1	1
43	POLJSKA	12	9	2	2
44	PORTUGALSKA	16	12	-	-
45	ROMUNIJA	5	5	2	2
46	RUSIJA	-	-	1	1
47	SEJŠELI	-	-	1	1
48	SEVERNA MAKEDONIJA	2	2	2	2
49	SLOVAŠKA	26	26	23	21
50	SRBIJA	7	7	2	2
51	ŠPANIJA	24	20	-	-
52	ŠVEDSKA	5	5	-	-
53	ŠVICA	17	17	2	2
54	TADŽIKISTAN	1	1	-	-
55	TURČIJA	12	12	-	-
56	UKRAJINA	8	8	6	6
57	VELIKA BRITANIJA	43	38	-	-
58	ZDRUŽENI ARABSKI EMIRATI	5	5	1	1

59	ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE	2	2	2	2
----	----------------------------	---	---	---	---

Kakor je razvidno iz zgornje preglednice, je urad v letu 2023 največ podatkov izmenjal s pristojnimi uradi iz Litve, Velike Britanije, Nemčije, Hrvaške, Italije, Španije, Slovaške in od drugod.

7.2.2 Podpisana pisma o izmenjavi podatkov

Sodelovanje s tujimi uradi se lahko še dodatno nadgradi z izmenjavo oziroma podpisom formalno neobvezujočih pisnih dogovorov (tako imenovanih pisem o izmenjavi podatkov – Memorandum of Understanding – MOU). V nekaterih državah je tovrstno pismo celo pogoj, da do izmenjave informacij s sorodnimi uradi sploh lahko pride.

Urad je od začetka svojega delovanja v letu 1995 pa do konca leta 2023 podpisal že 52 pisem o izmenjavi podatkov.

7.2.3 Druge oblike dvostranskega sodelovanja (dvostranska tehnična pomoč Severni Makedoniji)

Na podlagi medvladnega sporazuma med Makedonijo in Slovenijo urad že od leta 2013 sodeluje v projektu dvostranske tehnične pomoči Severni Makedoniji pri vzpostavljanju učinkovitega delovanja njihovega urada za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma. Sporazum med Ministrstvom za zunanje zadeve Republike Slovenije (MZZ) in uradom za izvedbo projekta v letu 2023 je bil podpisan v septembru 2023.

Prvi delovni obisk predstavnikov urada v Skopju je bil od 25. do 27. septembra 2023, medtem ko je obisk predstavnikov sorodnega urada Severne Makedonije v Ljubljani potekal od 9. do 12. oktobra 2023.

Glavne teme delovnega obiska v Skopju so bile predvsem novosti v evropski zakonodaji s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, izmenjava izkušenj v zvezi s ponudniki virtualnih storitev, izpolnjevanje njihovih obveznosti s področja preprečevanja pranja denarja ter sodelovanje z uradom, aktivnosti pri ocenah tveganja (nacionalni oceni tveganja za pranje denarja in financiranje terorizma, posameznih strateških analizah in podobno).

Med obiskom makedonskih kolegov v Ljubljani pa je bila pozornost namenjena predvsem trendom in tipologijam pranja denarja in financiranja terorizma, uporabi podatkov obeh sorodnih uradov v sodnih postopkih ter aktivnostim ponudnikov virtualnih sredstev, nadzoru nad njihovim delom ter sodelovanju z uradom.

7.2.4 Mednarodno sodelovanje na podlagi Konvencije Sveta Evrope št. 198

Kot opisano v uvodu tega poglavja, je urad na podlagi Konvencije Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in o financiranju terorizma (Konvencija Sveta Evrope št. 198) osrednji organ, ki je odgovoren za pošiljanje zaprosil v okviru njenega IV. poglavja, ki se nanaša na mednarodno sodelovanje.

Na podlagi navedene konvencije je urad v letu 2023 **od slovenskih sodišč prejel pet zaprosil** v zvezi z izvršitvijo njihovih odločb glede odvzema protipravne premoženjske koristi v tretjih državah. **Od tujih organov** je urad v letu 2023 **prejel eno zaprosilo**, ki je bilo poslano pristojnemu sodišču.

8 PREVENTIVA

8.1 STROKOVNO USPOSABLJANJE

Na podlagi 87. člena ZPPDFT-2 in Pravilnika o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov, strokovnem usposabljanju ter upravljanju evidenc pri zavezancih morajo zavezanci zagotavljati redno strokovno usposabljanje v zvezi z odkrivanjem in preprečevanjem pranja denarja in financiranjem terorizma za vse zaposlene, ki opravljajo naloge po ZPPDFT-2. Pri strokovnem usposabljanju zavezancev na podlagi 125. člena ZPPDFT-2 sodeluje tudi urad. Na tej podlagi so predstavniki urada v letu 2023 izvedli več predavanj na različnih seminarjih in posvetih.

8.1.1 Strokovna usposabljanja in predavanja v Sloveniji

Predavanja, ki so jih predstavniki urada izvedli v Sloveniji, so bila namenjena predvsem zavezancem po ZPPDFT-2, kot so banke, družbe za upravljanje, davčni svetovalci, notarji in podobno. Preventivna dejavnost v obliki izobraževanj je bila namenjena tudi predstavnikom drugih državnih organov, ki sodelujejo pri preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, ter ozaveščanju širše javnosti.

Izvedena so bila ta izobraževanja:

- v januarju 2023 sta predstavnika urada izvedla izobraževanje notarjev glede njihovih obveznosti, povezanih s preprečevanjem pranja denarja in financiranjem terorizma,
- v aprilu 2023 je urad sodeloval pri izobraževanju novih uslužbencev Slovenske obveščevalno-varnostne službe,
- v maju 2023 je na povabilo Združenja družb za upravljanje predstavnik urada sodeloval na posvetu ZDU s prispevkom o pregledu stranke, ugotavljanju dejanskega lastnika in sporočanju podatkov uradu,
- v juniju 2023 sta predstavnika urada sodelovala na davčnih izobraževalnih dnevih in kongresu davčnih svetovalcev v organizaciji Davčno-izobraževalnega inštituta s prispevkom o pregledu stranke, ugotavljanju dejanskega lastnika in sporočanju podatkov uradu,
- v juniju 2023 so predstavniki urada sodelovali pri usposabljanju preiskovalcev Nacionalnega preiskovalnega urada o področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma,
- v septembru 2023 je imela predstavnica urada predstavitev področja ugotavljanja dejanskega lastnika v okviru predavanja o izvajanju nalog Urada za okrevanje in odpornost,
- v novembru 2023 sta predstavnika urada sodelovala pri specialističnem usposabljanju policistov o odkrivanju in preiskovanju finančne kriminalitete – spletnih goljufij in nedovoljenega prirejana iger na srečo,
- v novembru 2023 je predstavnica urada članom Zveze davčnih svetovalcev Slovenije predavala o obveznostih zavezancev v zvezi z ugotavljanjem dejanskega lastnika,
- v novembru 2023 je Združenje bank Slovenije organiziralo posvet o odkrivanju in preprečevanju pranja denarja, kjer je predstavnica urada predavala o prihodnjih novostih v evropski zakonodaji,
- v novembru 2023 sta predstavnika urada izvedla izobraževanje zaposlenih v sektorju iger na srečo, ki ga je organiziral Finančni urad Ljubljana o njihovih obveznostih po ZPPDFT-2,
- v novembru 2023 je predstavnik urada na povabilo Pravne fakultete študentom predaval o pooblastilih in nalogah urada,
- v novembru 2023 so predstavniki urada sodelovali na posvetu pristojnih organov v zvezi s ponudniki storitev virtualnih valut (VASP),

- v decembru 2023 je urad organiziral predstavitev področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma za Višjo ekonomsko strokovno šolo iz Celja.

8.1.2 Strokovna usposabljanja in predavanja v tujini

V septembru 2023 so bili predstavniki urada v okviru nudenja dvostranske tehnične pomoči na delovnem obisku v Severni Makedoniji (tri dni). Povratni obisk predstavnikov makedonskega urada je bil oktobra 2023 (tri dni).¹²

¹² Vsebina navedenih srečanj je podrobneje opisana v poglavju 7.2.3.

9 LOGISTIKA IN INFORMATIKA

9.1 ORGANIZACIJSKO-KADROVSKE ZADEVE

9.1.1 Gibanje in struktura kadrov

V uradu je bilo na dan 31. december 2023 skupaj z direktorico zaposlenih 30 uslužbencev, kar je en uslužbenec več kot na dan 31. december 2022. Na podlagi Akta o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja je bilo v uradu sistemiziranih 31 delovnih mest, kar pomeni, da je bila konec leta 2023 zasedenost delovnih mest 96,8-odstotna.

Gibanje števila zaposlenih in izobrazbena struktura uslužbencev urada na dan 31. december 2023 sta razvidna iz preglednice 14.

Preglednica 14: Število zaposlenih po izobrazbi v obdobju 2015–2023

Datum	Število zaposlenih	Stopnja izobrazbe				
		Doktorat	Magisterij	Univerzitetna/ visoka	Višja	Srednja
31.12.2015	16		1	15	0	0
31.12.2016	19		1	18	0	0
31.12.2017	23		1	22	0	0
31.12.2018	23		1	22	0	0
31.12.2019	24		4	21	0	0
31.12.2020	28		5	23	0	0
31.12.2021	28	1	4	22	0	2
31.12.2022	29		6	22	1	0
31.12.2023	30		7	22	0	1

Kot je razvidno iz zgornje preglednice, je bilo na dan 31. december 2023 v uradu zaposlenih sedem uslužbencev z znanstvenim magisterijem (23,3 odstotka), 22 uslužbencev z univerzitetno oziroma visoko strokovno izobrazbo (73,3 odstotka) in en uslužbenec s srednjo strokovno izobrazbo (3,3 odstotka).

9.2 FINANČNO-MATERIALNO POSLOVANJE

Načrtovanih proračunskih sredstev v finančnem načrtu urada za leto 2023 je bilo **1.496.823 evrov**, **po rebalansu pa 1.475.436 evrov**. Na predlog urada se je struktura načrtovanih sredstev po posameznih postavkah do konca leta nekoliko spremenila, saj so bile med letom opravljene manjše prerazporeditve sredstev. Od načrtovanih sredstev je bilo za plače in druge izdatke zaposlenih, blago in storitve, plačilo članarine organizacije EGMONT in manjše investicije **porabljenih skupno 1.326.082 evrov oziroma 89,87 odstotka vseh načrtovanih sredstev**.

9.3 INFORMATIKA

Informatika urada deluje v sklopu Sektorja za splošne zadeve in informacijsko podporo.

9.3.1 Vzdrževanje IT-sistemov notranjega omrežja

Informacijska podpora je v letu 2023 zagotavljala vzdrževanje informacijskih rešitev notranjega omrežja samostojno ali z zunanjimi pogodbenimi izvajalci. Vzdrževale so se te informacijske rešitve:

- informacijski rešitvi **ISUPPD in ePPD** v sodelovanju s podjetjem A-soft d.o.o.,
- dokumentni sistem **KRPAN** v sodelovanju s podjetjem Avtenta d.o.o.

9.3.2 Vzdrževanje podatkovne zbirke in evidenčnega sistema urada

Vse leto so potekale aktivnosti administriranja podatkovne zbirke in za boljše urejanje podatkov zaradi stalno spreminjajočega se obsega sporočanja zavezancev po ZPPDFT-2. Aktivnosti so bile najbolj intenzivne v prvih mesecih leta, ko je treba sporočene podatke urediti zaradi izdelave statistike za letno poročilo. Hkrati z aktivnostmi, ki potekajo glede podatkovne zbirke, se izvajajo aktivnosti za vzdrževanje sistema za sporočanje podatkov, ki poteka prek komunikacijskega vmesnika. Aktivnosti obsegajo zamenjavo pretečenih certifikatov, preverjanje pravilnosti sporočil in odpravljanje občasnih napak pri sporočanju ter pomoč uporabnikom, nadzorovanje sporočilnega sistema, ki je nameščen na centralni infrastrukturi državnih organov.

9.3.3 Zbiranje, shranjevanje in objava podatkov o gotovinskih transakcijah in nakazilih v tvegane države

V preteklosti se je urad z zavezanci dogovoril, kako bodo uradu sporočali podatke o transakcijah. Informacijska podpora je sodelovala pri pripravi podatkovne strukture in določitve načina pošiljanja, ki je bil usklajen z zavezanci. Za hrambo podatkov je bila na podlagi dogovorjene podatkovne strukture oblikovana podatkovna zbirka. V letu 2023 so se še dopolnili programski postopki za analizo podatkov v podatkovni zbirki. Prejem, shranjevanje in pregled prejetih podatkov in zakonsko obvezna objava na spletni strani urada je stalna naloga Sektorja za splošne zadeve in informacijsko podporo. Urad prejema tudi podatke o prenosih gotovine čez državno mejo od FURS, ki so bili ustrezno preneseni po novem komunikacijskem kanalu.

Vzdrževanje BI-orodja je omogočilo hitrejše pridobivanje informacij pri pregledu gotovinskih transakcij.

Zaradi priprave letnega poročila urada za Vlado Republike Slovenije je bila pripravljena podrobna statistična analiza transakcij, ki so jih uradu sporočili zavezanci v letu prej. Celo leto se je izvajalo tudi jezikovno preverjanje pravih zapisov podatkov v podatkovno zbirko.

9.3.4 Administriranje in vzdrževanje notranjih strežnikov urada

Na notranjem omrežju urada se redno spremljajo log-datoteke in opravljajo servisna dela zaradi programskih napak in strojnih okvar, če oziroma ko do nastanejo. Tak pregled se je praviloma izvajal tedensko.

9.3.5 Arhiviranje prejetih podatkov

Informacijska podpora zagotavlja sprotno izdelavo in hrambo varnostnih kopij celotnega informacijskega sistema. Arhiviranje poteka večinoma avtomatizirano, tako da se ob zapustitvi seje izvede pripravljena skripta, ki zagotovi, da se vsakodnevni arhiv zapiše na zunanji podatkovni nosilec. Periodično se arhiv prenese na trajnejše podatkovne nosilce.

Informacijska podpora zagotavlja redno posodabljanje kriptirnih ključev na kriptografski napravi omrežja Fiu.net v sodelovanju z administratorjem omrežja Fiu.net. Zaradi posodobitve sistema podatkov, prejetih po sporočilnih sistemih ESW in Fiu.net, ni treba arhivirati.

Ločeno poteka arhiviranje podatkov na ravni podatkovnih zbirk aplikativnih rešitev (ePPD, INSPIS, Krpan, ISUPPD) ter podatkov o sporočenih gotovinskih transakcijah in nakazilih (podatkovne zbirke), prejetih od zavezancev. Tak način je nujen zato, ker je zakonska obveza urada, da se podatki hranijo v nespremenjeni obliki, kakor so jih sporočili posamezni zavezanci. Tudi podatki, ki jih urad prejme od FURS, se arhivirajo.

9.3.6 Izobraževanje uporabnikov in namestitev opreme

V letu 2023 je potekalo sodelovanje pri tehnično-informacijski vključitvi novih sodelavcev v delovni proces. Nameščena in konfigurirana je bila vsa potrebna informacijsko-komunikacijska oprema in opravljena seznanitev novih sodelavcev z varnostno politiko urada.

Po potrebi je bilo izvedeno izobraževanje za uporabnike s področja informacijskega sistema.

V okviru SLA z Direktoratom za informatiko pri Ministrstvu za javno upravo Republike Slovenije (MJU) je bila uradu zagotovljena delovna oprema za namizja za nove zaposlene. Enotni kontaktni center (EKC) je uradu nudil podporo pri reševanju zahtev in incidentov. Služba za pomoč uporabnikom je zagotavljala podporo pri nameščanju in konfiguraciji delovnih postaj na zunanjem delu omrežja informacijskega sistema urada.

9.3.7 Aktivnosti za zagotovitev nemotenega delovanja IT-tehnologije za potrebe dela od doma

Za potrebe dela od doma so bile aktivnosti usmerjene v nemoteno zagotavljanje pogojev dela sodelavcem, ki jim je dovoljeno delo opravljali od doma, ob hkratnem zagotavljanju nemotenega dela pri prejemanju in arhiviranju sporočenih podatkov ter varovanja podatkov. Uporabnikom je bila nudena pomoč, da so lahko nemoteno izvajali videokonferenčne klice in sodelovali pri sestankih po spletu.

10 POVZETEK

Poročilo o delu urada za leto 2023 je osemindvajseto poročilo Vladi Republike Slovenije, nanaša pa se na obdobje od 1. januarja 2023 do 31. decembra 2023. V poročilu so navedeni podatki z vseh temeljnih področij delovanja urada (delo na področju sumljivih transakcij, preventive in nadzora ter mednarodnega sodelovanja), podatki o poslovanju urada na finančnem in kadrovskem področju ter na področju informatike kot tudi nekateri statistični podatki o delovanju drugih državnih organov, ki so prejemniki izdelkov urada oziroma urad z njimi sodeluje pri izvajanju predpisov s področja preprečevanja in odkrivanja pranja denarja.

10.1 GOTOVINSKE TRANSAKCIJE, NAKAZILA, POVEZANA S TVEGANIMI DRŽAVAMI, IN PRENOSI GOTOVINE ČEZ MEJO EVROPSKE UNIJE

V letu 2023 je urad prejel podatke o 48.053 gotovinskih transakcijah nad 15.000 evrov. Primerjava podatkov o sporočenih gotovinskih transakcijah z zadnjimi leti kaže na trend zmanjševanja tako števila kot tudi skupnega zneska transakcij, izvršenih v gotovini. Struktura sporočenih gotovinskih transakcij glede na sektor pošiljatelja ostaja enaka. Največ sporočenih gotovinskih transakcij je urad, tako kot že vsa leta prej, prejel iz bančnega sektorja.

V zvezi s transakcijami, ki so jih družbe z bančnih računov, odprtih v Republiki Sloveniji, izvršile družbam s sedežem v tvegani državi ali na bančne račune, odprte v tvegani državi, so v letu 2023 organizacije uradu sporočile podatke o 35.548 transakcijah (leta 2022 9.299) v skupnem znesku 3.861.955.811 evrov (preračunano po tečaju na dan 29. 12. 2023). Skoraj vsa nakazila, povezana s tveganimi državami, so bila izvršena za račune pravnih oseb, pri katerih se kot prejemnik prav tako pojavlja pravna oseba. Te transakcije je izvedlo skupaj 3.877 različnih domačih pravnih oseb ter 61 tujih.

V letu 2023 je bilo na slovenskem delu meje Evropske unije skupno prijavljenih 74 prenosov gotovine čez mejo v skupnem znesku 2.967.659 evrov. Največji del prenosov preko meje se je nanašal na prenose sredstev za osebno porabo, naložbe ter nakup ali vzdrževanje nepremičnine.

10.2 SUMLJIVE TRANSAKCIJE

Na področju sumljivih transakcij je urad leta 2023 prejel skupno 1.342 prijav, in sicer: 1.315 prijav sumljivih transakcij ali sumljivih aktivnosti, ki so se nanašale na razloge za sum pranja denarja, 24 prijav, ki so se nanašale na razloge za sum financiranja terorizma, medtem ko je bilo 22 prijav odprtih na pobudo tožilstva po ZOPNI. V zvezi z vsemi prijavami so se odprle zadeve in začeli zbirati podatki. Skupno je bilo v uradu v obdobju 1995–2023 odprtih že več kot 11.000 zadev. Med prijavitelji so tudi leta 2023 prevladovale banke (766 prijav oziroma 57 odstotkov vseh prijav). V letu 2023 se je število prijav povečalo, in sicer za dobrih 15 odstotkov. V strukturi vseh prijav se je zelo povečalo število pobud Policije (s 15 odstotkov na 25 odstotkov vseh prijav).

Urad je leta 2023 končal obravnavo v 1.160 zadevah, kar je 10 odstotkov več kot v letu 2022. Od vseh teh zaključenih zadev je bilo v 599 primerih Policiji ali državnemu tožilstvu poslano obvestilo o sumljivih transakcijah zaradi suma pranja denarja ali financiranja terorizma (90 odstotkov več kot leta 2022), v nadaljnjih 258 zadevah pa so bile pristojnim organom poslane informacije zaradi ugotovljenega suma storitve nekaterih drugih kaznivih dejanj, medtem ko v 303 zadevah z analizo ni bil potrjen sum pranja denarja.

Urad je v zadevah, v katerih je obravnaval sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja, v letu 2023 ustavil transakcije v breme 46 bančnih računov in ene elektronske denarnice v Sloveniji ter dveh bančnih računov v tujini v skupnem znesku 1.763.798 evrov.

10.3 FAZE POSTOPKOV V PREDKAZENSKIH IN KAZENSKIH ZADEVAH ZARADI PRANJA DENARJA

Iz statističnih podatkov, ki jih urad prejema od Policije, državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da je leta 2023 Policija podala 88 novih kazenskih ovadb zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja pranja denarja, poleg tega pa so tožilstva v 22 primerih začela pregon samostojno. Od leta 1995 so se skupno začeli postopki v 885 predkazenskih in kazenskih zadevah, povezanih s kaznivim dejanjem pranja denarja.

V zvezi z vsemi temi zadevami je postopek že končan v 482 zadevah, in sicer se je 118 zadev končalo s pravnomočno obsodilno sodbo, v 36 zadevah so bile izrečene oprostilne sodbe, v 209 zadevah se tožilstvo ni odločilo za pregon, v 78 zadevah je tožilec odstopil od pregona ali pa je postopek ustavilo sodišče, šest zadev so sodišča odstopila v reševanje v tujino, medtem ko je v 28 primerih prišlo do združitve postopkov in v sedmih primerih do prekvalifikacije kaznivega dejanja. V predkazenskem ali kazenskem postopku sta še 402 zadevi, in sicer se tožilstvo v 156 zadevah še odloča o pregonu, v eni zadevi je tožilstvo pregon odložilo, medtem ko je 246 zadev v različnih fazah obravnave (zahteva za preiskavo, preiskava, obtožnica). Trend povečevanja števila predkazenskih in kazenskih postopkov v zvezi s sumom storitve kaznivega dejanja pranja denarja se je nadaljeval tudi v letu 2023.

Sodišča so do konca leta 2023 izrekla 118 pravnomočnih obsodilnih sodb zoper 147 domačih fizičnih oseb, 21 tujih fizičnih oseb in šest domačih pravnih oseb. V sodbah so sodišča izrekla 165 zapornih kazni, od tega 83 pogojnih, pri čemer so bile v osmih primerih izrečene zaporne kazni spremenjene v delo v splošno korist. Povprečna kazen zapora znaša 18 mesecev, pri čemer je najmanjša izrečena kazen zapora šest mesecev in najvišja pet let. V 26 sodbah so sodišča izrekla odvzem premoženja v skupni vrednosti 3.857.782 evrov in 30.822 ameriških dolarjev, v 51 sodbah so odredila vračilo sredstev, ki so bila pridobljena s kaznivim dejanjem, v skupni višini 68.327.379 evrov in izrekla 109 stranskih denarnih kazni v skupni višini 1.702.489 evrov.

V zvezi s sodelovanjem urada pri odkrivanju kaznivih dejanj pranja denarja v obdobju 2012–2023 je bilo ugotovljeno, da je 50 odstotkov od skupno 654 predkazenskih in kazenskih postopkov s področja pranja denarja temeljilo na obvestilih urada. Med temi zadevami se je kar 36 odstotkov zadev s področja pranja denarja začelo samo na podlagi podatkov, ki so jih uradu v obliki prijav sumljivih transakcij poslali zavezanci iz 4. člena ZPPDFT-2, medtem ko je urad v 17 odstotkih primerov začel analizo na podlagi pobud državnih organov. Policija ali tožilstva so v 47 odstotkih zadev preganjala kaznivo dejanje pranja denarja popolnoma samostojno. Navedena struktura jasno kaže, da sporočene sumljive transakcije zavezancev odločilno prispevajo k številu obravnavanih zadev Policije in tožilstva. Navedeno dokazuje, da je sistem boja proti pranju denarja z zaznavanjem sumljivih transakcij v finančnem in nefinančnem sektorju učinkovit.

10.4 ZAKONODAJA IN DRUGE PRAVNE ZADEVE

Na področju zakonodaje s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma so v letu 2023 potekale številne aktivnosti. Pripravljenih in sprejetih je bilo deset podzakonskih predpisov.

V letu 2023 je urad pripravil 94 pisnih mnenj oziroma stališč v zvezi z razlago izvajanja posameznih določil ZPPDFT-2 in podzakonskih predpisov. Na splošno je prepoznano, da so postavljena vprašanja oziroma zaprosila za pomoč pri izvajanju zakonskih določb čedalje bolj zahtevna in kompleksna, kar na eni strani zahteva vključevanje več virov v okviru urada in usklajevanje z drugimi nadzornimi organi, na drugi strani pa je kazalnik kakovostnega razvoja, vsaj v nekaterih skupinah zavezancev, pri izvajanju ukrepov za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma v okviru njihovih poslovnih procesov.

Urad je izdal 13 odločb o vpisu v register ponudnikov storitve virtualnih valut, eno odločbo o spremembi podatkov v navedenem registru in eno odločbo o izbrisu ponudnika iz navedenega registra.

Obravnavana je bila ena zahteva za informacije javnega značaja in odgovorjeno je bilo na 25 novinarskih vprašanj.

Urad je sodeloval pri ocenjevanju Evropskega bančnega organa (EBA) glede izvajanja ukrepov preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v slovenskem bančnem sektorju in drugem krogu ocenjevanja Slovenije s strani OECD glede izvajanja standarda izmenjave informacij na zahtevo za davčne namene (EOIR Peer Review).

10.5 INŠPEKCIJA

V skladu s sprejetimi strateškimi usmeritvami in prednostnimi nalogami inšpekcijskega nadzora za leto 2023 je urad načrtoval samostojne inšpekcijske nadzore predvsem pri tistih zavezancih, ki nimajo svojega primarnega nadzornika (računovodske storitve, storitve davčnega svetovanja ter podjetniške ali fiduciarne storitve). V letu 2023 je bilo izvedenih skupno 441 nadzorov, od tega 189 samostojnih inšpekcijskih nadzorov v zvezi z izpolnjevanjem obveznosti zavezancev po ZPPDFT-2, večinoma pri zgoraj navedenih skupinah zavezancev, ter dva nadzora pri zavezancih iz finančnega sektorja in 252 inšpekcijskih nadzorov v zvezi z obveznostjo vpisa podatkov o dejanskih lastnikih v register dejanskih lastnikov.

V zvezi z izpolnjevanjem obveznosti zavezancev po ZPPDFT-2 je bilo v približno 90 odstotkih primerov ugotovljena vsaj ena kršitev. Kršitve oziroma pomanjkljivosti so bile najpogosteje zaznane pri izvajanju ukrepov, povezanih s pregledom strank, izobraževanjem zaposlenih ter izvajanjem notranje kontrole. V zvezi z obveznostjo vpisa podatkov o dejanskih lastnikih v register dejanskih lastnikov so bile ugotovljene kršitve v 212 primerih. Skupno je na podlagi ugotovljenih kršitev urad v letu 2023 uvedel devet prekrškovnih postopkov.

Urad je v letu 2023 od drugih pristojnih nadzornih organov prejel podatke o opravljenih 19 nadzorih po ZPPDFT-2.

10.6 MEDNARODNO SODELOVANJE

V letu 2023 je urad prejel skupno šest zaprosil (pet od domačih sodišč, eno od tujega organa) na podlagi pristojnosti, ki jih ima na podlagi Konvencije Sveta Evrope št. 198 o pranju, odkrivanju, zasegu in odvzemu premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in o financiranju terorizma, po kateri je urad osrednji organ, prek katerega se pošiljajo zaprosila in zahtevki v skladu s to konvencijo.

Leta 2023 je urad na podlagi 114. člena ZPPDFT-2 poslal 470 zaprosil v 55 držav, poleg tega pa na podlagi 115. člena ZPPDFT-2 še 58 spontanah informacij v 28 držav. V primerjavi z letom 2022 je bilo za 86 odstotkov več poslanih zaprosil urada in 41 odstotkov manj poslanih spontanah informacij urada.

Na podlagi 115. člena ZPPDFT-2 je urad v letu 2023 prejel 90 zaprosil iz 30 držav in 71 spontanah informacij iz 14 držav. V primerjavi z letom 2022 je bilo za 17 odstotkov manj prejetih zaprosil tujih uradov in za 41 odstotkov manj prejetih spontanah informacij.

V letu 2023 je bilo največ podatkov izmenjanih s pristojnimi uradi iz Litve, Velike Britanije, Nemčije, Hrvaške, Italije, Španije in Slovaške. Sodelovanje s tujimi uradi je lahko dodatno nadgrajeno z izmenjavo oziroma podpisom formalno neobvezujočih pisnih dogovorov (tako imenovanih pisem o izmenjavi podatkov – Memorandum of Understanding – MOU).

Sodelovanje v okviru mednarodne skupine finančnih obveščevalnih enot EGMONT je potekalo na plenarnem zasedanju in v okviru regionalne skupine Europe I. Na plenarnem zasedanju je bila izražena podpora za začetek prenove IT-podpore, ki je eden pomembnejših projektov skupine EGMONT. Regionalna skupina je prav tako poglobljeno obravnavala pripravo začetka projekta za novi ESW, poleg tega pa teme, vezane na novi zakonodajni sveženj EU AML in zbiranje statističnih podatkov v dvoletnem popisu, ter razpravljala o izzivih sodelovanja s tujimi FIU-ji in izmenjave podatkov predvsem ob upoštevanju geopolitičnih kriznih žarišč.

Urad je novembra 2023 v okviru slovenske delegacije zastopal Slovenijo kot državo pogodbenico t. i. Varšavske konvencije (Konvencija Sveta Evrope 198) na redni konferenci, na kateri so spremljali izvajanje določb konvencije in napredek pri tem. Posebna pozornost je bila namenjena odvzemu protipravne premoženjske koristi glede na revidirane standarde FATF R.4 in R.38 o odvzemu premoženjske koristi in ustrezne določbe konvencije. Za nadaljnjo krepitev mednarodnih instrumentov so se začele aktivnosti za vzpostavitev odbora strokovnjakov za odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, ki bo deloval pod vodstvom Odbora ministrov in Evropskega odbora za vprašanja kriminalitete (CDPC), predvidoma v obdobju 2024–2026.

V Evropski uniji je bil v letu 2023 poudarek na pogajanjih o svežnju štirih zakonodajnih predlogov (sveženj AML) s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v okviru Sveta EU. Namen teh predlogov so poenotenje izvajanja ukrepov zavezancev na območju EU, vzpostavitev novega nadzornika EU in okrepitev sodelovanja med finančnimi obveščevalnimi enotami držav članic EU. Uslužbenci urada so bili v obravnavo svežnja AML vključeni zlasti z vidika priprave na sestanke delovne skupine sveta za finančne storitve, v okviru katerih je bil dosežen splošni pristop Sveta EU za vse štiri akte, ter pogajanj z Evropskim parlamentom v okviru t. i. dialogov.

Sodelovanje v skupinah EGMLTF, FIUs Platform in CPMLTF je potekalo v zavedanju zakonodajnih sprememb, ki bodo v bližnji prihodnosti začele veljati. Politike EU se razvijajo za zagotavljanje integritete enotnega finančnega trga, temu pa so namenjeni različni projekti in zakonodajni predlogi, nekateri tudi že vzpostavljeni z namenom, da jih po vzpostavitvi prevzame novi organ AMLA. Sem spada predvsem razvoj sistema za izmenjavo podatkov FIU.net. Prav tako potekajo aktivnosti za povezovanje nacionalnih registrov dejanskih lastnikov v sistem BORIS.

10.7 PREVENTIVA

Predstavniki urada so v letu 2023 izvedli 13 predavanj na različnih seminarjih in posvetih v Sloveniji. Predavanja so bila izvedena zlasti z namenom izobraževanja zavezancev. Poleg tega so bila predavanja izvedena v okviru sodelovanja z drugimi državnimi organi, ki sodelujejo v boju proti pranju denarja in financiranju terorizma, nekaj pa jih je bilo namenjenih tudi drugi javnosti (na primer študentom).

Predstavniki urada so prav tako sodelovali v projektu nudenja dvostranske tehnične pomoči (Severna Makedonija) v skupnem trajanju šest dni.

10.8 INFORMATIKA

V letu 2023 je Sektor za splošne zadeve in informacijsko podporo izvajal aktivnosti, ki se večinoma nanašajo na upravljanje evidenčnega sistema urada in administriranje informacijskih rešitev v okviru notranjega omrežja urada. Te aktivnosti so bile operativne, izobraževalne in upravno-strokovno-tehnične.

Za podporo uslužbencem so bile aktivnosti informacijske podpore usmerjene v nemoteno zagotavljanje varnih pogojev dela sodelavcem, ki so svoje delo opravljali od doma, ob hkratnem zagotavljanju nemotenega dela pri prejemanju in arhiviranju sporočenih podatkov. Sodelavcem je bilo omogočeno, da so lahko nemoteno izvajali videokonferenčne klice in sodelovali pri spletnih sestankih.

10.9 KADROVSKE ZADEVE

V uradu je bilo na dan 31. december 2023 skupaj z direktorico zaposlenih 30 uslužbencev, kar je en uslužbenec več kot na dan 31. december 2022. Na podlagi Akta o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja je v uradu sistemiziranih 31 delovnih mest, kar pomeni, da je bila konec leta 2023 zasedenost delovnih mest 93,8 odstotka.

10.10 FINANČNO-MATERIALNO POSLOVANJE

Višina proračunskih sredstev, načrtovanih v finančnem načrtu urada, je za leto 2023 znašala 1.536.100 evrov, po rebalansu pa 1.627.756 evrov. Od načrtovanih sredstev je bilo za plače in druge izdatke zaposlenih, blago in storitve, plačilo članarine organizacije EGMONT, manjše investicije in investicijsko vzdrževanje in slovensko udeležbo v projektu nadgradnje informacijskega sistema urada porabljenih skupno 1.602.259 evrov oziroma 98,43 odstotka vseh načrtovanih sredstev.

Številka: 46000-19/2024

Datum: 3. 9. 2024

Mag. Anika Vrabec Božič

direktorica